

GMINA KOBYLIN

***PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY KOBYLIN
NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ
NA LATA 2021-2024***

Załącznik do Uchwały Nr XXXII/162/17 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 29 czerwca 2017 roku w sprawie uchwalenia „Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024”

Tytuł:	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KOBYLIN NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Zlecniodawca:	Gmina Kobylin Rynek Marszałka Józefa Piłsudskiego 1 63-740 Kobylin

Autorzy:	EkoLogika Pracownia analiz przestrzennych i środowiskowych Kierownik zespołu: mgr Marta Stelmach-Orzechowska

Data wykonania:	czerwiec 2017r.

Pragniemy złożyć serdeczne podziękowania wszystkim osobom, które wzięły aktywny udział w przygotowaniu ***Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024.***

Dziękujemy za udaną współpracę, zaangażowanie oraz trud włożony w opracowanie niniejszego dokumentu. Szczególne podziękowania składamy Burmistrzowi Kobylina oraz pracownikom poszczególnych referatów Urzędu Miejskiego w Kobylinie, w szczególności Panu Wiesławowi Popiołkowi.

Zespół firmy EkoLogika z Opola

Spis treści

1. Wstęp	8
1.1 Podstawa prawna opracowania.....	8
1.2 Cel i zakres opracowania.....	8
1.3 Metodyka opracowania.....	10
2. Streszczenie	11
3. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	18
3.1 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Fala Nowoczesności	19
3.2 Strategia Rozwoju Kraju 2020	19
3.3 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	20
3.4 Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	21
3.5 Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku	22
3.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	22
3.7 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	24
3.8 Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku.....	25
3.9 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.....	26
3.10 Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego.....	27
3.11 Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020	29
3.12 Program ochrony środowiska dla Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	30
3.13 Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.....	32
4. Charakterystyka ogólna gminy Kobylin.....	33
4.1 Położenie administracyjne i fizyczno - geograficzne.....	33
4.2 Budowa geologiczna, rzeźba terenu i sposób użytkowania terenu	35
4.3 Demografia	37
4.4 Działalność gospodarcza	38
4.5 Infrastruktura komunikacyjna	39
4.5.1 Infrastruktura kolejowa.....	40
4.5.2 Infrastruktura drogowa.....	40
5. Ocena stanu środowiska	42
5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	42
5.1.1 Ocena stanu	42
5.1.2 Analiza SWOT.....	49
5.2 Zagrożenia hałasem.....	49
5.2.1 Ocena stanu	49
5.2.2 Analiza SWOT.....	51
5.3 Pola elektromagnetyczne.....	52
5.3.1 Ocena stanu	52
5.3.2 Analiza SWOT.....	54
5.4 Gospodarowanie wodami	54
5.4.1 Ocena stanu	54
5.4.2 Analiza SWOT.....	65
5.5 Gospodarka wodno-ściekowa.....	66
5.5.1 Ocena stanu	66
5.5.2 Analiza SWOT.....	68
5.6 Zasoby geologiczne	69
5.6.1 Ocena stanu	69
5.6.2 Analiza SWOT.....	69
5.7 Gleby.....	70
5.7.1 Ocena stanu	70
5.7.2 Analiza SWOT.....	72
5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	72
5.8.1 Ocena stanu	72

5.8.2	Analiza SWOT.....	83
5.9	Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe	84
5.9.1	Ocena stanu	84
5.9.2	Analiza SWOT.....	91
5.10	Zagrożenia poważnymi awariami	92
5.10.1	Ocena stanu	92
5.10.2	Analiza SWOT.....	93
6.	Edukacja ekologiczna.....	93
6.1	Koncepcja edukacji ekologicznej na terenie gminy Kobylin	93
6.2	Działania w zakresie edukacji ekologicznej na terenie Powiatu Krotoszyńskiego	95
7.	Cele, kierunki interwencji, zadania własne i monitorowane.....	97
8.	Harmonogram rzeczowo - finansowy	105
9.	System realizacji Programu ochrony środowiska.....	112
9.1	Zarządzanie Programem ochrony środowiska.....	112
9.1.1	Instrumenty prawne	113
9.1.2	Instrumenty finansowe.....	114
9.1.3	Instrumenty społeczne.....	114
9.1.4	Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne.....	115
9.2	Monitorowanie Programu ochrony środowiska.....	117
9.3	Sprawozdawczość	121
9.4	System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska	121
9.5	Wykaz interesariuszy	122
9.6	System finansowania	122
9.6.1	Fundusze krajowe.....	123
9.6.2	Fundusze zagraniczne	128
10.	Spis tabel.....	135
11.	Spis rysunków.....	137
12.	Wykorzystane opracowania i akty prawne	138

Wykaz skrótów

SKRÓT	OBJAŚNIENIE
aPWŚK	Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
ARiMR	Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa
ARR	Agencja Rynku Rolnego
BDL	Bank Danych Lokalnych
BEiŚ	Strategia "Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko"
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
EFR	Europejski Fundusz Rolny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FAPA	Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
FS	Fundusz Spójności
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDLP	Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JCWpj	Jednolita część wód powierzchniowych jeziornych
JCWpprze	Jednolita część wód powierzchniowych przejściowych
JCWpprzy	Jednolita część wód powierzchniowych przybrzeżnych
JCWpprzy	Jednolita część wód powierzchniowych przybrzeżnych
JCWPrz	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KSCHR	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
KWPSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LIFE+	Program działań na rzecz środowiska i klimatu na lata 2014-2020
LNG	Skroplony gaz ziemny
LOP	Liga Ochrony Przyrody
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MŚP	Sektor małych i średnich przedsiębiorstw
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	Organizacja pozarządowa (non governmental organisation)
OChK	Obszar chronionego krajobrazu
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OSCHR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSN	Obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy

PEM	Pole elektromagnetyczne
PIR	Program Inteligentny Rozwój
PK	Park Krajobrazowy
PKP PLK	PKP Polskie Linie Kolejowe
PMS	Państwowy Monitoring Środowiska
POE	Pozarządowe Organizacje Ekologiczne
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
POPT	Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2007-2013
POŚ	Program ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024
PPIS	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
PPT	Program Pomoc Techniczna
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
PSH	Państwowa Służba Hydrogeologiczna
PWER	Program Wiedza Edukacja Rozwój
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SIEG	Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki
SP	Starostwo Powiatowe w Krotoszynie
ŚSKR	Średniokresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 roku
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
WCZK	Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WRPO	Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WZMiUW	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZM „EkoSiódemka”	Związek Międzygminny „EkoSiódemka”
ZPKWW	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego

1. Wstęp

1.1 Podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną opracowania „Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” zwanego w dalszej części Programem lub POŚ, jest art. 17 ust. 1 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1], który nakłada na organy wykonawcze – w tym przypadku Gminy – obowiązek sporządzenia gminnego Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1. *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1]. Projekt Programu ochrony środowiska w tym konkretnym przypadku podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy Powiatu. Przy opracowaniu polityki ochrony środowiska dla Gminy Kobylin obligatoryjne jest zapewnienie udziału społecznego na zasadach i w trybie określonych w *Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [2]. Zgodnie z art. 18 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] Program ochrony środowiska dla Gminy uchwała Rada Miejska w Kobylinie. Z wykonania programów ochrony środowiska organ wykonawczy Gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio Radzie Miejskiej w Kobylinie.

Zmieniające się przepisy prawne w zakresie kształtowania polityki ochrony środowiska sprawiły, że opracowanie niniejszego dokumentu opiera się o nieco inne założenia prawne i wytyczne metodyczne, w porównaniu do lat poprzednich. Istotne zmiany zostały wprowadzone *Ustawą o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw* [12], które określiły, że Programy ochrony środowiska uchwalone w celu realizacji Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 zachowują ważność na czas, na jaki zostały uchwalone, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2016 r. W przypadku konieczności aktualizacji Programu ochrony środowiska zastosowanie mają przepisy art. 14 ust. 2 w/w Ustawy tj.: „Jeżeli Program ochrony środowiska, o którym mowa w ust. 1, wymaga aktualizacji, odpowiednio Sejmik Województwa, Rada Powiatu albo Rada Gminy uchwała **nowy Program ochrony środowiska** uwzględniający cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w *Ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* [13].

We wrześniu 2015r. zostały opublikowane przez Ministerstwo Środowiska „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, które są dokumentem pomocniczym adresowanym do organów wykonawczych i uchwałodawczych JST. „Wytyczne...” wskazują na elementy, które powinny zostać ujęte w POŚ bądź wzięte pod uwagę przy ich sporządzaniu. Wytyczne są ponadto odpowiedzią na oczekiwania urzędów marszałkowskich oraz na zalecenia Najwyższej Izby Kontroli. Podstawowymi zasadami tworzenia Programów ochrony środowiska według wytycznych powinny być:

- zwięzłość i prostota
- spójność z dokumentami strategicznymi różnego szczebla
- konsekwentne i świadome stosowanie terminów - obszar interwencji – cel - kierunek interwencji – zadanie
- wyznaczenie ram czasowych realizacji POŚ
- oparcie na wiarygodnych źródłach danych
- prawidłowe określenie celów
- włączenie interesariuszy w proces opracowania POŚ
- przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

1.2 Cel i zakres opracowania

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów

strategicznych i programowych. Program ochrony środowiska powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Celem niniejszego Programu ochrony środowiska jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy Kobylin, bądź utrzymanie dobrego poziomu, tam gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich projektów. Zawarte w POŚ rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjne i informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Opracowany projekt jest wypełnieniem obowiązku Gminy Kobylin w zakresie sporządzania strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom Gminy na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Program ochrony środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla Program ochrony środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Przyjęcie Programu ochrony środowiska jest formą podejmowania strategicznych decyzji umożliwiających realizację kierunków rozwoju tego zakresu działalności w określonej perspektywie czasowej. Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania ochroną środowiska musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentów programowych.

Struktura opracowania obejmuje omówienie:

- 1) sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz jej infrastruktury technicznej
- 2) oceny stanu środowiska na terenie gminy Kobylin z uwzględnieniem jedenastu obszarów przyszłej interwencji: (1) ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne, (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami, (11) edukacji ekologicznej uwzględniających zagadnienie horyzontalne tj. adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska
- 3) celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska, analizy SWOT, realizacji zadań w poprzednich latach, założeń dokumentów strategicznych i programowych wyższego szczebla
- 4) harmonogramu rzeczowo-finansowego wynikającego ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji
- 5) systemu realizacji Programu ochrony środowiska w zakresie zarządzania i monitorowania w oparciu o ustalone wskaźniki

1.3 Metodyka opracowania

Punktem wyjścia przy opracowaniu Programu była analiza i ocena stanu ochrony środowiska i jego poszczególnych komponentów dla jedenastu obszarów interwencji. Przy ocenie stanu został wykorzystany model D-P-S-I-R (driving forces/czynniki sprawcze - pressures/presje - state/stan - impact/oddziaływanie - response/środki - przeciwdziałania) stosowany przez Komisję Europejską, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Europejską Agencją Środowiska do sporządzania ocen zintegrowanych oraz ocen skuteczności polityki ekologicznej. Struktura modelu D-P-S-I-R pozwala na sprawne generowanie kompleksowej, opartej na badaniach, analizach i ocenach informacji o środowisku. Przeprowadzona ocena stanu środowiska dała podstawę do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w ramach poszczególnych obszarów interwencji. Ocena stanu uwzględnia zagadnienie horyzontalne tj. adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska.

Kolejnym etapem było sformułowanie celów, kierunków interwencji oraz zadań w oparciu o ocenę stanu środowiska. W tym celu opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy z uwzględnieniem ram czasowych jego realizacji. Istotnym było również określenie źródeł finansowania zadań zarówno z funduszy krajowych jak i europejskich.

W celu sprawnej realizacji polityki ochrony środowiska nakreślonej w POŚ omówiono system zarządzania z uwzględnieniem instrumentów prawnych, finansowych i społecznych. Przeanalizowano sposób monitorowania postępu realizacji Programu wprowadzając odpowiednie wskaźniki dla przyszłych obszarów interwencji. Omówiono proces działań w zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy Kobylin, jako istotny element kształtujący świadomość społeczną.

Przyjęte w POŚ rozwiązania uwzględniają w pierwszej kolejności działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców. Przy formułowaniu celów, kierunków interwencji oraz opisie oceny stanu uwzględniono obowiązujące przepisy prawa polskiego i unijnego, aktualne krajowe i regionalne strategie, koncepcje i dokumenty planistyczne, w tym także sektorowe.

Przy opracowaniu POŚ wykorzystano dane pochodzące z następujących źródeł:

- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Główny Urząd Statystyczny,
- Państwowa Inspekcja Sanitarna,
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
- Państwowy Instytut Geologiczny– Państwowy Instytut Badawczy,
- Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa
- Nadleśnictwa,
- Stacja Chemiczno-Rolnicza,
- Urząd Marszałkowski,
- Urząd Wojewódzki,
- Starostwo Powiatowe,
- Urząd Miejski.

2. Streszczenie

Czym jest Program ochrony środowiska?

Program ochrony środowiska jest dokumentem kształtującym lokalną politykę środowiskową. Analizuje i ocenia istniejące uwarunkowania przyrodnicze. Przedstawia mocne i słabe strony każdego z komponentów środowiska oraz ocenia możliwe szanse poprawy stanu środowiska lub zagrożenia nieosiągnięcia standardów środowiskowych. Program ochrony środowiska wyznacza cele i kierunki działań, jakie należy podjąć w perspektywie najbliższych lat, aby poprawić stan środowiska przyrodniczego lub utrzymać go na poziomie zgodnym z przepisami prawa. Dokument przedstawia konkretne zadania inwestycyjne i nie inwestycyjne jakie będą zobowiązane podjąć instytucje ochrony środowiska. Program ochrony środowiska przedstawia również strukturę zarządzania i monitorowania postępu prac nad realizacją celów, kierunków i zadań w nim określonych. Dokument ten określa źródła finansowania w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020, które mogą być pomocne w realizacji niektórych zadań własnych i monitorowanych.

Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Program ochrony środowiska odwołuje się do dokumentów szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego, które związane są pośrednio lub bezpośrednio z kształtowaniem polityki środowiskowej. Istotą Programu jest zapewnienie spójności i kontynuacji działań na każdym szczeblu organizacyjnym, w celu osiągnięcia jednorodnego efektu ekologicznego. Wyznaczone w niniejszym Programie obszary interwencji, kierunki i zadania są zgodne z celami strategicznymi dokumentów poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego. Opracowany Program ochrony środowiska bierze pod uwagę cele nadrzędne zapisane w innych dokumentach oraz ocenia i analizuje możliwość ich realizacji na poziomie gminnym biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania i zagrożenia środowiskowe.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy Kobylin

Oceny stanu środowiska dokonano w ramach 11 obszarów interwencji, które są kluczowe do podjęcia działań strategicznych zmierzających do poprawy stanu poszczególnych elementów środowiska. Ocenie poddano następujące obszary/komponenty środowiska:

1) Ochrona klimatu i jakości powietrza – ocenę jakości powietrza na terenie gminy Kobylin oparto o wyniki Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Poznaniu. Teren gminy Kobylin przynależy do strefy wielkopolskiej, w której odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, bezno(a)pirenu. Na terenie gminy Kobylin brak jest zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska. Na terenie gminy istnieją dwa zakłady dla których zostało wydane pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza określające dopuszczalną ilość substancji emitowaną do powietrza z tych zakładów. Na terenie gminy Kobylin zjawisko emisji powierzchniowej ma miejsce głównie na terenach zabudowanych, gdzie zabudowa mieszkaniowa wyposażona jest w indywidualne systemy grzewcze. Emisja liniowa skoncentrowana jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych i charakteryzuje się dużą nierównomiernością w ciągu doby.

Gmina kobylin nie posiada Programu Gospodarki Niskoemisyjnej, w którym określone są działania zmierzające do poprawy klimatu i powietrza na terenie gminy.

2) Zagrożenia hałasem – badaniami klimatu akustycznego zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Na przestrzeni 5-ciu ostatnich lat na terenie gminy Kobylin nie były prowadzone pomiary hałasu komunikacyjnego.

Na terenie gminy Kobylin w ostatnich latach nie były prowadzone pomiary emisji hałasu przemysłowego. Pomiary hałasu wykonywane są na obszarze województwa wielkopolskiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w razie ewentualnych skarg mieszkańców lub zgodnie z przyjętym planem kontroli zakładów. Zgodnie z informacją Starosty Krotoszyńskiego (stan na marzec 2017r.) na terenie gminy Kobylin nie ma zakładów, które posiadają decyzje ustalające dopuszczalną emisję hałasu.

3) Pola elektromagnetyczne – badaniami natężenia pól elektromagnetycznych zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Na przestrzeni 5-ciu ostatnich lat na terenie gminy Kobylin wyznaczono punkty monitoringu pól elektromagnetycznych. Na podstawie wyników pomiarów pól elektromagnetycznych w województwie wielkopolskim można ustalić, że poziomy dopuszczalne pól elektromagnetycznych w żadnym punkcie nie zostały przekroczone. Przyjmuje się zatem za mało prawdopodobne aby przekroczenia promieniowania elektromagnetycznego występowały na terenie gminy Kobylin.

4) Gospodarowanie wodami – podstawowymi jednostkami podziału wód podziemnych i powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCWPrz) i podziemnych (JCWPd). Obszar gminy Kobylin położony jest w granicach jednej JCWPd. Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na terenie gminy Kobylin ocenia się jako dobry. Z rozpoznania warunków hydrogeologicznych wynika, że na terenie gminy Kobylin w większości występują średnio-korzystne warunki zaopatrzenia w wodę. Na terenie gminy Kobylin wyznaczono 1 punkt monitoringu wód podziemnych w m. Łagiewniki. Pod obszarem gminy nie występują żadne główne zbiorniki wód podziemnych. Gmina Kobylin znajduje się w granicach wyznaczonego obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (OSN) tj. w granicach obszaru zlewni rzeki Orla (NVZ6000WR1S). W roku 2016 WIOŚ w Poznaniu prowadził badania wód podziemnych w 1 punkcie pomiarowym (m. Szkaradowo, gm. Jutrosin) w granicach OSN w zlewni rzeki Orla NVZ6000WR1S. Zgodnie z wynikami badań w w/w punkcie stwierdzono przekroczenie stężenia azotanów pochodzenia rolniczego w wodach podziemnych.

Obszar gminy Kobylin położony jest w granicach trzech jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. Wszystkie według najnowszych badań monitoringowych odznaczają się złym stanem, spowodowanym głównie intensywnym rolniczym użytkowaniem terenu na obszarze zlewni. Zgodnie z opracowanymi mapami zagrożenia powodziowego, na terenie gminy Kobylin występują tereny szczególnego zagrożenia powodzią (wzdłuż doliny rzeki Orla).

5) Gospodarka wodno-ściekowa – woda przeznaczona do zaopatrzenia mieszkańców gminy Kobylin pochodzi z ujęć wód podziemnych. Wg. stanu na koniec 2016r. 99,7% mieszkańców gminy korzysta z sieci wodociągowej. Z kolei ścieki bytowo – gospodarcze z terenu gminy Kobylin zbierane są siecią kanalizacyjną i kierowane na oczyszczalnię ścieków „Długołęka” w m. Rzemiechów. Wg. stanu na koniec 2016r. 40,5% mieszkańców gminy korzysta z sieci kanalizacyjnej. Gospodarką wodno – ściekową na terenie gminy Kobylin zajmuje się Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Strzelcach Wiejskich. Na terenie gminy Kobylin Uchwałą nr XXXII/631/2013 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2013r. została wyznaczona aglomeracja „Kobylin” o równoważnej liczbie mieszkańców 3255 w skład, której wchodzi następujące miejscowości: Kobylin (z wyjątkiem ul. Polnej, Rzemiechowskiej oraz Krotoszyńskiej na odcinku od skrzyżowania z rzeką Radecą do granic miasta) i Stary Kobylin. W miejscach, gdzie sieć kanalizacyjna nie została doprowadzona mieszkańcy gromadzą ścieki w bezodpływowych zbiornikach (szambach) oraz korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków.

6) Zasoby geologiczne – w granicach gminy Kobylin zgodnie z bazą danych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB) brak jest obszarów i terenów górniczych oraz eksploatowanych złóż kopalni.

7) Gleby – na terenie gminy przeważają gleby płowe bielcowane, które szerokim pasem biegną równoleżnikowo ze wschodu na zachód. Pod względem powierzchniowym gleby brunatne właściwe i wylugowane występujące w całej północnej części gminy. Na południu analizowanej jednostki zlokalizowane są kompleksy mad rzecznych genetycznie związane z doliną rzeki Orli. Na niewielkich obszarach w południowo-zachodniej i wschodniej części gminy występują gleby płowe odgórnie oglejone. Gleby występujące na terenie gminy Kobylin charakteryzują się znacznym potencjałem bonitacyjnym, o czym świadczy bardzo duży udział gleb ornych dobrych i gleb ornych średnio dobrych o łącznym udziale powierzchniowym na poziomie 56%.

Na terenie gminy Kobylin nie wyznaczono punktu monitoringu gleb w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

8) Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – Gmina Kobylin należy do Związku Międzygminnego „Eko Siódemka” z siedzibą w Krotoszynie realizującego zadania z zakresu gospodarowania odpadami. Na terenie gminy Kobylin funkcjonuje pojemnikowy i workowy system zbiórki odpadów. Zbierane frakcje to: odpady opakowaniowe ze szkła (zielony pojemnik/worek), odpady z tworzyw sztucznych, wielomateriałowe i metal (żółty pojemnik/worek), odpady zielone (brązowy worek), odpady z papieru i makulatury (niebieski pojemnik/worek) oraz zmieszane odpady komunalne (czarny pojemnik/worek). Odbiór odpadów od mieszkańców odbywa się zgodnie z przyjętym harmonogramem odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych aktualizowanym na bieżąco. Pozostałe odpady wytworzone w gospodarstwach domowych np. odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych, wielkogabarytowe, remontowe, bioodpady, chemikalia, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny) zbierane są w stacjonarnym Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowościach: Rzemiechów 23 (gmina Kobylin) oraz Krotoszyn ul. Ceglarska 45 (miasto Krotoszyn). Ponadto Gmina Kobylin organizuje zbiórki odpadów wielkogabarytowych cyklicznie zgodnie z ustalonym harmonogramem (minimum raz w roku). Odpady wielkogabarytowe należy wystawiać przed posesję nie wcześniej niż 24 godziny przed wyznaczonym terminem odbioru.

Gmina Kobylin posiada opracowany w 2008r. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kobylin”. W całej gminie wg stanu na 2008r. zinwentaryzowano 202354,8 m² (2226 Mg) wyrobów azbestowych. W 2016r. została przeprowadzona aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest u osób fizycznych i prawnych. Łącznie na terenie Gminy Kobylin wg. stanu na kwiecień 2016r. występuje 240277 m² wyrobów zawierających azbest tj. płyt azbestowo-cementowych (płaskich i falistych), co w przeliczeniu na jednostkę wagową daje 2643,047 Mg. Dodatkowo tą ilość uzupełniają rury azbestowo-cementowe sieci wodociągowej – 2600 mb, co w przeliczeniu na jednostkę wagową daje 104,000 Mg. Rury te nie będą stanowiły odpadu ponieważ zostaną pozostawione w ziemi.

9) Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe – Gmina charakteryzuje się bardzo niską lesistością terenu, dużo niższą od średniej, nie tylko w województwie (25,7%), ale również w powiecie (18,5%). Grunty zalesione stanowią 11,6% jej powierzchni. Cały obszar gminy leży w granicach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu, a dokładnie w granicach Nadleśnictwa Krotoszyn z siedzibą w Krotoszynie. Nadleśnictwo administruje na terenie gminy lasami o powierzchni 1 200 ha, z których 770 ha to lasy gospodarcze, 386 ha stanowią lasy ochronne (wodochronne), a 44 ha zajmują grunty związane z gospodarką leśną. Grunty leśne publiczne ogółem zajmują powierzchnię ok. 1230 ha, natomiast grunty leśne prywatne powierzchnię ok. 70 ha.

W strukturze gatunków panujących dominują sosna i modrzew (49,24%), następnie dąb, klon, jawor i jesion (łącznie 38,68%). Pod względem zróżnicowania warunków siedliskowych

powierzchniowo przeważają lasy świeże (40,27%), następnie lasy mieszane wilgotne (20,1%), bory mieszane świeże (17,99%) oraz bory mieszane wilgotne (7,35%).

Ciągi dolinne rzek: Orli, Radęcy, Ochli, Pasieki i Żydowskiego Potoku stanowią na terenie gminy Kobylin najbardziej istotne lokalne korytarze ekologiczne pełniące rolę łączników z obszarami o wysokich walorach biotycznych (fragmentami okresowo zalewane). Lokalne korytarze ekologiczne łączą się z głównymi korytarzami ekologicznymi. Przez teren powiatu krotoszyńskiego przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym Dolina Warty – Stawy Milickie.

Na podstawie danych gromadzonych przez organy ochrony środowiska tj. Generalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Warszawie, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Poznaniu oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Poznaniu wynika, że na terenie gminy Kobylin zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze oraz gatunki chronione, szczególnie cenne przyrodniczo. Na terenie gminy Kobylin nie występują wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Z form ochrony przyrody występują jedynie 3 drzewa w miejscowości Raszewy objęte ochroną pomnikową.

Zgodnie z informacją otrzymaną z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu (stan na marzec 2017r.) krajobraz kulturowy i historyczny na terenie gminy Kobylin tworzą: 24 zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, 15 zabytków ruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, 457 obiektów architektury i budownictwa przewidzianych do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków, 3 stanowiska archeologiczne ujęte w rejestrze Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, 641 obiektów architektury, budownictwa i krajobrazu kulturowego wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego wypada dla miasta i gminy Kobylin pozytywnie ze względu na różnorodność obiektów zabytkowych reprezentujących różne okresy z historii miasta i okolicznych miejscowości.

- 10) Zagrożenie poważnymi awariami** – co roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie publikuje raporty o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii. Jak wynika z Rejestrów zdarzeń o znamionach poważnej awarii i zdarzeniach awarii prowadzonych przez WIOŚ Poznań w okresie od 2010r. do 02.2017 na terenie gminy Kobylin nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

Na terenie gminy Kobylin nie znajdują się zakłady zakwalifikowane do zakładów dużego (ZDR) lub zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

- 1) Edukacja ekologiczna** - nieodłączny element dbania o wspólne dobro jakim jest środowisko. Działania podejmowane w Gminie Kobylin są zróżnicowane, koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, przedszkolach oraz organizowaniu akcji – m.in. „Sprzątanie świata”, „Dzień Ziemi”, „Zbiórka zużytych baterii i segregacja odpadów”, cykliczne spotkania z Gminnym Kołem Gospodyń Wiejskich oraz Seniorów przy okazji Święta Drzewa. We wszystkich placówkach oświatowych prowadzona jest odpowiednia międzyprzedmiotowa ścieżka edukacyjna: edukacja ekologiczna. Funkcję edukacyjną pełnią również szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne. Przez teren gminy przebiegają ścieżki rowerowe i dydaktyczne oraz szlaki turystyczne. Szlaki piesze wytyczone zostały w terenach o wysokich walorach turystyczno-krajoznawczych. W większości szlaki biegną lokalnymi drogami gruntowymi i leśnymi. Ponadto, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy następuje poprzez wpływ mediów, zarówno ogólnopolskich, jak i lokalnych. Informacje docierają za pośrednictwem telewizji, radia, prasy, Internetu do ogółu mieszkańców.

W oparciu o ocenę stanu środowiska i cele priorytetowe dokumentów strategicznych i programowych wyższego szczebla wyznaczono cele środowiskowe, kierunki interwencji oraz zadania jakie przewiduje się zrealizować w latach obowiązywania niniejszego dokumentu. W tym celu opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy z uwzględnieniem ram czasowych jego realizacji. Zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne wynikają z założeń budżetowych gminy, powiatu i województwa oraz innych jednostek ochrony środowiska, które cyklicznie opracowują różnego rodzaju strategie i programy działań krótko- i długo okresowych. Przyjętymi celami i kierunkami ochrony środowiska dla gminy Kobylin są:

1) Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza

- Kierunek interwencji: Monitoring jakości powietrza i wdrażanie działań programowych
- Kierunek interwencji: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza
- Kierunek interwencji: Minimalizacja oddziaływań niewydajnych lokalnych źródeł ciepła
- Kierunek interwencji: Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego, poprawa stanu sieci drogowej i kolejowej, rozwój infrastruktury rowerowej
- Kierunek interwencji: Redukcja zanieczyszczeń z instalacji przemysłowych
- Kierunek interwencji: Poprawa efektywności energetycznej
- Kierunek interwencji: Rozwój odnawialnych źródeł energii

2) Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Poprawa stanu klimatu akustycznego i ograniczenie osób narażonych na ponadnormatywny hałas

- Kierunek interwencji: Ochrona środowiska przed hałasem i zmniejszenie hałasu
- Kierunek interwencji: Monitoring klimatu akustycznego

3) Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

- Kierunek interwencji: Monitoring i ochrona przed polami elektromagnetycznymi

4) Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Zwiększenie retencji wodnej i ograniczenie wodochłonności

- Kierunek interwencji: Ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody, zwiększenie retencji wodnej
- Kierunek interwencji: Optymalizacja zużycia wody
- Kierunek interwencji: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

Cel: Poprawa stanu wód i monitoring wód

- Kierunek interwencji: Monitoring jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód

5) Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa służąca poprawie jakości wód

- Kierunek interwencji: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
- Kierunek interwencji: Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków

6) Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

- Kierunek interwencji: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin oraz ochrona środowiska

7) Obszar interwencji: Gleby

Cel: Poprawa jakości gleb, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych

- Kierunek interwencji: Wdrażanie działań programowych i edukacja ekologiczna
- Kierunek interwencji: Ochrona gleb i monitoring

Cel: Ograniczenie negatywnego wpływu procesów gospodarczych na powierzchnię ziemi

- Kierunek interwencji: Rekultywacja i remediacja gruntów

8) Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- Kierunek interwencji: Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym zmniejszenie masy składowanych odpadów
- Kierunek interwencji: Racjonalna gospodarka odpadami niebezpiecznymi
- Kierunek interwencji: Monitoring oraz działalność kontrolna w zakresie właściwego postępowania z odpadami
- Kierunek interwencji: Inwentaryzacja i rekultywacja terenów nielegalnych składowisk odpadów

9) Obszar interwencji: : Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

Cel: Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej

- Kierunek interwencji: Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych, w tym bioróżnorodności
- Kierunek interwencji: Gromadzenie i udostępnianie informacji o środowisku

Cel: Zwiększenie lesistości i zrównowazona gospodarka leśna

- Kierunek interwencji: Zwiększanie lesistości i poprawa zdrowotności drzewostanów

Cel: Ochrona i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego

- Kierunek interwencji: Ochrona i polepszanie stanu krajobrazu kulturowego i zieleni

10) Obszar interwencji: : Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Zapobieganie oraz minimalizacja skutków wystąpienia poważnej awarii i zjawisk ekstremalnych

- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych
- Kierunek interwencji: Wzmocnienie skuteczności działań służb reagujących w przypadku wystąpienia poważanej awarii lub zjawisk ekstremalnych

11) Obszar interwencji: Działalność edukacyjna

Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej oraz zmiana postaw i zachowań społecznych

- Kierunek interwencji: Kształtowanie postaw społecznych w wykorzystaniu środków przekazu
- Kierunek interwencji: Zapewnienie udziału społecznego w podejmowaniu decyzji środowiskowych

- Kierunek interwencji: Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej edukacji ekologicznej
- Kierunek interwencji: Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy wraz z upowszechnianiem systemów zarządzania środowiskiem

System zarządzania, monitorowania i finansowania Programu ochrony środowiska

Realizacja wyznaczonych celów i kierunków interwencji wymaga ustalenia odpowiedniego systemu zarządzania Programem ochrony środowiska. Wyznaczenie prawidłowych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Zarządzanie Programem powinno odbywać się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w oparciu o instrumenty: prawne, finansowe, społeczne i strukturalne. System zarządzania w Polsce odbywa się na szczeblu centralnym (krajowym), wojewódzkim, powiatowym i gminnych. W odniesieniu do analizowanego Programu główną jednostką, na której spoczywać będzie realizacja wyznaczonych zadań będzie Gmina Kobylin. Niemniej jednak całościowe zarządzanie systemem realizacji Programu ochrony środowiska obejmie jednostki wojewódzkie i krajowe w zakresie wyznaczonych działań monitorowanych. Reasumując, zarządzanie Programem wiąże się z:

- koordynacją przebiegu wdrażania i realizacji
- bieżącą oceną realizacji i aktualizacją celów i kierunków interwencji
- monitorowaniem skutków realizacji wyznaczonych zadań
- sprawozdawczością na temat wykonania Programu

System wdrażania Programu ochrony środowiska będzie podlegał regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Celem monitoringu jest zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Monitorowanie wdrażania postanowień Programu ochrony środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań)
- ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji
- ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo-skutkowa)

Na potrzeby Programu ochrony środowiska, w tym sprawnego monitorowania postępu wdrażania przyjętej polityki środowiskowej ustalono odpowiednie wskaźniki monitorowania. Wskaźniki te opisują wartość bazową oraz wartość docelową jaka powinna być osiągnięta w wyniku realizacji określonych w programie celów środowiskowych.

Co dwa lata Burmistrz Kobyliny zobowiązany będzie do sporządzania Raportów z realizacji Programu ochrony środowiska.

Realizacja wyznaczonych zadań oraz osiągnięcie wyznaczonych celów Programu ochrony środowiska wymaga znacznych nakładów finansowych niejednokrotnie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Głównymi źródłami finansowania będą środki własne gminy, środki inwestorów, mieszkańców oraz podmiotów komunalnych. Środki te będą stanowiły uzupełnienie i wkład własny dla źródeł krajowych i zagranicznych – szczególnie krajowych funduszy ekologicznych (WFOŚiGW, NFOŚiGW) i funduszy unijnych w ramach ściśle sprecyzowanych Programów operacyjnych np. RPOWW 2014-2020, POIiŚ 2014-2020.

3. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Potrzeba opracowania nowego „Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” wynika ze stale zmieniającej się polityki ekologicznej na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Postęp społeczno-gospodarczy wymusza wyznaczanie nowych celów i kierunków działań zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu i dbaniu o środowisko przyrodnicze. Ważnym jest, aby wyznaczone zadania w różnych sferach rozwoju były ze sobą spójne i zakładały dbałość o elementy przyrodnicze na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym.

Mając na uwadze powyższe, konieczne jest wyznaczenie głównych celów ekologicznych, po osiągnięciu których nastąpi poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska lub utrzymanie tego stanu na poziomie zgodnym z wymaganiami środowiskowymi.

Niniejszy POŚ realizując lokalną politykę ochrony środowiska sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach (operacyjnych i rozwoju), wynikających z *Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* [13]. Program ochrony środowiska oparty więc został o postanowienia wynikające z dokumentów strategicznych, koncepcji i innych opracowań wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich i lokalnych, z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów. Program ochrony środowiska wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego. Zgodność założeń POŚ z dokumentami wyższego szczebla gwarantuje, że podejmowane działania będą uporządkowane i spójne na poziomie lokalnym i regionalnym. Nawiązanie do celów strategicznych wyższego poziomu powoduje, że zaplanowane w POŚ działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów długoterminowych będących kontynuacją jednolitej polityki strategicznej i ekologicznej.

W nowym systemie do głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- ✓ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – DSRK (Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności), określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej.
- ✓ Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju – ŚSRK (Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020;
- ✓ Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ);
- ✓ Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG);
- ✓ Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku);
- ✓ Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020;
- ✓ Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.

dokumenty sektorowe takie jak:

- ✓ Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce;
- ✓ Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- ✓ Krajowy Plan gospodarki odpadami 2014;
- ✓ Krajowy Program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020;
- ✓ Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014–2020 (WRPO 2014+);
- ✓ Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014–2020;

- ✓ Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (KLIMADA)

Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym, takie jak:

- ✓ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego;
- ✓ Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 ;
- ✓ Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017;
- ✓ Program ochrony środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020;
- ✓ Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej;
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.

Poniżej przedstawiono główne cele i założenia polityki środowiskowej wpisane w szereg dokumentów strategicznych i programowych, do których nawiązuje niniejszy POŚ.

3.1 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Fala Nowoczesności

Program ochrony środowiska dla Gminy Kobylin wpisuje się w następujące cele środowiskowe ujęte w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:

Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:

- Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.2 Strategia Rozwoju Kraju 2020

Celem Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 (ŚSKR) jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawa jakości życia ludności. Wyznaczone w niniejszym POŚ obszary, cele i kierunki interwencji są zgodne z następującymi celami środowiskowymi ŚSRK 2020:

Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:

- Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
  - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego,
- Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:
  - Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,

Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka

- Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
- Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu,
- Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich,

Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna

- Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
  - Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
- Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
  - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
  - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
  - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
  - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej

3.3 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument uszczegóławia zapisy Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 w dziedzinie energetyki i środowiska oraz stanowi wytyczne dla Polityki energetycznej Polski. Celem głównym Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Celami środowiskowymi BEiŚ są:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
- Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

3.4 Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

„Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki” bezpośrednio wpisuje się w priorytet unijnej strategii rozwoju „Europa 2020”, którym jest inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Poszczególne działania ujęte w „Strategii” przyczynią się bezpośrednio do realizacji celów „Europy 2020”. Cel główny „Strategii” to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Przez gospodarkę konkurencyjną należy rozumieć taką gospodarkę, która w relacji do innych krajów (UE, OECD) utrzyma lub osiągnie wyższą dynamikę wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz doprowadzi do szybkiego zwiększenia poziomu życia obywateli. Celami środowiskowymi „Strategii...” wpisującymi się w niniejszy POŚ są:

Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
  - Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
  - Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
  - Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
  - Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
  - Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
  - Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
  - Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
  - Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
  - Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
  - Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

3.5 Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku

Jest to średniookresowy dokument planistyczny, który stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Wskazano w nim cele oraz kierunki rozwoju transportu w taki sposób, aby etapowo - do 2030 r. - możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020). Transport jest wskazany jako jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju.

Główny cel Strategii Rozwoju Transportu odnosi się zarówno do utworzenia zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę transportową (jak i wykreowania sprzyjających warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Wyznaczone obszary, cele i kierunki interwencji POŚ wpisują się w następujące cele środowiskowe wskazane w Strategii Rozwoju transportu do 2020 roku:

Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

Głównym celem opracowania Strategii jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., co pozwoli właściwie zaadresować zakres interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. W Strategii tej określono cel główny, którym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju, który będzie realizowany w oparciu o następujące cele środowiskowe powiązane z niniejszym POŚ:

Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich

- Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
- Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
- Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
- Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
  - Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
  - Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
  - Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

- Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno - spożywczych
  - Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno - spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
- Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów
- w zakresie produkcji rolno - spożywczej i zasad żywienia
  - Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

- Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
  - Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
  - Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
  - Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
  - Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
- Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
  - Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
  - Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne,
  - Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami,

- Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
  - Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
  - Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno - żywnościowym,
  - Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie,
  - Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
  - Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno - spożywczych,
- Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
  - Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
  - Kierunek interwencji 5.4.3 – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
  - Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
  - Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

3.7 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli. Najważniejszym celem KSRR jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności. Celami środowiskowymi „Krajowej strategii rozwoju regionalnego...” wpisującymi się w niniejszy POŚ są:

Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

- Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych
  - Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa,
  - Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie,
- Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
  - Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
  - Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
  - Działanie 1.2.3. – Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
- Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
  - Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
  - Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
  - Działanie 2.2.3. – Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
  - Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- Kierunek działań 2.4. – Przewyćzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
- Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,

3.8 Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku

Głównym celem polityki energetycznej jest stworzenie warunków dla stałego i zrównoważonego rozwoju gospodarki narodowej, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego państwa oraz zaspokojenie potrzeb energetycznych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

Wyznaczone w POŚ obszary interwencji, cele i kierunki wpisują się w następujące cele środowiskowe Polityki energetycznej Polski do 2030 r.:

Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,

Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

- Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,

Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

- Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,

Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

- Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,

- Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

- Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,

Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

3.9 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego jest jednym z trzech dokumentów – obok Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. i Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, które współdecydują o przyszłości regionu. Plan zawiera wskazania dla działań w przestrzeni, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez Strategię. Stanowi też ważne źródło informacji dla podejmowania decyzji planistycznych i inwestycyjnych, opartych o priorytety programów operacyjnych. Obok znaczenia politycznego, plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest dokumentem, który wypełnia pośredni poziom planistyczny między Koncepcją Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju a studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Jest to opracowanie wyrażające podstawowe priorytety planistyczne dla kształtowania rozwoju przestrzennego Wielkopolski w najważniejszych jego aspektach – ochrony przyrody, transportu i infrastruktury oraz rozwoju osadnictwa. Ich realizacja nastąpi na szczeblu samorządu gminnego, w tym również poprzez lokalizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Najważniejsze cele rozwoju województwa określiła Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r., których realizacja ma następować również w wymiarze przestrzennym. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pozostaje spójny ze Strategią, przenosząc i wzbogacając kierunki rozwoju województwa o aspekty ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Celem planu jest zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców. Realizacja tego celu opierać się będzie na dwóch celach szczegółowych. Cele odnoszące się do ochrony środowiska to:

I. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku poprzez:

- Poprawę stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi, Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem,

- Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- Poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych,

II. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa poprzez:

- Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

Niniejszy POŚ uwzględnia cele i kierunki rozwoju i zagospodarowania województwa wielkopolskiego, jakie zostały nakreślone w przyjętych politykach przestrzennych. Przyjęte cele, kierunki interwencji oraz zadania wynikają bezpośrednio lub pośrednio z przyjętych założeń i są zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

3.10 Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego

Nowy Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020 został opracowany w oparciu o obowiązujące założenie *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oraz wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanych przez Ministerstwo Środowiska (Warszawa 2015). POŚ dla województwa wielkopolskiego wyznacza obszary i kierunki interwencji zbieżne z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Na podstawie analizy stanu środowiska i stanu wyposażenia w infrastrukturę ochrony środowiska województwa, w Programie dokonano analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na dalsze planowanie strategii województwa w zakresie ochrony środowiska - mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w postaci analizy SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Na podstawie diagnozy stanu środowiska województwa oraz analizy SWOT zostały sformułowane główne problemy i zagrożenia środowiska w województwie. Identyfikacja zagrożeń stanowiła jeden z punktów wyjścia do sformułowania celów Programu do 2020 roku.

Cele środowiskowe „Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020”, w które wpisują się w założenia niniejszego POŚ zostały nakreślone w następujących obszarach i kierunkach interwencji:

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10, pyłu PM2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych

Kierunki interwencji:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
- osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10, pyłu PM2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
- rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii rozwój i modernizacja zbiorowych systemów ciepłowniczych
- rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska;
- wspieranie ekologicznych form transportu - budowa ścieżek rowerowych
- termomodernizacja
- ograniczenie emisji niskiej; modernizacja/wymiana indywidualnych źródeł ciepła
- rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych
- rozwój systemów ostrzegania i reagowania w sytuacji zjawisk ekstremalnych

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas

Kierunki interwencji:

- ochrona przed hałasem
- zmniejszenie hałasu

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości

Kierunki interwencji:

- ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: zwiększenie retencji wodnej województwa; ograniczenie wodochłonności gospodarki

Kierunki interwencji:

- gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą i deficytem wody;
- zwiększenie retencji wodnej
- zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego; minimalizacja ryzyka powodziowego
- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi optymalizacja zużycia wody

Cel: osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód

Kierunki interwencji:

- dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód
- ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych
- działania rekultywacyjne

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: poprawa jakości wody; wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich

Kierunki interwencji:

- zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
- rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja programów sanitacji w zabudowie rozproszonej

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Kierunki interwencji:

- racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni ze złóż
- zabezpieczanie cennych gospodarczo złóż surowców mineralnych, w tym wód leczniczych, wód termalnych i solanek
- ograniczanie presji środowiskowej wywieranej przez sektor górniczy
- zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni

Obszar interwencji: Gleby

Cel: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych

Kierunki interwencji:

- ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi
- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

- rekultywacja i dekontaminacja terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojaskowych)

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

Kierunki interwencji:

- racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne
- budowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych
- budowa instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu), termicznego przekształcania z odzyskiem energii oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów
- minimalizacja składowanych odpadów
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych
- gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: zwiększenie lesistości województwa; zachowanie różnorodności biologicznej

Kierunki interwencji:

- przywrócenie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków fauny i flory w ramach sieci Natura 2000
- ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów cennych przyrodniczo, tworzenie nowych form ochrony przyrody
- trwale zrównoważona gospodarka leśna stworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, utrzymanie i odtwarzanie ekosystemów i ich funkcji
- ochrona krajobrazu
- tworzenie zielonej infrastruktury

Obszar interwencji: Edukacja

Cel: świadome ekologicznie społeczeństwo

Kierunki interwencji:

- zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana ich zachowań na proekologiczne

Obszar interwencji: Monitoring środowiska

Cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska

Kierunki interwencji:

- monitoring środowiska
- kontrola podmiotów korzystających ze środowiska

3.11 Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020

Generalnym celem Strategii jest *Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju*. Celami środowiskowymi Strategii są:

- **Cel strategiczny 2** Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami
- **Cel strategiczny 3** Lepsze zarządzanie energią

Przyjęte w POŚ cele, kierunki interwencji oraz zadania wynikają bezpośrednio lub pośrednio z przyjętych założeń i są zgodne z zaktualizowaną Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020.

3.12 Program ochrony środowiska dla Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

W oparciu o ocenę stanu środowiska i cele priorytetowe dokumentów strategicznych i programowych wyższego szczebla w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Krotoszyńskiego wyznaczono cele środowiskowe, kierunki interwencji oraz zadania, jakie przewiduje się zrealizować. W tym celu opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy z uwzględnieniem ram czasowych jego realizacji. Zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne wynikają z założeń budżetowych powiatu i województwa oraz innych jednostek ochrony środowiska, które cyklicznie opracowują różnego rodzaju strategie i programy działań krótko- i długo okresowych. Przyjętymi celami i kierunkami ochrony środowiska dla Powiatu Krotoszyńskiego, które wpisują się w cele środowiskowego niniejszego POŚ są:

1) Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych i osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunek interwencji:

- Ocena stanu jakości powietrza
- Działania systemowe w zakresie ochrony powietrza
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną poprzez wymianę/modernizację źródeł ciepła
- Termomodernizacja i rozbudowa systemów energooszczędnych
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych
- Kompleksowe działania mające na celu ograniczenie emisji substancji do powietrza
- Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego

Kierunek interwencji:

- Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną
- Rozwój odnawialnych źródeł energii

2) Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i ochrona przed hałasem

Kierunek interwencji:

- Ocena stanu klimatu akustycznego
- Ograniczenie emisji hałasu przemysłowego
- Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego, zwłaszcza na terenach zabudowanych

3) Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunek interwencji:

- Ocena oddziaływania pól elektromagnetycznych
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko

4) Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody

Kierunek interwencji:

- Działania systemowe w zakresie gospodarowania wodami
- Wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej
- Przeciwdziałanie skutkom suszy i deficytom wody

- Optymalizacja zużycia wody
- Badanie i monitorowanie środowiska wodnego
- Ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń
- Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych

5) Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Zapewnienie właściwej jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Kierunek interwencji:

- Działania systemowe w zakresie właściwej gospodarki wodno – ściekowej
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków z uwzględnienie zabudowy rozproszonej
- Ograniczenie ładunku zanieczyszczeń w ściekach

6) Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi

Kierunek interwencji:

- Działania systemowe w zakresie ochrony zasobów kopalin
- Zmniejszenie oddziaływania w zakresie wydobycia kopalin

7) Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona gleb i racjonalne wykorzystanie terenu

Kierunek interwencji:

- Działania systemowe w zakresie ochrony gleb i właściwego wykorzystania terenu
- Ocena jakości gleb
- Rekultywacja gruntów

8) Obszar interwencji: Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunek interwencji:

- Działania systemowe w zakresie właściwej gospodarki odpadami
- Ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowisko oraz zmniejszenie oddziaływania odpadów na środowisko

9) Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Kierunek interwencji:

- Działania systemowe w zakresie ochrony zasobów przyrody
- Zrównoważona gospodarka leśna
- Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, utrzymanie i odtworzenie ekosystemów i ich funkcji, w tym ochrona krajobrazu
- Ochrona gatunkowa
- Zwiększanie świadomości w zakresie walorów przyrodniczo - krajobrazowych

10) Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Przeciwdziałanie wystąpieniu awarii oraz ekstremalnych zagrożeń dla środowiska

Kierunek interwencji:

- Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej poprzez działania prewencyjne
- Wsparcie jednostek na doposażenie w specjalistyczne sprzęty ratowniczo- gaśnicze oraz przeciwpowodziowe

11) Obszar interwencji: Edukacja ekologiczna

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej

Kierunek interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

3.13 Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020

Generalnym celem Strategii jest *Wzmocnienie potencjału powiatu na rzecz poprawy warunków życia, rozwoju osobistego i zawodowego mieszkańców*. W Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020 określono następujące cele środowiskowe, do których nawiązuje niniejszy POŚ:

Cel strategiczny II: Zrównoważone wykorzystanie potencjału przestrzennego, w tym środowiska

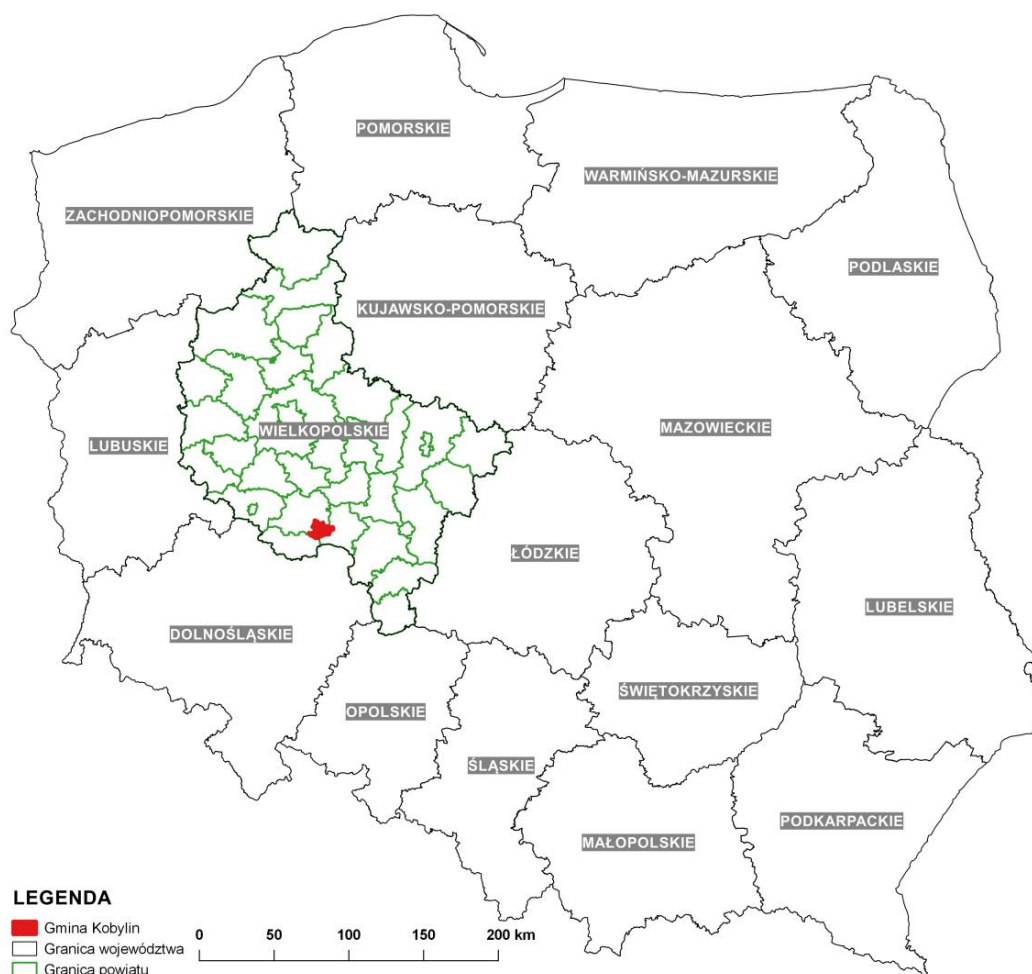
- Cel operacyjny 2.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego
- Cel operacyjny 2.2. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej w powiecie w odniesieniu do regionalnego i krajowego układu drogowego
- Cel operacyjny 2.3. Podniesienie poziomu atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu.

4. Charakterystyka ogólna gminy Kobylin

4.1 Położenie administracyjne i fizyczno - geograficzne

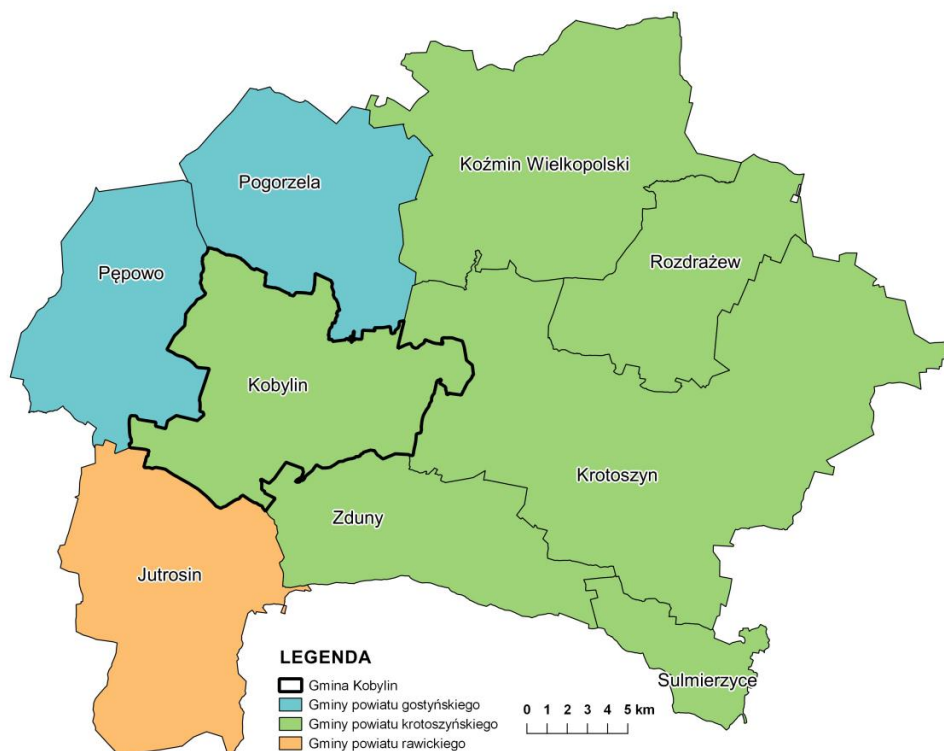
Gmina Kobylin o powierzchni ok. 112 km² (stan na 31.12.2016, GUS) położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Gmina Kobylin graniczy z pięcioma gminami: dwiema z powiatu krotoszyńskiego (od południowego wschodu z gminą Zduny, od wschodu z gminą Krotoszyn), dwiema z powiatu gostyńskiego (od północy z gminą Pogorzela, od północno-zachodu z gminą Pępowo) oraz od południowego zachodu z gminą Jutrosin w powiecie rawickim. Gmina miejsko-wiejska Kobylin administracyjnie podzielona jest na 20 sołectw obejmujących łącznie 26 miejscowości: Berdychów, Rojew, Biała Róża, Rzemiechów, Długołęka, Smolice, Fijałów, Smolice-Kolonia, Franków, Sroki, Górka, Starkówiec, Kobylin, Stary Kobylin, Kuklinów, Starygród, Lipówiec, Targoszyce, Łągowniki, Wyganów, Nepomucenów, Zalesie Małe, Raszewy, Zalesie Wielkie, Rębiechów i Zdziętawy.

Rysunek 1. Położenie Gminy Kobylin na tle podziału administracyjnego Polski

Źródło: opracowanie własne

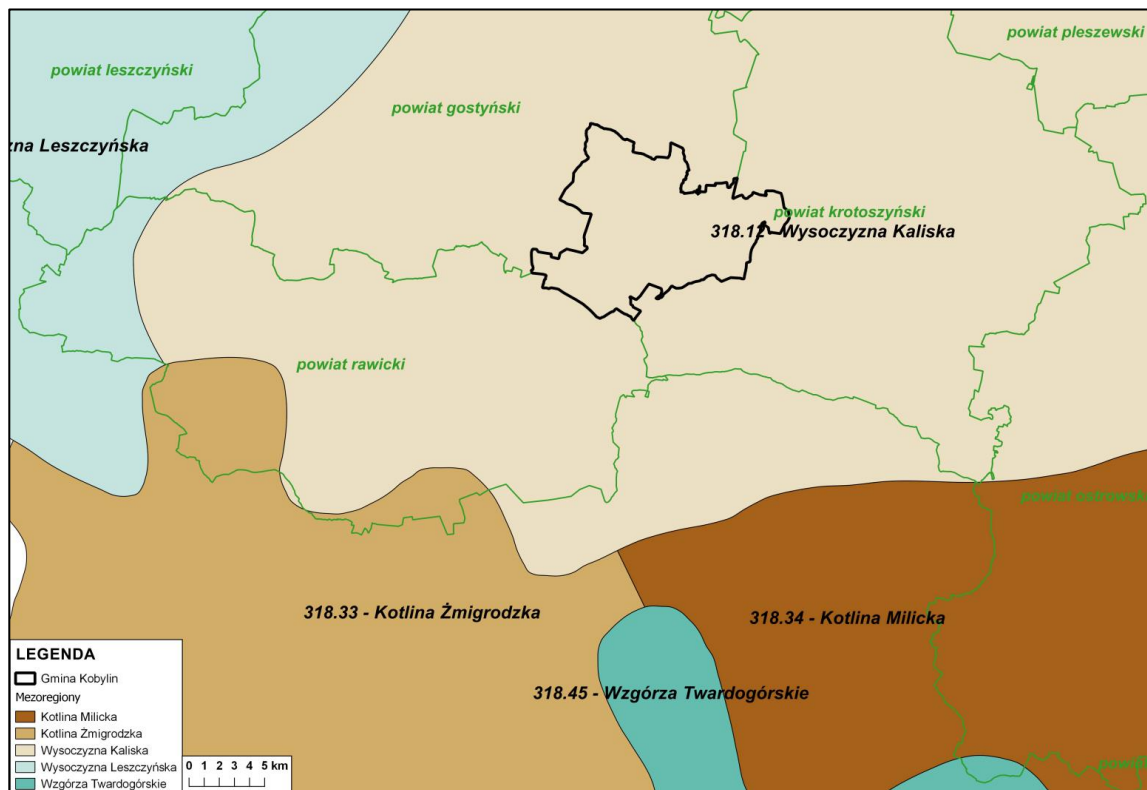
Rysunek 2. Położenie Gminy Kobylin na tle podziału administracyjnego gmin sąsiadujących i gmin powiatu krotoszyńskiego

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski wg J. Kondrackiego gmina Kobylin w całości położona jest w obrębie Wysoczyzny Kaliskiej (318.12), która wchodzi w skład makroregionu Nizina Południowopolska, podprovincji Niziny Środkowopolskiej i prowincji Niż Środkowoeuropejski.

Rysunek 3. Położenie Gminy Kobylin względem mezoregionów fizyczno – geograficznych

Źródło: opracowanie własne

4.2 Budowa geologiczna, rzeźba terenu i sposób użytkowania terenu

Obszar gminy Kobylin położony jest w południowej części monokliny przedsudeckiej, w obrębie synklinorium rawickiego, na północy przechodzącego w antyklinorium leszczyńskie. W podłożu skał permских występują struktury paleozoiczne północnej części waryscydów zachodniej Polski. Najstarszymi rozpoznanymi osadami na obszarze gminy Kobylin są zaburzone tektonicznie utwory facji kulmowej karbonu dolnego. Są to: piaskowce kwarcytowe, zlepieńce, mułowce i iłowce. Na utworach karbonu leży niezgodnie kompleks permo-mezozoiczny składający się z osadów permu i triasu, których miąższość dochodzi do 1 700 m.

Osady permu reprezentuje czerwony spągowiec i cechsztyń. Utwory czerwonego spągowca wykształcone są w postaci piaskowców, zlepieńców i brekcji o miąższości od 115 do 161 m. Na części obszaru gminy Kobylin brak jest osadów tego piętra, a osady karbońskie przykryte są bezpośrednio cechsztyńskimi utworami ilastymi i ewaporatami (o miąższości do 594 m), tworzącymi cztery tzw. cyklotemy.

Mezozoik jest reprezentowany przez osady triasu: pstrego piaskowca, wapienia muszlowego i kajpru. Pstry piaskowiec budują: piaskowce, iłowce, wapienie, dolomity, anhydryty. Maksymalna miąższość tych osadów wynosi 651 m. Wapień muszlowy wykształcony jest w postaci wapieni i miejscami iłowców, o miąższości dochodzącej do 318 m. Kajper stanowią: wapienie, dolomity, iłowce i piaskowce (osiągające 705 m miąższości)

Ponad kompleksem mezozoicznym niezgodnie zalegają trzeciorzędowe osady neogeńskie i paleogeńskie (oligocenu i miocenu).

Utwory oligocenu wykształcone są w postaci szarozielonych piasków kwarcowołuszczykowych z glaukonitem, zawierających lokalnie soczewki i wkładki mułków oraz iłowców. Miąższość całego kompleksu dochodzi do 42,2 m. Powyżej zalegają osady miocenu. Miocen dolny o maksymalnej miąższości 98,8 m, wykształcony jest w postaci mułków i piasków z cienkimi pokładami węgla brunatnego warstw: środkowopolskich i oczkowickich. Miocen środkowy reprezentują ility, mułki, również z pokładami węgla brunatnego. Osady te występują na całym obszarze, osiągając maksymalną miąższość 98,8 m w rejonie Oczkowic. Do miocenu środkowego zalicza się również niższą część warstw poznańskich, wykształconych w postaci szarych i zielonkawoszarych iłów. Miocen górny tworzą ility, mułki i piaski stanowiące górne ogniwo warstw poznańskich, osiągających maksymalną miąższość 121,8 m. Stropową część serii tworzy pakiet tzw. iłów pstrych i płomienistych. W rejonie Kobylina zalegają one pod niewielkim nadkładem, miejscami odsłaniając się na powierzchni terenu. Znaczne wyniesienie tych osadów (odklucie od podłoża i spiętrzenie) jest wynikiem procesów glacitektonicznych, wywołanych przez lądolód plejstoceński, a powierzchnia stropu miocenu górnego ma charakter erozyjny.

Osady czwartorzędu pokrywają niemal całą powierzchnię gminy Kobylin. Miąższość pokrywy czwartorzędowej waha się od 40 do 60 metrów, osiągając maksymalną wartość 121 metrów. Zlodowacenia południowopolskie reprezentują osady zachowane fragmentarycznie i znane jedynie z otworów wiertniczych, korelowane ze zlodowaceniami Nidy i Sanu. Zlodowacenie Nidy reprezentowane jest przez płat gliny zwałowej zalegający w dnie rynny polodowcowej koło Zalesia Wielkiego. Okres interglacjału mazowieckiego (wielkiego) zaznaczył się głównie erozją, a osady, związane z piaszczysto-mułkową akumulacją rzeczną, wypełniają lokalnie rozległe obniżenia dolin kopalnych.

Zalegające powyżej utwory zlodowaceń środkowopolskich reprezentują osady związane ze zlodowaceniami Odry i Warty. Zlodowacenie Odry (dawniej: stadiał maksymalny) wiąże się z akumulacją osadów zastoiskowych, piasków ze żwirem wodnolodowcowych (dolnych i górnych) oraz glin zwałowych, piasków i żwirów lodowcowych, składających się na pełny cykl glacialny. Utwory te również znane są jedynie z wierceń i występują wzdłuż obniżeń dolinnych rzeki Orli, a także na obszarach wysoczyznowych. Gliny zwałowe zlodowacenia Odry, lokalnie z wkładkami mułków i piasków zastoiskowych, tworzą ciągły poziom na obszarze gminy Kobylin, a ich maksymalna miąższość dochodzi do 56,8 m n.p.m.

Gmina Kobylin w całości położona jest w mezoregionie Wysoczyzny Kaliskiej. Jest to rozległa, słabo zróżnicowana morfologicznie wysoczyzna morenowa płaska, o powierzchni w znacznym stopniu zniszczonej przez denudację peryglacjalną. Zbudowana jest ona głównie z glin zwałowych i lokalnie - iłów trzeciorzędowych. Zachowały się tu nieliczne, słabo zaznaczające się w morfologii piaszczysto-żwirowe pagórki morenowe, na powierzchni których miejscami utworzyły się pokrywy piasków eolicznych (np. koło Rogowa i na południe od Skoraszewic). Obszar wysoczyzny ograniczają obniżenia dolinne: od północnego zachodu krótki, ale stosunkowo głęboko wcięty odcinek doliny rzeki Kani, natomiast południowo-wschodnia jej część łagodnie opada w kierunku płaskodennej doliny Orli-Rdęcy. Dolinki występujące w obrębie wysoczyzny mają charakter roztopowy i wykorzystywane są przez drobne cieki, odwadniające jej powierzchnię.

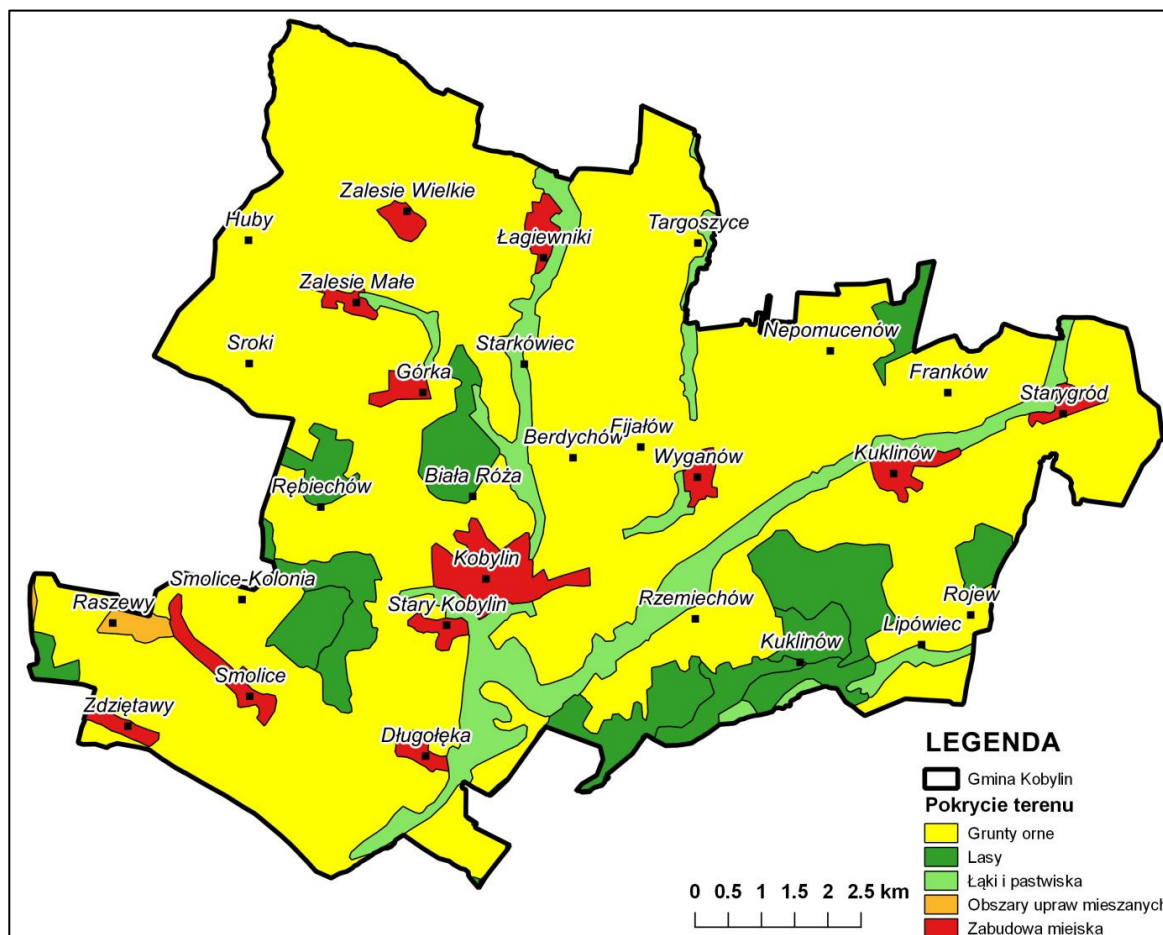
Obszar gminy Kobylin to krajobraz typowo rolniczy, w strukturze użytkowania dominują użytki rolne (83%), w szczególności grunty orne (71%), poza tym znaczną powierzchnie zajmują grunty leśne i lasy (11,6%).

Tabela 1. Struktura użytkowania terenu gminy Kobylin

Sposób użytkowania	Powierzchnia [ha]
Powierzchnia ogólna	11 210
Użytki rolne, w tym:	9 307
grunty orne	7 977
sady	19
łąki trwałe	884
pastwiska trwałe	101
grunty rolne zabudowane	243
grunty pod stawami	0
grunty pod rowami	83
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	1 300
las	1 281
grunty zadrzewione i zakrzewione	19
Grunty zabudowane i zurbanizowane	541
tereny mieszkaniowe	75
tereny przemysłowe	20
inne tereny zabudowane	26
zurbanizowane tereny niezabudowane	8
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	43
tereny komunikacyjne - drogi	335
tereny komunikacyjne - tereny kolejowe	33
tereny komunikacyjne - inne tereny komunikacyjne	0
użytki kopalne	1
Grunty pod wodami	50
powierzchniowymi płynącymi	35
powierzchniowymi stojącymi	15
Nieuzytaki	11
Pozostałe - różne	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, stan na 31.12.2014r.

Rysunek 4. Mapa pokrycia terenu gminy Kobylin

Źródło: „Jednostką odpowiedzialną za realizację projektu Corine Land Cover 2012 w Polsce, w ramach programu Copernicus GIO Land Monitoring, finansowanego ze środków Unii Europejskiej, był Instytut Geodezji i Kartografii, pełniący rolę jednego z Krajowych Centrów Referencyjnych EIONET ds. pokrycia terenu. Właścicielem danych powstałych w ramach ww. projektu jest Unia Europejska. Jednostką odpowiedzialną za rozpowszechnianie danych krajowych jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w którym ulokowany jest Krajowy Punkt Kontaktowy ds. współpracy z EEA w ramach EIONET oraz Krajowe Centrum Referencyjne EIONET ds. pokrycia terenu.”

4.3 Demografia

Liczba mieszkańców na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kobylinie na początku roku 2017 wyniosła ogółem 8186 osób, w tym w miasto liczyło 3241 mieszkańców, a na tereny wiejskie zamieszkiwało 4945 osób. Miasto Kobylin stanowi główny ośrodek pracy pozarolniczej ludności gminy i wyraźny lokalny rynek pracy. Uzupełnia istotne funkcje usługowe w stosunku do zaplecza wiejskiego i stanowi siedzibę władz samorządowych. Na 1 km² powierzchni gminy przypada 73 mieszkańców (w mieście – 663). Gęstość zaludnienia jest więc nieznacznie niższa od średniej dla powiatu i województwa wielkopolskiego (odpowiednio 109 i 117 osób/km²).

Stan ludności gminy Kobylin w latach 2013-2016 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba ludności w gminie Kobylin w latach 2013-2016

Dane/rok	2013	2014	2015	2016
Ludność ogółem	8183	8177	8164	8186
Tereny miejskie	3236	3263	3294	3241
Tereny wiejskie	4947	4914	4870	4945

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kobylinie, wg. stanu na marzec 2017r.

W okresie od 1995-2016 odnotowano niewielki przyrost ludności z 8145 w 1995r. do 8186 w roku 2016. W okresie analizowanych 21 lat, liczba mieszkańców zwiększyła się o 41 osób. Pomimo trwającego długoletniego procesu spadku liczby ludności wywołanego niżem demograficznym oraz migracji ludności na lokalnym rynku pracy można powiedzieć, że liczba ludności na terenie gminy Kobylin utrzymuje się od lat na zbliżonym poziomie. Wynika zatem, że proporcja pomiędzy napływem a odpływem ludności z gminy Kobylin jest równoważna.

4.4 Działalność gospodarcza

W gminie Kobylin w 2016r. zarejestrowanych było 537 podmiotów gospodarki narodowej. W przeważającej większości podmioty te reprezentują sektor prywatny 97%, a pozostałe 3% to podmioty sektora publicznego. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółową strukturę podmiotów gospodarczych w gminie Kobylin na przestrzeni lat 2013-2016.

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Kobylin w latach 2013-2015

ROK	2013	2014	2015	2016
sektor publiczny - ogółem	15	15	15	15
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	11	11	11
sektor publiczny - spółki handlowe	1	1	1	1
sektor prywatny - ogółem	509	498	521	521
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	413	401	422	417
sektor prywatny - spółki handlowe	23	24	26	31
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2	2	2
sektor prywatny - spółdzielnie	8	8	10	10
sektor prywatny - fundacje	1	1	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	22	22	22
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM	524	513	540	537

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS, 2013-2016)

Jak wynika z powyższych danych największą liczbę stanowią osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą (w 2016r. – 77,6%). Ilość spółek handlowych w 2016r. wyniosła 5,7% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie. Wynika z tego, że w gminie Kobylin utrzymuje się tendencja prowadzenia mikro i makro przedsiębiorstw w formie jednoosobowych działalności gospodarczych. Rozwój mikro i makro przedsiębiorstw jest zjawiskiem korzystnym z uwagi na większą konkurencyjność, szybkość reagowania na potrzeby rynku oraz nowe dynamiczne miejsca pracy.

Poniżej przedstawiono rodzaje działalności wg PKD2007 jakie są zarejestrowane na terenie Gminy Kobylin (dane GUS – stan na 31.12.2016r.).

Tabela 4. Rodzaje działalności gospodarczych na terenie gminy Kobylin na koniec 2016r.

Nazwa sekcji wg PKD	Ilość podmiotów w 2016 roku
A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	56
B. Górnictwo i wydobywanie	0
C. Przetwórstwo przemysłowe	53
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
F. Budownictwo	85
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	149
H. Transport, gospodarka magazynowa	25
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14
J. Informacja i komunikacja	9

Nazwa sekcji wg PKD	Ilość podmiotów w 2016 roku
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	25
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10
O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12
P. Edukacja	17
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	24
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8
S. Pozostała działalność usługowa	32
T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	
U. Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Ogółem:	537

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS, 2016r.)

Obecnie miasto Kobylin jest centrum rozwoju lokalnego dla miejscowości gminy oraz ośrodkiem handlowo-usługowym i administracyjnym dla subobszaru. Współczesna strefa funkcjonalności miasta wiąże się z jego historią. Stale rozwijającymi się branżami w gminie stało się budownictwo, przetwórstwo przemysłowe i handel. Ich liczba sięga łącznie 287 podmiotów. Niemniej istotną rolę odgrywa działalność rolnicza i transport.

Do najważniejszych funkcjonujących na terenie gminy podmiotów gospodarczych należą:

- „BOLSIUS-POLSKA” Sp. z o. o. w Zalesiu Małym 1,
„Hodowla Roślin” Smolice Sp. z o. o.
- Grupa IHAR w Smolicach 146,
- Tartak JP PROMIS przy ul. Kolejowej 21 w Kobylinie,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „AGNES” przy ul. Rębiechowskiej 28
w Kobylinie,
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych przy ul. Kolejowej 16 w Kobylinie,
- Przedsiębiorstwo - Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „KG” w Justrosinie,
Stacja Obsługi Samochodów w Starym Kobylinie,
- „ROMI” Roman Stanisławski Firma Usługowo – Handlowa przy ul. Strzeleckiej 8a w Kobylinie,
- Zakłady Mięsne „MK” Rzeźnia przy ul. Strzeleckiej 14 w Kobylinie,
- Wytwórnia Pasz i Koncentratów „ZALPASZ” s. c. w Zalesiu Wielkim 44,
- „KŁOS” Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe Młynarstwo przy ul. Kolejowej 19 w Kobylinie,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Starym Kobylinie,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Kuklinowie,
- Wytwórnia Mieszanek i Koncentratów Paszowych J. Lisiecki w Starym Kobylinie 11,
- GS „Mikor” Sp. z o. o. przy Al. Powstańców Wlkp. 47 w Kobylinie,
- Piekarnia J. Klupś przy ul. Kolejowej 13a w Kobylinie.

4.5 Infrastruktura komunikacyjna

Układ komunikacyjny gminy Kobylin tworzą drogi gminne, drogi powiatowe i droga krajowa, a także sieć innych ciągów komunikacyjnych nie zakwalifikowanych do żadnej z powyższych kategorii. Przez terytorium gminy przebiegają dwie linie kolejowe: nr 14 relacji Łódź Kaliska – Tuplice oraz linia nr 362 relacji – Kobylin – Rawicz (nieczynna).

4.5.1 Infrastruktura kolejowa

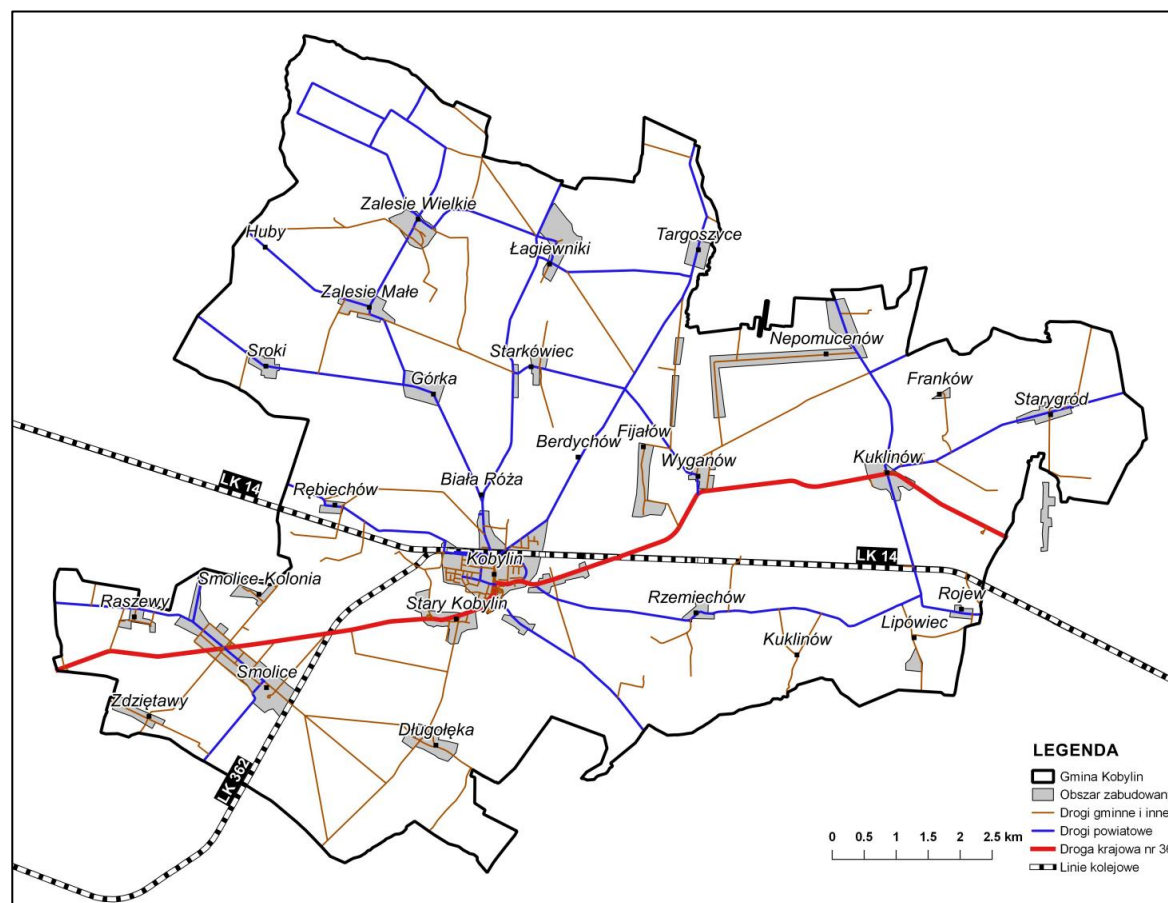
Linia kolejowa nr 14 relacji Łódź Kaliska – Tuplice przebiega w linii wschód-zachód przez miejscowości: Kobylin oraz w sąsiedztwie miejscowości Rojew, Rzemiechów i Rębiechów. Linia kolejowa nr 14 jest częściowo zelektryfikowana. Jest linią jedno- i dwutorową o łącznej długości 388,577 km.

Linia kolejowa nr 362 relacji Kobylin-Rawicz odchodzi od stacji kolejowej w Kobylinie w kierunku południowo-zachodnim. Obecnie linia jest nieczynna. Linia niezelektryfikowana, normalnotorowa. Obecnie wykorzystywanym fragmentem linii jest odcinek Miejska Górka (gmina Miejska-Górka) – Rawicz.

4.5.2 Infrastruktura drogowa

Gmina Kobylin posiada dogodne położenie komunikacyjne z uwagi na bliskie połączenie z Krotoszynem (siedziba władz powiatowych) oraz Miejską Górką, Rawiczem i Jutrosinem. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje dobrze rozwinięte powiązania wewnętrzne poprzez sieć dróg powiatowych, tworzących gwiazdasty układ mający punkt centralny w m. Kobylin. Większość dróg w gminie posiada nawierzchnię utwardzoną. Stan jakościowy dróg jest zadowalający, aczkolwiek priorytetem jest poprawa kondycji dróg gminnych i powiatowych.

Rysunek 5. Sieć komunikacyjna na terenie gminy Kobylin

Źródło: opracowanie własne na podstawie Openstreetmap oraz danych Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie, marzec 2017r.

1) Drogi krajowe:

Przez gminę przebiega jedna droga krajowa nr 36 relacji Ostrów Wielkopolski – Prochowice (obwodnica). Jest to ciąg komunikacyjny prowadzący ruch tranzytowy w układzie wschód-zachód przez miejscowości Kuklinów, Wyganów, Kobylin, Stary Kobylin i Smolice. Długość drogi nr 36 w obszarze gminy wynosi ok. 16 km. Jest to droga o klasie technicznej drogi głównej – G. W ciągu drogi odbywa się ruch samochodowy osobowy i transportowy o znaczeniu głównie lokalnym,

wojewódzkim, regionalnym, rzadziej krajowym i międzynarodowym. Wielkość ruchu drogowego na drodze krajowej nr 36 wg Generalnego Pomiaru Ruchu w 2015 roku wynosiła na odcinku Krotoszyn – Kobylin 5195 pojazdów na dobę, a na odcinku Kobylin-Dłoń 2834 pojazdów na dobę. W porównaniu do wyników Generalnego Pomiaru Ruchu w 2010 roku odnotowano wzrost liczby pojazdów na odcinku Krotoszyn - Kobylin o 107 pojazdów na dobę (wzrost o 2,1%), a na odcinku Kobylin - Dłoń spadek liczby pojazdów o 25 pojazdów na dobę (spadek o 1%).

2) Drogi powiatowe:

Układ komunikacyjny w gminie Kobylin uzupełnia gęsta sieć dróg powiatowych zapewniająca powiązania komunikacyjne do wszystkich miejscowości gminy. Przez teren gminy Kobylin przebiegają następujące drogi powiatowe:

- 1) 4097P - (Kromolice) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Kuklinów – Rojew – do drogi 5242P
- 2) 4803P - (Pępowo) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Sroki – Górka – Kobylin (ul. Kolejowa, Al. Powstańców Wlkp.) – do drogi krajowej nr 36
- 3) 4920P - (Ochla) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Łagiewniki – Starkówiec – Kobylin – do drogi 4803P
- 4) 4921P - (Gumienice) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Zalesie Wielkie – Zalesie Małe – Górka – do drogi nr 4803P
- 5) 4923P - (Pępowo) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Zalesie Małe – do drogi 4921P
- 6) 4925P - (Czeluścin) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Rębiechów – Kobylin (ul. Kopernika, ul. Dworcowa) – do drogi 4803P
- 7) 4926P - (Pasierby) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Raszewy – Smolice – do drogi 5125P
- 8) 5125P - (Sroki) – gr. powiatu rawickiego – (Czeluścin) – gr. powiatu krotoszyńskiego – Smolice – do drogi krajowej nr 36
- 9) 5129P - Kobylin od drogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska) – Baszków – Zduny (ul. Kobylińska) – do drogi krajowej nr 15
- 10) 5130P - Od drogi nr 5133P – Targoszyce – Berdychów – Kobylin (ul. Berdychowska) – do drogi 5128P
- 11) 5131P - Starkówiec – Fijałów – Wyganów – do drogi krajowej nr 36
- 12) 5132P - Zalesie Wielkie – Łagiewniki – do drogi 4920P
- 13) 5133P - Łagiewniki – Targoszyce – gr. powiatu gostyńskiego – (Kromolice) – gr. Powiatu krotoszyńskiego – Józefów – Mokronos – Wrotków – Staniew – Koźmin Wlkp. (ul. Staniewska, ul. Zamkowa) – do drogi krajowej nr 15
- 14) 5134P - Zalesie Wielkie – do drogi 4921P
- 15) 5135P - Od drogi krajowej nr 36 – Kuklinów – Starygród – Benice – do drogi 4918P
- 16) 5136P - Od drogi nr 4097P – Wyganów – Wielowieś – do drogi 4918P
- 17) 5150P – od DK 36 – Smolice – Rogożewo (Jutrosin) – odcinek drogi od kościoła do skrzyżowania w Smolicach to droga gminna
- 18) 5242P - Kobylin (ul. Rzemiechowska) – Rzemiechów – Rojew – Dzierżanów – Lutogniew – do drogi krajowej nr 36
- 19) 5126P – Kobylin, ul. Krobska
- 20) 5127P - Kobylin, ul. Grunwaldzka
- 21) 5128P - Kobylin, ul. Strzelecka

Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy Kobylin wynosi ok. 74 km. Drogi powiatowe pozostają w administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie.

3) Drogi gminne:

Drogi gminne, publiczne, drogi wewnętrzne w osiedlach mieszkaniowych, drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych stanowią sieć dróg uzupełniającą i służącą miejscowym potrzebom. Łączna długość dróg gminnych publicznych i pozostałych dróg wynosi w gminie ok. 103 km.

5. Ocena stanu środowiska

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Ocena stanu

Zgodnie z *Ustawą Prawo ochrony środowiska [1]* ocena jakości powietrza dokonywana jest przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Roczna ocena jakości powietrza składa się z oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach oraz klasyfikacji stref. Ocena poziomu substancji w powietrzu dokonywana jest w oparciu o *Rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu [14]*. Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów tj. ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin.

W województwie wielkopolskim monitoring jakości powietrza oparty jest o stacje automatyczne i manualne, wykonujące pomiary stężeń następujących substancji: CO - tlenek węgla, NO - tlenek azotu, NO₂ - dwutlenek azotu, NO_x - tlenki azotu, O₃ - Ozon, PM₁₀ - pył zawieszony PM₁₀, PM_{2.5} - Pył zawieszony PM_{2.5}, SO₂ - Dwutlenek siarki, S-PM₁₀ - arsen w PM₁₀, BAP-PM₁₀ - benzo(a)piren w PM₁₀, CD-PM₁₀ - kadm w PM₁₀, NI-PM₁₀ - nikiel w PM₁₀, PB - Ołów, BZN - benzen.

Na terenie gminy Kobylin w latach 2013-2015 nie wyznaczono żadnego punktu monitoringu jakości powietrza. Najbliższa stacja monitoringu prowadząca pomiar metodą manualną zlokalizowana jest na ul. Wysockiej w Ostrowie Wielkopolskim. Wyniki pomiarów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Wyniki pomiarów na stacji w Ostrowie Wielkopolskim przy ul. Wysockiej za lata 2013-2015

Rok pomiarów	Poziom substancji [µg/m ³]						Uwagi
	PM10	Ołów	Kadm	Arsen	Nikiel	Benzo(a)piren	
Rok 2013	38	0,03	0,5	1,5	2,1	5,1	brak przekroczeń PM10 i ołowiu, kadmu, arsenu i niklu w PM10. Przekroczenie stężenia dopuszczalnego benzo(a)pirenu.
Rok 2014	37	0,02	0,6	3,6	2,1	4	
Rok 2015	39	0,01	1	3	3	4	
Rok 2016	38	0,01	1	3	2	5	

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2013-2015, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, marzec 2017r.

Zgodnie z informacją otrzymaną od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Poznaniu aktualny stan zanieczyszczenia powietrza, na podstawie szacunku imisji na terenie gminy Kobylin przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Aktualny stan zanieczyszczenia powietrza na podstawie szacunku imisji na terenie gminy Kobylin

Lp.	Substancja	Jednostka	R	Wartość odniesienia D _a uśredniona dla roku	R/D _a [%]
1	Pył zawieszony PM ₁₀	µg/m ³	25,0	40,0	63
2	Pył zawieszony PM _{2,5}	µg/m ³	17,0	25,0	68
3	Dwutlenek azotu	µg/m ³	12,0	40,0	30
4	Dwutlenek siarki	µg/m ³	2,0	20,0	10
5	Benzen	µg/m ³	1,0	5,0	20
6	Ołów	µg/m ³	0,01	0,5	2

Z powyższego zestawienia wynika, że na terenie gminy Kobylin nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu [14].

Zgodnie z klasyfikacją stref, obszar gminy Kobylin znajduje się w strefie wielkopolskiej. Wyniki klasyfikacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie wielkopolskiej za rok 2014 i 2015

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń													
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP	C ₆ H ₆	CO	O ₃
Kryterium ochrona zdrowia													
Rok 2014	A	A	-	C	A	A	A	A	A	C	A	A	A, D2
Rok 2015	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	A	A	A, D2
Rok 2016	A	A	-	C	C	A	A	A	A	C	A	A	C
Kryterium ochrona roślin													
Rok 2014	A	-	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A, D2
Rok 2015	-	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A
Rok 2016	A	-	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2014, 2015 i 2016, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, kwiecień 2015r., kwiecień 2016r, kwiecień 2017.

Objaśnienia:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały odpowiednio poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczały poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

W strefie wielkopolskiej odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji substancji tj. PM10 i benzo(a)piren zarówno w latach 2014-2016. Ponadto w 2015r i 2016r. odnotowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu stężenia PM2,5 powiększonego o margines tolerancji. Przekroczenia stężenia tej substancji nie odnotowano w 2014r. W przypadku ozonu odnotowano stężenie przekraczające poziom celu długoterminowego w latach 2014-2015 natomiast w 2016r. odnotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego.

Programy ochrony powietrza i plany gospodarki niskoemisyjnej

Na podstawie oceny jakości powietrza atmosferycznego za rok 2011 oraz lata 2007-2010 Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę Nr XXXIX/769/13 z dnia 25 listopada 2013r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”. Założeniem Programu jest prowadzenie działań zmniejszających emisję zanieczyszczeń do powietrza. Ponadto na podstawie oceny jakości powietrza za rok 2010 Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę Nr XXIX/565/12 z dnia 17 grudnia 2012r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon”.

W analizowanej strefie prowadzone są aktualnie oraz zostały zaplanowane na kolejne lata liczne działania przyczyniające się do poprawy jakości powietrza, głównie w zakresie ograniczenia emisji z transportu drogowego, ale również mające na celu ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych. Nie ma opracowanych skutecznych i ekonomicznie zasadnych metod redukcji

zanieczyszczeń powstających w indywidualnych systemach grzewczych poprzez urządzenia oczyszczające. Dlatego skuteczne możliwości ograniczenia tego rodzaju emisji związane są z wymianą czynnika grzewczego na powodujący mniejszą emisję lub z eliminacją emisji poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczych lub zastosowanie ogrzewania elektrycznego.

Program ochrony powietrza jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ lub docelowego dla benzo(a)pirenu w powietrzu. Wskazanie właściwych działań naprawczych wymaga ustalenia przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich obniżenia.

W ramach działań naprawczych mających na celu redukcję emisję pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu w ramach realizacji obowiązujących programów zaproponowano, m.in.:

- ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez likwidację starych kotłów (poprzez podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie ogrzewania elektrycznego) lub ograniczenie emisji (poprzez zmianę paliwa, wymianę starych kotłów na nowe niskoemisyjne),
- ograniczenie zużycia produkowanej energii i poprzez to ograniczenie emisji na obszarze przekroczeń poprzez termoizolację budynków,
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w postaci kolektorów słonecznych, pomp ciepła lub wykorzystania energii wiatru, które stanowiłyby uzupełniające źródła pozyskiwania energii ciepłej.

Dodatkowo określono działania mające na celu redukcję emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ z transportu samochodowego (emisji liniowej) poprzez:

- poprawę stanu technicznego dróg istniejących – utwardzenie poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z dróg,
- budowę obwodnic, w celu wyprowadzenia emisji poza obszary o gęstej zabudowie,
- utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą moką),
- zmianę środków transportu komunikacji miejskiej zasilanych olejem napędowym na autobusy zasilane alternatywnym paliwem gazowym CNG,
- tworzenie przyjaznych dla środowiska stref ograniczonego transportu, popularyzację transportu miejskiego oraz cyklistów.

Na potrzeby programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej dokonano modelowania jakości powietrza dla roku 2022 uwzględniając wszystkie zaplanowane inwestycje od roku 2014, które będą wykonywane zgodnie z obowiązującymi dokumentami. Po analizie wyników wartości stężenia średniorocznego powyżej 40 µg/m³ nie wystąpią w żadnym punkcie obliczeniowym zlokalizowanym na analizowanym obszarze przekroczeń w strefie wielkopolskiej. Po wprowadzaniu działań naprawczych przyjętych w POP dla strefy wielkopolskiej w roku 2022 nie wystąpią przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia 24-godz. pyłu PM₁₀ na terenie strefy. W zakresie benzo(a)pirenu nie dojdzie do osiągnięcia wymaganego poziomu dopuszczalnego tej substancji w powietrzu. Mając na uwadze fakt, że największe ilości benzo(a)pirenu uwalnianie są do atmosfery podczas spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych, zaleca się prowadzenie działań edukacyjnych w celu zmiany przyzwyczajeń i społecznego przyzwolenia dla tego procederu.

Gmina Kobylin nie posiada opracowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Źródła zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy

Biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalne gminy Kobylin, specyfikę prowadzonej działalności gospodarczej, dostępność komunikacyjną stwierdza się, że zanieczyszczenia trafiają do powietrza z pięciu podstawowych źródeł:

- powierzchniowych (wprowadzanie substancji z instalacji związanych z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym oraz z lokali usługowych, których eksploatacja nie wymaga uzyskania pozwolenia i nie musi być formalnie zgłaszana w stosownych urzędach, ale także emisja niezorganizowana z parkingów, wypalania traw, spalania liści i odpadów w ogrodach itp.),
- liniowych (emisja ze źródeł ruchomych związanych z transportem pojazdów samochodowych i zużywanymi do tego celu paliwami; nisko usytuowane źródło emisji liniowej często prowadzi do powstania wysokich stężeń zanieczyszczeń w strefie przebywania ludzi),
- rolnictwa (uprawa rolna, użytkowanie maszyn, chów i hodowla zwierząt),
- punktowych (wprowadzanie substancji ze źródeł energetycznych i technologicznych do powietrza emitorem (kominem) w sposób zorganizowany),
- niezorganizowanych (emisja napływowa, z terenów o większej koncentracji ludności, bardziej uprzemysłowionych).

Pojęciem **niskiej emisji** określa się umownie emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza emitorami (kominami) o wysokości do 40 metrów. Tym samym odpowiedzialnymi za powstawanie niskiej emisji uznaje się transport, lokalne kotłownie opalane paliwami stałymi i ciężkim olejem opałowym, dostarczające ciepło do obiektów komunalnych, użyteczności publicznej, zakładów usługowych, małych przedsiębiorstw oraz indywidualne paleniska domowe opalane paliwami kopalnymi, zwłaszcza węglem oraz biomasą. Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w gminie Kobylin jest zatem niska emisja.

Wśród przyczyn negatywnego wpływu sektora komunalno-bytowego na stan jakości powietrza zalicza się m.in. :

- spalanie powyżej wymienionej ilości paliw stałych w nieefektywnych energetycznie i wysokoemisyjnych urządzeniach grzewczych małej mocy. To nie paliwa, a technologie są odpowiedzialne za emisje zanieczyszczeń; nawet gaz ziemny, propan-butan, nieodpowiednio spalane będą powodować wysokie emisje PM (BC – sadzy) i WWA (w tym B(a)P). Najczystszy paliwem kopalnym jest gaz, a następnie olej opałowy;
- brak krajowych uregulowań prawnych w odniesieniu do standardów emisji z instalacji spalania paliw stałych o mocy poniżej 1 MW;
- brak uregulowań w odniesieniu do jakości paliw stałych – węglowych i stałych biopaliw stosowanych w tym sektorze;
- wysokie zapotrzebowanie na ciepło pomieszczeń mieszkalnych wynikające z przestarzałej techniki budowlanej i nieodpowiedniej jakości materiałów budowlanych;
- niska świadomość społeczna wysokiej szkodliwości zanieczyszczeń pochodzących ze „złego” spalania paliw stałych dla zdrowia ludzi i środowiska oraz małej efektywności ekonomicznej „złych praktyk” wytwarzania ciepła użytkowego w tego typu instalacjach.

Do największych zagrożeń dla stanu atmosfery na terenie gminy Kobylin zaliczyć należy emisję niską z gospodarstw domowych związaną często ze spalaniem odpadów i innych paliw odznaczających się niską jakością przy wysokiej emisyjności, oraz emisję spalin z transportu samochodowego, głównie w obrębie drogi krajowej nr 36. Wspomniana arteria komunikacyjna stanowi największy na tym terenie liniowy emitor zanieczyszczeń powietrza.

Tabela 8. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu krotoszyńskiego za rok 2010, 2012 i 2014

Rodzaj zanieczyszczeń	Poziom emisji zanieczyszczeń [t/rok]		
	2010*	2012	2014
Zanieczyszczenia gazowe			
Ogółem (bez dwutlenku węgla)	387	266	390
Dwutlenek węgla	23 688	16 610	33 049
Dwutlenek siarki	112	103	111
Tlenki azotu	60	46	63
Tlenek węgla	198	111	214
Zanieczyszczenia pyłowe			
Ogółem	84	69	57
Ze spalania paliw	52	28	31
Węglowo – grafitowe, sadza	0	1	0

*dane pochodzą z Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu krotoszyńskiego na lata 2012 – 2015

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane za rok 2012 i 2014.

Według danych GUS w 2014 r. emisja gazów z zakładów zaliczanych do szczególnie uciążliwych zlokalizowanych na terenie powiatu krotoszyńskiego wyniosła 33 439 ton, co stanowiła 0,2% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń gazowych z terenu województwa wielkopolskiego. Z kolei wielkość emisji pyłów w powiecie krotoszyńskim osiągnęła poziom 57 ton, co w odniesieniu do całkowitej masy emitowanych pyłów w województwie stanowiło 1,2%. Powiat krotoszyński charakteryzuje się zatem niską emisją zanieczyszczeń z sektora przemysłowego w województwie.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Kobylin, które uzyskały pozwolenie na emisję gazów i/lub pyłów do powietrza.

Tabela 9. Zakłady produkcyjne na terenie gminy Kobylin posiadające pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z instalacji

L.p.	Nazwa zakładu/ lokalizacja instalacji	Decyzja lub decyzja zmieniająca
1.	„Hodowla Roślin Smolice Sp.z o.o Grupa IHR”, Smolice 146, Kobylin	Decyzja OŚ 6224.7.2015 z dnia 25.08.2015r.
2.	„Bolsius Polska” Sp.z o.o., Zalesie Małe 1, Kobylin	Decyzja OŚ.6224.10.2012/2013 z dnia 04.0.2013r.

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Krotoszynie, stan na marzec 2017r.

W sektorze transportowym w wyniku eksploatacji pojazdów mechanicznych, do atmosfery emitowane są zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne oraz zanieczyszczenia pyłowe w postaci związków: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. Przyczyną wzrastającego ruchu komunikacyjny jest stale zwiększająca się ilość pojazdów na drogach. W dalszym ciągu przeważają indywidualne środki transportu.

Przez teren gminy Kobylin przebiega droga krajowa nr 36 oraz szereg dróg powiatowych i gminnych. Brak jest dróg wojewódzkich. W poniższej tabeli zestawiono wyniki pomiaru natężenia ruchu pojazdów mechanicznych przeprowadzony w roku 2010 i 2015 na drogach krajowych.

Tabela 10. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg krajowych w obrębie punktów pomiarowych na terenie gminy Kobylin

L.p.	Nr. drogi	Nazwa odcinka	Miejscowość	GPR 2010 [poj./dobę]	GPR 2015 [poj./dobę]	GPR 2010 [poj./dobę]	GPR 2015 [poj./dobę]	GPR 2010 [poj./dobę]	GPR 2015 [poj./dobę]
				ogółem		Osobowe ¹		Ciężarowe ²	
1.	DK 36	Kobylin - Krotoszyn	Kuklinów	5 088	5 195	3 428	3 776	859	810
2.		Dłóń - Kobylin	Smolice	2 859	2 834	1 790	1 761	622	628

¹ samochody osobowe i mikrobusy

² samochody ciężarowe powyżej 3,5 t.

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Wielkość ruchu drogowego na drodze krajowej nr 36 wg Generalnego Pomiaru Ruchu w 2015 roku wynosiła na odcinku Krotoszyn – Kobylin 5195 pojazdów na dobę, a na odcinku Kobylin-Dłóń 2834 pojazdów na dobę. W porównaniu do wyników Generalnego Pomiaru Ruchu w 2010 roku odnotowano wzrost liczby pojazdów na odcinku Krotoszyn - Kobylin o 107 pojazdów na dobę (wzrost o 2,1%), a na odcinku Kobylin - Dłóń spadek liczby pojazdów o 25 pojazdów na dobę (spadek o 1%). Stale wzrastająca liczba pojazdów mechanicznych powoduje zwiększenie ilości zanieczyszczeń komunikacyjnych emitowanych do atmosfery. Kumulacja zanieczyszczeń jest szczególnie uciążliwa w centrum miasta.

Odnawialne źródła energii na terenie gminy

Na terenie Gminy Kobylin, poza pojedynczymi indywidualnymi panelami słonecznymi i kotłowniami z biomas, brak jest instalacji do produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii. Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Kobylinie wg stanu na marzec 2017r. na terenie gminy Kobylin:

- ✓ **brak jest instalacji lub urządzeń służących wykorzystaniu energii wodnej**
- ✓ **brak jest instalacji lub urządzeń służących wykorzystaniu energii wiatrowej** - gmina Kobylin należy do II strefy energii wiatrowej (zgodnie ze strefami energii wiatru w Polsce wg H. Lorenc – IMGW Warszawa), co oznacza, że na jej terenie występują bardzo korzystne warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki. Średnia roczna prędkość wiatru w tej strefie na wysokości 30 m kształtuje się na poziomie 3,5-4,0 m/s, natomiast energia użyteczna wiatru na tej samej wysokości w zerowej klasie szorstkości może przekraczać 1 250 kWh/m²/rok. W 2010r. został opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pn. Farma Wiatrowa Kobylin, który został przyjęty uchwałą nr XLII/245/10 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 30.06.2010r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Z 2010r., poz. 3581). Obecnie toczy się postępowanie w sprawie zmiany decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach RiOŚ.6220.02.30.2011 WP z dnia 20.09.2012r. zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie „Farmy Wiatrowej Kobylin” składającej się z 17 elektrowni wiatrowych położonych na terenie gminy Kobylin w obrębach ew: Zalesie Wielkie, Targoszyce, Łagiewniki, Starkówiec, Fijałów, Górka, Kuklinów. Zostało wydane postanowienie o obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko niniejszego zadania przez Burmistrza Kobylina pismem znak RiOŚ.6220.16.09.2016 WP z dnia 12.08.2016r.

Obecnie toczy się również postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na „Posadowieniu dwóch elektrowni wiatrowych o mocy do 22,5MW wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą na działkach oznaczonych numerami ew. 281/1, 62/2, 34, 20 i 15/1 obręb Zalesie Małe, Sroki i Rębiechów, gmina Kobylin, powiat krotoszyński”. Zostało wydane postanowienie o obowiązku

przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko niniejszego zadania przez Burmistrza Kobyliną pismem znak RiOŚ.6220.02.10.2016 WP z dnia 14.04.2016r.

Dodatkowo toczy się postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia polegającego na „Posadowieniu pięciu elektrowni wiatrowych o mocy 9MW wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą na działkach oznaczonych numerami ew. 285 i 335/1 obręb Zalesie Małe, gmina Kobylin, powiat krotoszyński”. Zostało wydane postanowienie o obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko niniejszego zadania przez Burmistrza Kobyliną pismem znak RiOŚ.6220.11.17.2016 WP z dnia 23.06.2016r.

- ✓ **brak jest instalacji lub urządzeń służących wykorzystaniu energii z biomasy i biogazu** – gmina Kobylin z uwagi na wysoką jakość gleb i dużą przydatność rolniczą została zaliczona do obszarów odznaczających się korzystnymi warunkami dla produkcji biomasy pochodzenia rolniczego i leśnego w województwie wielkopolskim, tym samym do obszarów o dużym potencjale dla produkcji energii odnawialnej z tych źródeł ¹
- ✓ **brak jest instalacji lub urządzeń służących wykorzystaniu energii słonecznej** - w całej Wielkopolsce, w tym na terenie gminy Kobylin, energia słoneczna w okresie wiosenno-letnim jest dobrym źródłem ciepła dla odbiorców sezonowych ¹.

Największe szanse rozwoju w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych. Ze względu na wysoki udział promieniowania rozproszonego w całkowitym promieniowaniu słonecznym. Na terenie gminy Kobylin występują pojedyncze gospodarstwa, w których zainstalowano kolektory słoneczne.

W 2015r. Burmistrz Kobyliną wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia pn. „Budowa elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce nr ew. 905 (obręb 11) w m. Rzemiechów, gmina Kobylin” – decyzja znak RiOŚ.6220.17.06.2015 WP z dnia 20.10.2015r. W ramach przedsięwzięcia planuje się budowę zespołu paneli fotowoltaicznych (ok. 4000 szt.), instalację kontenera stacji transformatorowej oraz kontenera technicznego. Obszar faktycznie zajęty pod zabudowę bezpośrednio przez zespół paneli fotowoltaicznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz pozostałą powierzchnię przeznaczoną do przekształcenia (nie wliczając przerw między rzędami paneli, pomiędzy którymi powierzchnia nie będzie przekształcona i pozostanie biologicznie czynna) obejmie powierzchnię do 1,1 ha.

- ✓ **brak instalacji lub urządzeń służących wykorzystaniu energii geotermalnej** - województwo wielkopolskie odznacza się w skali kraju jednymi z najwyższych jednostkowych zasobów energii geotermalnej na Niżu Polskim przekraczającymi lokalnie 500 GJ/m². W przypadku gminy Kobylin jednostkowe zasoby energii geotermalnej oszacowano na niewiele niższym poziomie 400-450 GJ/m² ¹.

¹ Energetyka odnawialna w Wielkopolsce. Uwarunkowania rozwoju, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu, Poznań 2010

5.1.2 Analiza SWOT

Tabela 11. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”

Obszar interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dostępność terenów pod budowę obwodnic, → potencjał terenów do wykorzystania na OZE (energia słoneczna, energia wiatru), → sektor rolnictwa służący rozwojowi OZE (biomasa, biopaliwa) → mała ilość zakładów przemysłowych → przyjęty Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej oraz Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej ze względu na ozon	→ przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji tj. pyłu PM_{2,5}, PM₁₀ i benzo(a)pirenu → znaczne ilości zanieczyszczeń gazowych wprowadzonych do powietrza, głównie dwutlenku węgla, → stale wzrastający ruch komunikacyjny, → słaby stan techniczny nawierzchni dróg, → przeważający transport indywidualny, → emisja ze źródeł indywidualnych tzw. „niska emisja”, szczególnie w sezonie grzewczym, → brak opracowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej → brak dopłat do wymiany przestarzałych źródeł ciepła → bardzo niski wskaźnik OZE → słaba świadomość ekologiczna mieszkańców,
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ ograniczenie emisji z zakładów przemysłowych będących wynikiem stosowania rozwiązań służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza, → przeniesienie ciężkiego ruchu tranzytowego z poza centrum miast, → rozwój komunikacji zbiorowej, → budowa ścieżek rowerowych, → wymiana systemów ogrzewania na bardziej ekologiczne, → zwiększenie udziału OZE,	→ stale pogarszająca się jakość powietrza atmosferycznego, → zagrożenia dla zdrowia ludzi, → pogłębiająca się zmiana klimatu, → zagrożenie dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu,

5.2 Zagrożenia hałasem

5.2.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 117 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla:

- 1) aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy – starosta;
- 2) terenów poza aglomeracjami tj. terenów dróg, linii kolejowych i lotnisk – zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem.

Na terenach pozostałych niewymienionych wyżej oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

Na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska sporządza się mapy akustyczne zgodnie z art. 118 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1]. Mapy akustyczne sporządzane są przez podmiot zobowiązany

do oceny stanu akustycznego środowiska tj. starostę lub zarządzającego drogą, linią kolejową lub lotniskiem.

Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem, o których mowa w art. 119 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1], których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

Zgodnie z art. 113 ust. 2 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisko wskazane w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* [16]. Aktualnie obowiązujące poziomy hałasu w środowisku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie *Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* [16]

L.p.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy poziom dźwięku w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

- ¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- ²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- ³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

5.2.1.1 Hałas przemysłowy

Zgodnie z art. 115a. ust. 1 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] w przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, organ ten wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Na terenie gminy Kobylin nie były prowadzone pomiary emisji hałasu przemysłowego. Pomiary hałasu wykonywane są na obszarze województwa wielkopolskiego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w razie ewentualnych skarg mieszkańców lub zgodnie z przyjętym

planem kontroli zakładów. Zgodnie z informacją Starosty Krotoszyńskiego (stan na luty 2017r.) na terenie gminy Kobylin nie ma zakładów, które posiadają decyzje ustalające dopuszczalną emisję hałasu. Z uwagi na lokalny charakter źródeł hałasu przemysłowego oraz na brak dużych zakładów przemysłowych na terenie gminy, źródła te mają charakter drugorzędny.

5.2.1.2 Hałas komunikacyjny

Przez teren gminy Kobylin przebiega droga krajowa nr 36 Prochowice – Ostrów Wielkopolski oraz liczne drogi powiatowe. Największym natężeniem charakteryzuje się droga krajowa nr 36, dlatego uciążliwość akustyczna w jej rejonie jest największa w porównaniu do dróg powiatowych lub gminnych. Dodatkowo uciążliwość akustyczną potęguje przebieg drogi przez miasto Kobylin oraz miejscowości Kuklinów, Wyganów, Stary Kobylin, Smolice, a więc przez tereny zabudowy mieszkaniowej (chronione akustycznie). W rozdziale 5.1.1 Ocena stanu powietrza atmosferycznego przedstawiono wyniki pomiarów natężenia ruchu pojazdów mechanicznych przeprowadzonych w roku 2010 i 2015, który obrazuje wzrastający ruch komunikacyjny na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Jeżeli hałas przekraczający wartości dopuszczalne powstaje w związku z eksploatacją drogi lub linii kolejowej, zarządzający zobowiązany jest do podjęcia działań eliminujących stwierdzone przekroczenia. Zgodnie z art. 115a ust. 2 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] nie przewiduje się natomiast wydania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku. Inspekcja Ochrony Środowiska nie ma zatem możliwości dyscyplinowania zarządzających drogami poprzez ukaranie administracyjną karą pieniężną. Z tego powodu, jak również z uwagi na trudności w likwidacji konfliktów akustycznych, tak ważne jest uwzględnienie potrzeby zapewnienia komfortu akustycznego środowiska na etapie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w latach 2013-2016 nie prowadził na terenie gminy Kobylin pomiarów poziomu hałasu komunikacyjnego.

Zgodnie z *Mapą akustyczną dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów opracowaną przez GDDKiA (zadanie 2 - województwo wielkopolskie)* nie wyznaczono na terenie gminy Kobylin punktów monitoringu hałasu. Tym samym droga krajowa nr 36 na odcinku w granicach gminy Kobylin nie została objęta „Programem Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa Wielkopolskiego na lata 2011 – 2023”. W zakresie linii kolejowych, żaden odcinek w granicach gminy Kobylin nie został objęty monitoringiem hałasu na potrzeby opracowania „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla linii kolejowych o natężeniu ruchu ponad 30 000 pociągów na rok znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2014-2023”.

5.2.2 Analiza SWOT

Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenie hałasem”

Obszar interwencji „Zagrożenie hałasem”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dostępność terenów pod budowę obwodnic → spójna sieć dróg lokalnych i regionalnych	→ traktowanie dróg krajowych w powiecie jako dróg alternatywnych → krzyżowanie się ważnych szlaków komunikacyjnych w centrach miast (stałe wzrastające natężenie, intensywny ruch tranzytowy) → brak obwodnic, a istniejące drogi są niedostosowane do zwiększonego ruchu kołowego → zły stan techniczny istniejących dróg/słaba nośność mostów i przepustów; → bardzo zły stan infrastruktury kolejowej

	(wydłużenie czasu przejazdu, redukcja połączeń)
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ dostępność zewnętrznych źródeł finansowania → przeniesienie ruchu komunikacyjnego poza centra miast poprzez budowę obwodnic → modernizacja istniejącej sieci kolejowej i sieci drogowej → ograniczenie hałasu komunikacyjnego poprzez zastosowanie zapisów planistycznych i/lub rozwiązań technicznych	→ stale zwiększająca się liczba pojazdów mechanicznych na drogach → brak rozwiązań technicznych służących minimalizacji narażenia na hałas → stale pogarszający się stan dróg i mostów → całkowita likwidacja połączeń kolejowych

5.3 Pola elektromagnetyczne

5.3.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 123 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 122a ust. 1 i 2 *Ustawy* pomiary poziomów elektromagnetycznych w środowisku wykonuje prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, a następnie przekazuje wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgodnie z art. 122 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku wskazane w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* [17].

Źródłem promieniowania jest każde urządzenie (każda instalacja), w którym następuje przepływ prądu np. sieci energetyczne w tym linie wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefony telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radio, urządzenia radiowo-nawigacyjne, urządzenia elektryczne wykorzystywane w domu itp. Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje: w paśmie 50 Hz od sieci i urządzeń energetycznych oraz w paśmie od 300 MHz do 40000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Przez teren gminy nie przebiegają napowietrzne linie energetyczne najwyższych napięć 400 kV i 220kV. Przez teren gminy przebiega jedna linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV Krotoszyn Południe – Pępowo. Wzdłuż istniejących linii napowietrznych należy zachować, wolne od zabudowy i zieleni wysokiej oraz dostępne dla prowadzenia prawidłowej eksploatacji linii, pasy terenu w zależności od poziomu napięcia. Dla linii 110 KV strefa buforowa wynosi 40 m (20 m po obu stronach linii, licząc od osi linii, nie mniej niż 15 m od skrajnego przewodu).

Największy udział mają stacje bazowe telefonii komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii (antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi).

Tabela 14. Urządzenia radiokomunikacyjne zlokalizowane na terenie gminy Kobylin, będące źródłem promieniowania elektromagnetycznego

Lp.	Lokalizacja stacji				Przeznaczenie stacji	Operator
	Miejscowość	Ulica	Długość geograficzna	Szerokość geograficzna		
1	Kobylin	Strzelecka, dz. nr 1335/6	171411	514308	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	T-Mobile Polska S.A.
2	Kobylin	dz. nr 388/17	171236	514240	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	AERO 2 Sp. z o.o.

Lp.	Lokalizacja stacji				Przeznaczenie stacji	Operator
	Miejscowość	Ulica	Długość geograficzna	Szerokość geograficzna		
3	Kobylin	Aleje Powstańców Wielkopolskich 47	171332	514307	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	SFERIA S.A.
4	Kobylin	Zalesie Małe 1, dz. nr 352	171154	514515	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	T-Mobile Polska S.A.
5	Kobylin	Strzelecka	171411.0	514308.0	stała (systemy punkt-punkt)	T-Mobile Polska S.A.
6	Kobylin	Zalesie Małe 1	171154.0	514515.0	stała (systemy punkt-punkt)	T-Mobile Polska S.A.
7	Kobylin Stary	dz. nr 388/17	171237	514240	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	POLKOMTEL Sp. z o.o.
8	Kobylin Stary	działka nr 388/17	171236.0	514240.0	stała (systemy punkt-punkt)	POLKOMTEL Sp. z o.o.
9	Kuklinów	dz. nr 62/3	171832	514400	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	T-Mobile Polska S.A.
10	Kuklinów	działka nr 62/3	171832.0	514400.0	stała (systemy punkt-punkt)	T-Mobile Polska S.A.
11	Stary Kobylin	dz. nr 11c	171233	514245	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	Orange Polska S.A.
12	Stary Kobylin	11c	171233.5	514245.4	stała (systemy punkt-punkt)	Orange Polska S.A.
13	Zalesie Małe	1, dz. nr 352	171154	514515	ruchoma (stacja telefonii komórkowej)	T-Mobile Polska S.A.
14	Zalesie Małe	1	171149.6	514513.0	stała (systemy punkt-punkt)	EmiTel Sp. z o.o.
15	Zalesie Wielkie	23F	171242.4	514552.3	stała (systemy punkt-punkt)	Netia S.A.

Źródło: Dane z Urzędu Komunikacji Elektronicznej w Warszawie, stan na marzec 2017r.

W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku, na podstawie których między innymi prowadzi rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na przestrzeni ostatnich 5 lat WIOŚ w Poznaniu nie wyznaczył na terenie gminy Kobylin żadnych punktów monitoringu pól elektromagnetycznych. Zbliżony stan natężenia pola elektromagnetycznego można ustalić na podstawie średnich wyników pomiarów dokonanych na terenie całego województwa. Ostatni monitoring promieniowania elektromagnetycznego w środowisku przeprowadzono za rok 2016 w 45 punktach pomiarowych na terenie województwa wielkopolskiego. W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Najwyższy odnotowany poziom składowej elektrycznej pola wyniósł 2,31 V/m w Poznaniu.

Poza pomiarami, w ramach monitoringu WIOŚ prowadzi bazę źródeł pól elektromagnetycznych (łącznie z pomiarami wokół nich, które zostały wykonane przez zarządzających i jednostki kontrolujące), znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego, mogących wpływać negatywnie na środowisko. W żadnym przypadku pomiary nie wykazały przekroczeń w miejscach dostępnych dla ludności, czy też przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

5.3.2 Analiza SWOT

Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Pole elektromagnetyczne”

Obszar interwencji „Pole elektromagnetyczne”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ brak przekroczeń PEM na terenach wiejskich, analogicznych do terenu Gminy Stupsk → prowadzenie przez Starostę wykazu stacji bazowych oraz wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego;	→ brak punktu monitoringu PEM na terenie gminy Kobylin
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ ochrona terenów dostępnych dla ludności w ramach np. MPZP	→ zwiększająca się liczba źródeł PEM → wzrost natężenia PEM

5.4 Gospodarowanie wodami

5.4.1 Ocena stanu

Art. 97 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] ustala na czym polega i w jaki sposób powinna być zapewniona ochrona wód. Ponadto wskazuje, że ochrona zasobów wodnych realizowana jest w oparciu o przepisy szczególne tj. *Ustawę Prawo wodne* [4].

Zgodnie z *Ustawą Prawo wodne* [4] dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na:

- jednolite części wód powierzchniowych, z wyodrębnieniem jednolitych części:
  - wód przejściowych lub przybrzeżnych,
  - wód sztucznych lub silnie zmienionych;
- jednolite części wód podziemnych;
- wody podziemne w obszarach bilansowych.

Badania i ocena jakości wód powierzchniowych i wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z art. 155a ust. 2 *Ustawy Prawo wodne* [4], przy czym zgodnie z ust. 3 - 5 tego artykułu badania jakości wód oraz ocena stanu należą do kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska lub/i państwowej służby hydrogeologiczno - meteorologicznej. Wyniki badań i obserwacji przekazywane są do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Monitoring oraz działania planowane i realizowane są zgodnie z sześcioletnim cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22.12.2000, str. 1-73, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdział 15, tom 5, str. 275-346) zwanej Ramową Dyrektywą Wodną, a w przypadku wód podziemnych dodatkowo dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu (tzw. dyrektywy „córki”)(Dz. Urz. UE L 372 z 27.12.2006, str. 19) oraz dyrektywy Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (tzw. dyrektywy azotanowej)(Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1).

5.4.1.1 Jednolite części wód podziemnych

Obszar gminy Kobylin wg regionalizacji zwykłych wód podziemnych (Paczyński 1993, 1995) leży w regionie wielkopolskim. Występują tu dwa użytkowe piętra wodonośne: czwartorzędowe i trzeciorzędowe (paleogeńsko-neogeńskie).

Czwartorzędowe piętro wodonośne budują plejstoceny i holoceny piaski oraz żwiry rzeczne i wodnolodowcowe w dolinach rzek oraz plejstoceny osady wodnolodowcowe, sporadycznie

lodowcowe, na wysoczyźnie. Osady te są najczęściej słabo izolowane serią gliniasto-pylastą o miąższości 15-48 m. Zwierciadło wody piętra czwartorzędowego ma charakter subartezyjski, lokalnie, artezyjski. Napięte zwierciadło stabilizuje się na głębokości od 0,5 do 23 m p.p.t. Na terenie gminy Kobylin wyróżnić można: poziom wodonośny dolin rzecznych oraz poziom wysoczyznowy wraz z poziomem dolin kopalnych, które tworzą wspólny poligenetyczny czwartorzędowy zbiornik wód podziemnych.

Poziom dolin rzecznych występuje lokalnie wzdłuż rzeki Orli i Rdęcy. Jego znaczenie użytkowe jest niewielkie, ze względu na niskie parametry warstw wodonośnych. Poziom ten jest ujmowany studniami kopanymi.

Poziom wysoczyznowy charakteryzuje się miąższością od 4 do 8 m i przewodnością do 100 m²/d. Wydajność potencjalna pojedynczego otworu studziennego waha się od 5 do 10 m³/h.

Poziom wodonośny paleogeńsko-neogeński wchodzi w skład zbiornika wód podziemnych tzw. „basenu wielkopolskiego”. Występują tu wody o ciśnieniu subartezyjskim i artezyjskim. Utwory wodonośne leżą na osadach ilasto-mułowcowych, piaszczysto-piaskowcowych i wapiennych triasu. Wyróżniamy tu dwa poziomy wodonośne: główny – mioceński i lokalnie występujący – oligoceński. Zasilanie następuje poprzez przesączanie się wód z poziomów czwartorzędu lub przez nadkład gliniasto-ilasty o charakterze słabo przepuszczalnym i bardzo słabo przepuszczalnym. Miąższość warstw wodonośnych waha się od 10 do 40 m, współczynnik filtracji wynosi 1-7 m/h, a przewodność od 46 do 210 m²/d. Wydajność eksploatacyjna pojedynczego otworu waha się w zakresie od 16 do 55 m³/h.

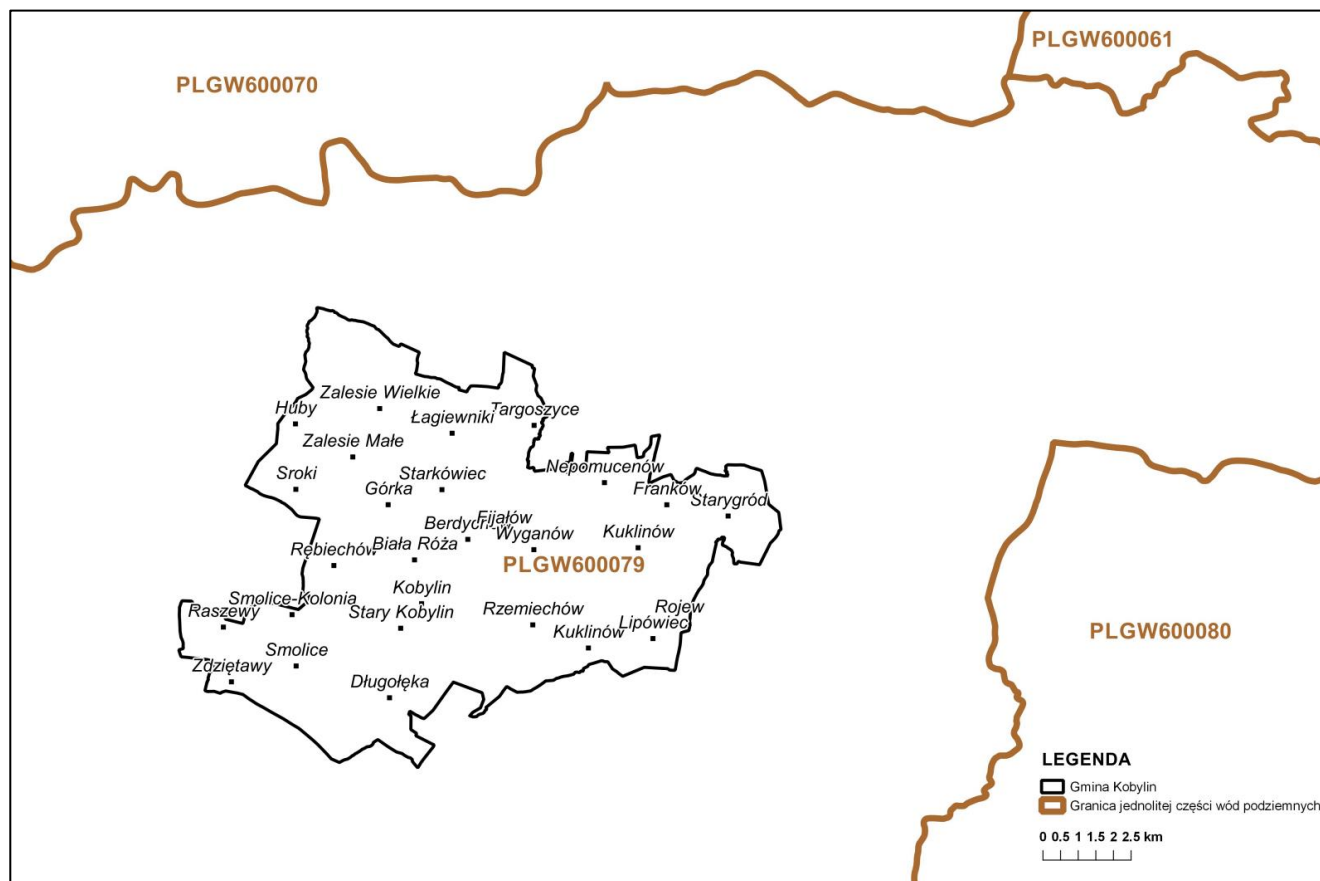
Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód podziemnych są jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Pojęcie to zostało wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW). Oznacza ono określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone są przez:

- Państwowy Instytut Geologiczny w ramach monitoringu operacyjnego;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, który prowadzi monitoring wyłącznie na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w zakresie umożliwiającym ocenę wpływu związków azotu pochodzących z gospodarki rolnej na jakość wód podziemnych.

Obszar gminy Kobylin położony jest w granicach Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) o numerze **PLGW600079** (zgodnie z nowym podziałem na lata 2016-2021, PIG). Poniżej przedstawiono zasięg występowania JCWPd względem gminy Kobylin oraz charakterystykę stanu JCWPd, ocenę stanu wraz z celami środowiskowymi zgodnie ze zaktualizowanym w 2016r. *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.

Rysunek 6. Zasięg występowania JCWPd względem obszaru gminy Kobylin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego

Tabela 16. Charakterystyka i ocena stanu JCWPd na obszarze Gminy Kobylin

L. p.	Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)**		Lokalizacja			Ocena stanu z PGW*		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych*	Wyznaczony cel środowiskowy oraz termin osiągnięcia	Derogacje [symbol]
	Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW	ilość.	chem.			
1.	PLGW600079	79	Środkowa Odra	Odra	Wrocław	dobry	dobry	niezagrożona	utrzymanie dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego	brak

* PIŁ - PIB, Synteza wyników oceny stanu wód podziemnych w dorzeczeniach według danych z 2012 r., Warszawa 2013 r. – ocena przeprowadzona na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r., w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. nr 143, poz. 896)

** według nowego podziału na 172 JCWPd

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (aktualizacja 2016r.)

Ostatni monitoring wód podziemnych w granicach JCWPd PLGW600079 prowadzony był w roku 2016 w ramach monitoringu diagnostycznego przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie na zlecenie GIOŚ w Warszawie. W ramach monitoringu diagnostycznego w granicach analizowanej JCWPd wyznaczono 14 punktów pomiarowych, w tym 1 punkt na terenie gminy Kobylin w m. Łagiewniki. Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w oparciu o obowiązujące wówczas i obecnie *Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych* [18], które wyróżnia pięć klas jakości wód:

1) **klasa I** – wody bardzo dobrej jakości, w których:

a) wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie tła hydrogeochemicznego

- b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka;
- 2) **klasa II** – wody dobrej jakości, w których:
- a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,
- b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby
- 3) **klasa III** – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka;
- 4) **klasa IV** – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka;
- 5) **klasa V** – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Zgodnie z §4 ust. 4 klasy w/w rozporządzenia klasy jakości wód podziemnych I–III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV i V oznaczają słaby stan chemiczny. Poniżej w tabeli przedstawiono wyniki oceny jakości wód podziemnych w granicach JCWPd 79 za rok 2016.

Tabela 17. Wyniki oceny jakości wód podziemnych monitoringu diagnostycznego na terenie JCWPd 79 za rok 2016

L.p.	Nr Monbada	Gmina	Miejscowość	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Zwierciadło wody	Użytkowanie terenu	Klasa końcowa	Stan chemiczny
1.	1960	Zduny	Chachalnia	5,90	swobodne	grunty orne	III	dobry
2.	1962	Leszno	Leszno	2,00	swobodne	zabudowa miejska luźna	IV	słaby
3.	2622	Jutrosin	Stary Sielec	6,00	swobodne	zabudowa wiejska	III	dobry
4.	2630	Bojanowo	Golina Wielka	19,10	napięte	grunty orne	III	dobry
5.	2631	Poniec	Drzewce	2,60	swobodne	las	III	dobry
6.	2632	Krzemieniewo	Drobnin	122,00	napięte	tereny przemysłowe	IV	słaby
7.	2633	Jutrosin	Szkaradowo	13,30	swobodne	grunty orne	II	dobry
8.	2634	Rydzyna	Kąkolewo	36,00	napięte	las	II	dobry
9.	2639	Krobia	Bukownica	35,00	napięte	grunty orne	III	dobry
10.	2640	Pępowo	Siedlec	62,00	napięte	grunty orne	III	dobry
11.	2641	Kobylin	Łagiewniki	9,00	swobodne	zabudowa wiejska	IV	słaby
12.	2644	Jutrosin	Jutrosin	13,00	napięte	grunty orne	II	dobry
13.	2648	Rozdrażew	Dzielice	15,60	napięte	zabudowa wiejska	IV	słaby
14.	2650	Rawicz	Łaszczyn	51,00	napięte	zabudowa wiejska	II	dobry

Źródło: Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w ramach monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych w 2016r., WIOŚ Poznań

Zgodnie z informacjami zawartymi w zaktualizowanym *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* stan ilościowy i chemiczny JCWPd nr 79 ocenia się jako dobry, niezagrożony nieosiągnięciem wyznaczonych celów środowiskowych. Zgodnie z wynikami monitoringu diagnostycznego za rok 2016 oraz publikacjami GIOŚ (Raport o stanie wód podziemnych w Polsce) stan chemiczny JCWPd 79 w większości punktach jest dobry. Należy zatem założyć, że cel środowiskowy został osiągnięty. Niemniej jednak w punkcie pomiarowym w Łagiewnikach (gmina Kobylin) stan

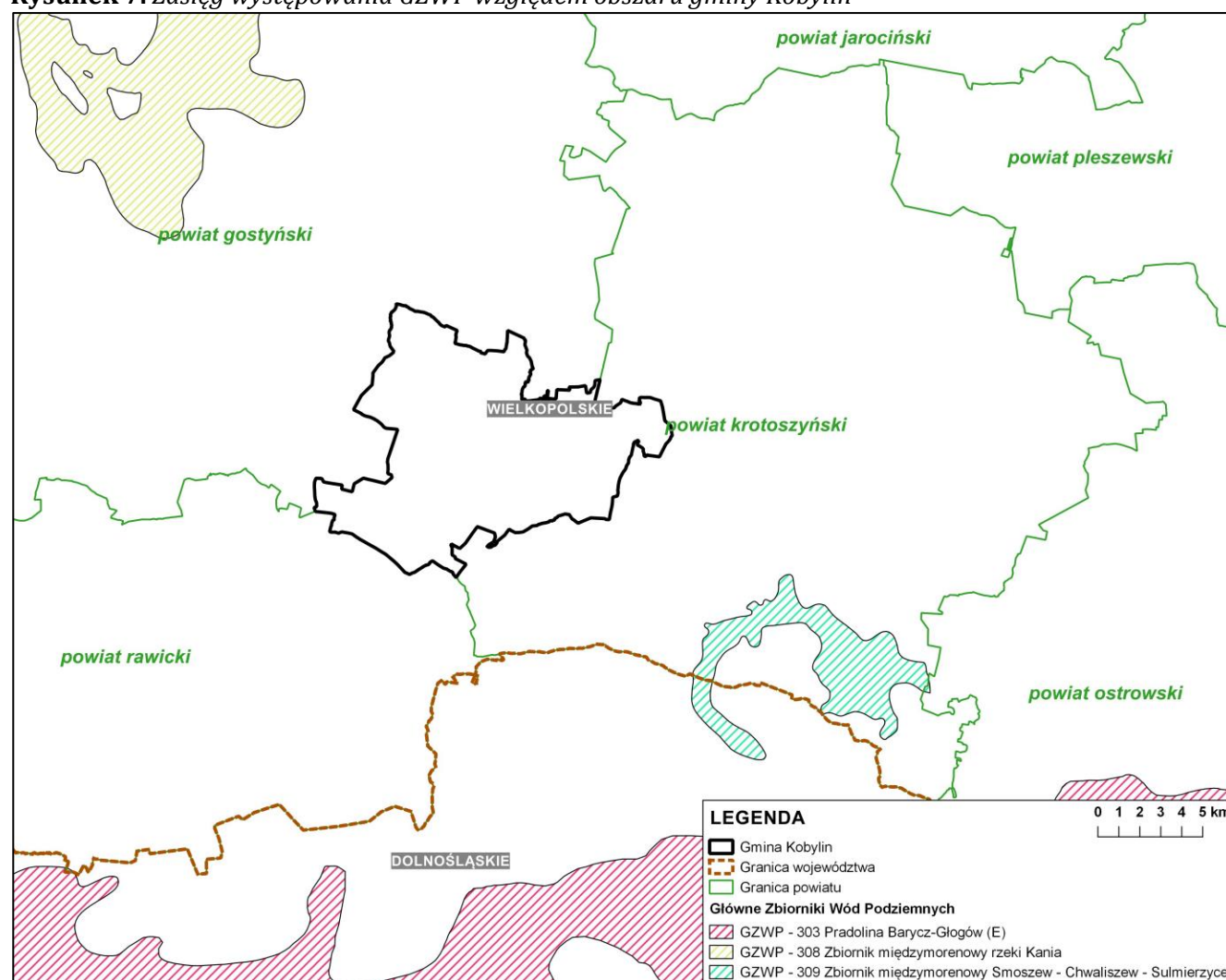
jakościowy wód podziemnych został oceniony na IV klasę, a więc słaby stan chemiczny wód. Należy zatem zmierzać do poprawy jakości wód podziemnych w obrębie gminy Kobylin.

Obszar gminy Kobylin znajduje się w granicach wyznaczonego obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (OSN) tj. w granicach obszaru zlewni rzeki Orla (NVZ6000WR1S). W roku 2016 WIOŚ w Poznaniu prowadził badania wód podziemnych w 1 punkcie pomiarowym (m. Szkaradowo, gm. Jutrosin) w granicach OSN w zlewni rzeki Orla NVZ6000WR1S. Zgodnie z wynikami badań w w/w punkcie stwierdzono przekroczenie stężenia azotanów pochodzenia rolniczego w wodach podziemnych w ilości 112,23 mg NO₃/l.

5.4.1.2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Pod obszarem gminy Kobylin nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Najbliższymi zbiornikami są GZWP 303, 308 i 309, których lokalizację przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 7. Zasięg występowania GZWP względem obszaru gminy Kobylin

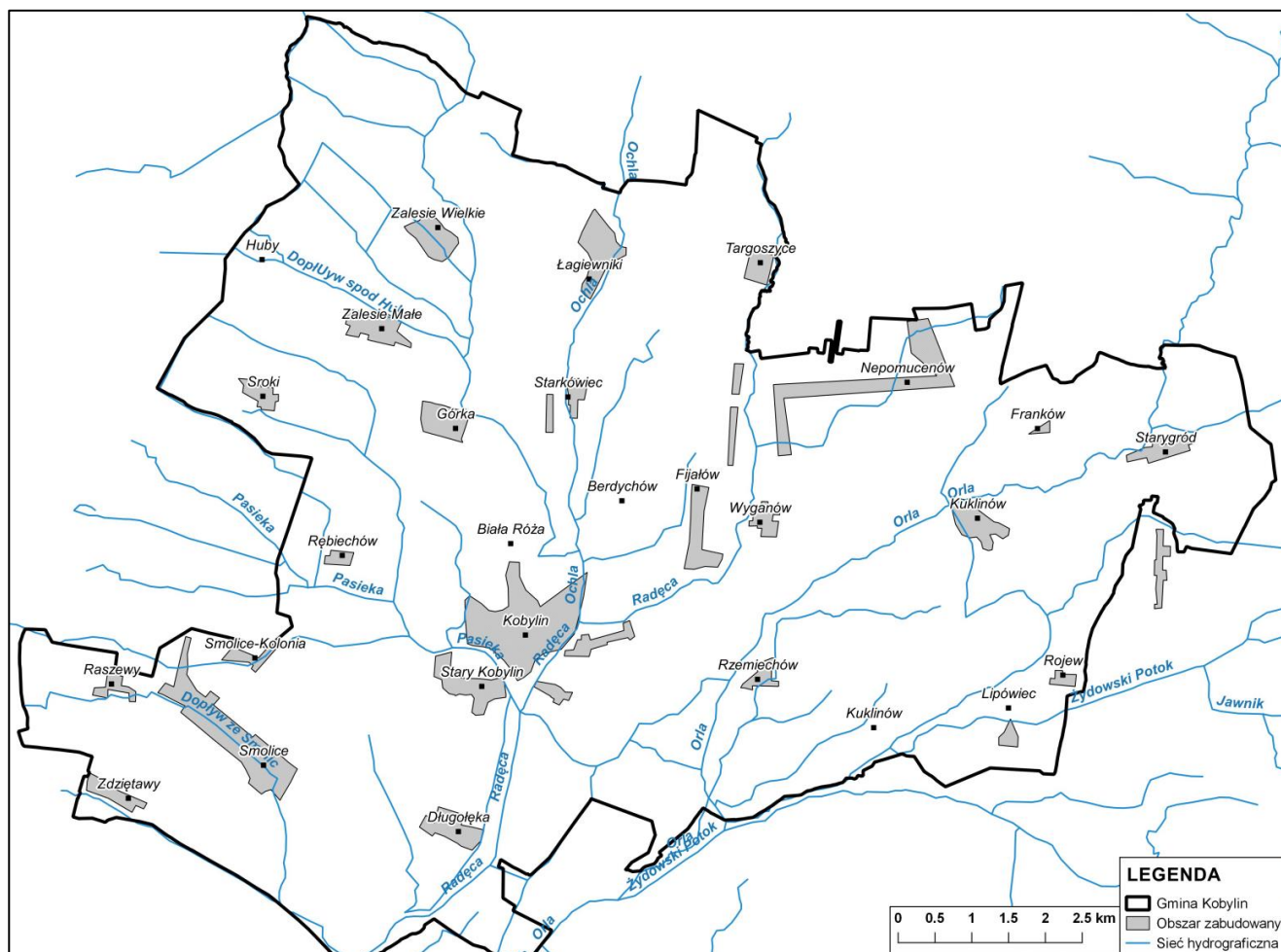
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego

5.4.1.3 Jednolite części wód powierzchniowych (rzeczne)

Gmina Kobylin położona jest w całości w prawobrzeżnej części zlewni Baryczy. Największym ciekim na terenie gminy Kobylin jest rzeka Orla. Jest ona prawobrzeżnym dopływem Baryczy. Wraz ze swoimi dopływami Radęca (z dopływami: Ochłą i Pasieką) oraz Żydowskim Potokiem odwadnia teren gminy Kobylin.

Na terenie gminy funkcjonuje obecnie 10 zbiorników małej retencji. Dziewięć z nich to zbiorniki o powierzchni 0,1-1,0 ha i pojemności 1-10 dam³, natomiast jeden to zbiornik nieco większy o powierzchni 1,0-10 ha i pojemności 10-100 dam³ (na podstawie informacji udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Krotoszynie).

Rysunek 8. Sieć hydrograficzna na terenie gminy Kobylin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych openstreetmap, Mapy Podziału Hydrograficznego Polski oraz KZGW (geoportal)

Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Pojęcie to, wprowadzone zostało przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Program monitoringu wód realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań,
- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością:
  - raz na 6 lat (wyłącznie na obszarach siedlisk lub gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie dla JCW wyznaczonych jako niezagrożone niespełnieniem celów środowiskowych) – pełny zakres badań,
  - raz na 3 lata w ograniczonym zakresie badań, na obszarach siedlisk lub gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie dla JCW wyznaczonych jako zagrożone

niespełnieniem celów środowiskowych, na obszarach wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, na obszarach narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, JCW przeznaczonych do celów rekreacyjnych w tym kąpieliskowych;

- corocznie (wyłącznie dla JCW przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu badawczego (MB) w punkcie wyznaczonym na potrzeby wymiany informacji między państwami członkowskimi UE z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań lub corocznie – ograniczony zakres badań.

Ocenę stanu wód powierzchniowych prezentuje się poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitej części wód klasyfikuje się nadając jej jedną z pięciu klas jakości: I klasa – stan bardzo dobry, II klasa – stan dobry, III klasa – stan umiarkowany, IV klasa – stan słaby, V klasa – stan zły. W przypadku potencjału ekologicznego I klasa oznacza maksymalny potencjał, II klasa – dobry potencjał, III klasa – umiarkowany potencjał, IV klasa – słaby potencjał i V klasa – zły potencjał ekologiczny. O przypisaniu oceny jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

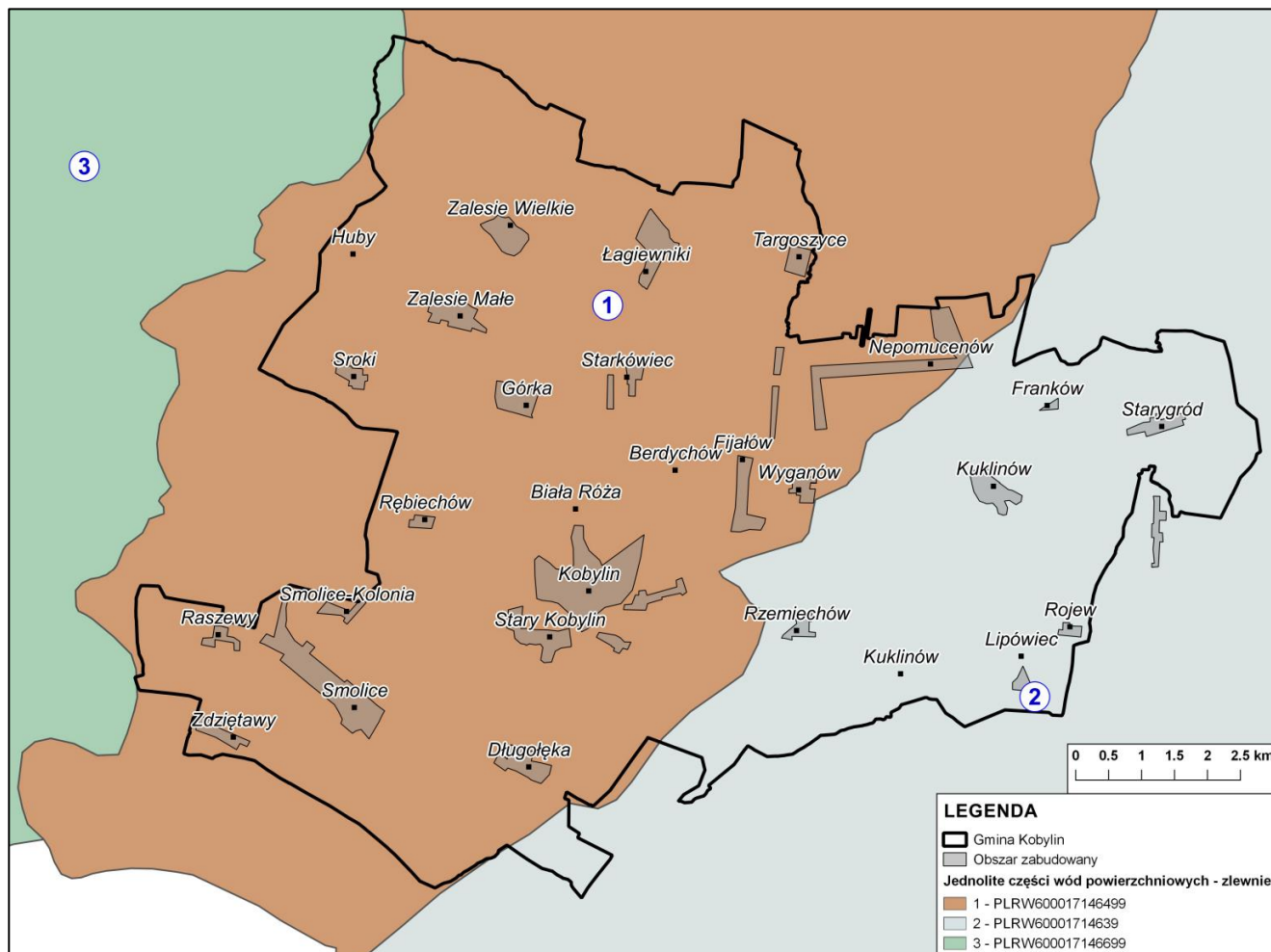
Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako poniżej dobrego. Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód powierzchniowych jest oceniana jako będąca w dobrym stanie, jeśli równocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest co najmniej dobry i stan chemiczny jest dobry. W pozostałych przypadkach jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie.

Jednolita część wód jest w złym stanie, niezależnie od wyników stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, gdy nie są spełnione określone dla niej dodatkowe wymagania jakościowe, związane z występowaniem w jej obrębie obszarów chronionych lub ze względu na sposób jej wykorzystywania. W myśl ustawy Prawo wodne, obszary chronione to: jednolite części wód przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia; jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych; obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym; obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych; obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych; obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków (Natura 2000). Stan jednolitej części wód można ocenić jedynie na podstawie jednego z trzech wymienionych wyżej elementów (nawet przy braku klasyfikacji dla pozostałych), jeśli wskazuje on na stan zły. [21]

Obszar gminy Kobylin położony jest w granicach 3 JCWPrz. Poniżej przedstawiono zasięg występowania JCWPrz względem gminy Kobylin oraz charakterystykę stanu JCWPrz wraz z celami

środowiskowymi zgodnie ze zaktualizowanym w 2016r. *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.

Rysunek 9. Zasięg występowania JCWPrz względem obszaru gminy Kobylin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu Krajowego Zarządu Gospodarki wodnej: www.geoportal.kzgw.gov.pl

Tabela 18. Charakterystyka i ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Kobylin – na podstawie aPGW dla dorzecza Odry

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz)		Lokalizacja		Status	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu z aPGW*	Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy /termin osiągnięcia celu
	Europejski kod JCWPrz	Nazwa JCWPrz	Region wodny	RZGW						
1.	PLRW600017146499	Rdęca	Środkowej Odry	Wrocław	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	PSD	zły	zagrożona	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego / 2027r.
Derogacje - 4(4) - 1		Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.								
2.	PLRW60001714639	Orla od źródła do Rdęcy	Środkowej Odry	Wrocław	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	PSD	zły	zagrożona	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego / 2027r.
Derogacje - 4(4) - 1		Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.								
3.	PLRW600017146699	Dąbroczna	Środkowej Odry	Wrocław	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	PSD	zły	zagrożona	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego / 2027r.
Derogacje - 4(4) - 1		Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.								

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – aktualizacja 2016r.

* Ocena stanu wód powierzchniowych w latach 2010-2012, GIOŚ – na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. 2011 r. nr 258 poz. 1549) – ocena wykorzystana na potrzeby opracowania aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

PSD - poniżej stanu dobrego; PSD_sr – poniżej stanu dobrego – przekroczone stężenia średnioroczne

Derogacje:

4(4) -1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych

4(4) - 2 derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty

4(4) - 3 derogacje czasowe - warunki naturalne

4(5) - 1 cele mniej rygorystyczne - brak możliwości technicznych

4(5) - 2 cele mniej rygorystyczne - dysproporcjonalne koszty

4(7) - 1 nowe modyfikacje - przekształcenie charakterystyk fizycznych

4(7) - 2 nowe modyfikacje - nowy zrównoważony rozwój działalności człowieka

Tabela 19. Aktualna ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Kobylin - na podstawie badań monitoringowych WIOŚ Poznań

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Ocena stanu z aPGW	Aktualna ocena stanu na podstawie oceny WIOŚ za lata 2010-2015			Wyznaczony cel środowiskowy po uwzględnieniu aktualnego stanu /termin osiągnięcia celu
	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ogólna	
1.	PLRW600017146499	Rdęca*	zły	umiarkowany	b.o.	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego / 2027r.
2.	PLRW60001714639	Orla od źródła do Rdęcy*	zły	umiarkowany	b.o.	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego / 2027r.
3.	PLRW600017146699	Dąbroczna*	zły	umiarkowany	b.o.	zły	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego / 2021r.

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (aktualizacja 2016r.) i Ocena stanu jednolitych części wód za rok 2015 z uwzględnieniem oceny spełnienia wymagań dla obszarów chronionych, WIOŚ Poznań

Objaśnienia:

* - Ocena wód powierzchniowych za 2015 rok w województwie wielkopolskim – na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1482);

b.o. – jednolita część wód nie została poddana ocenie stanu w danym roku

Zgodnie z informacjami zawartymi w zaktualizowanym *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* dla wszystkich 3 JCWPrz oceniono zły stan wód. Ostatni monitoring jednolitych części wód powierzchniowych wykazał, że stan ten nie uległ zmianie. W związku z powyższym osiągnięcie celu środowiskowego zostało przesunięte do 2027r. z uwagi na brak możliwości technicznych osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego wód i dobrego stanu chemicznego.

5.4.1.4 Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z *ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne [4]* dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we Wstępnej Ocenie Ryzyka Powodziowego (WORP) zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego (MZP), dla których określono obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP).

W dniu 15 kwietnia 2015 r. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie opublikował za pośrednictwem strony internetowej www.mapy.isok.gov.pl zweryfikowane i ostateczne wersje map zagrożenia powodziowego, dla rzek objętych I cyklem planistycznym opracowania MZP i MRP. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, jako oficjalne dokumenty planistyczne, stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

Na terenie gminy Kobylin w ramach Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego (WORP) wyznaczono jedną rzekę: Orlę (na odcinku od km 0 do 83), którą zakwalifikowano do opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w I cyklu planistycznym, natomiast w II cyklu planistycznym nie przewidziano opracowania dodatkowych map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego dla pozostałych cieków w granicach gminy Kobylin. Należy zaznaczyć, iż zgodnie z informacją RZGW Wrocław dla rzek/zlewni przepływających przez teren gminy Kobylin nie obowiązuje Studium Ochrony Przeciwpowodziowej, natomiast opracowane MZP i MRP dla rzeki Orli teraz pełnią prawną podstawę do podejmowania działań, związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym. W związku z powyższym obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują w dolinie rzeki Orli (jedynie na odcinku od km 0 do 83 jej biegu), a ich zasięg został przedstawiony na wspomnianych już mapach zagrożenia powodziowego. Zgodnie z powyższym na terenie gminy Kobylin występują:

1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
2. obszary szczególnego zagrożenia powodzią:
  - a. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%),
  - b. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%).

Reasumując, obszary zagrożenia powodzią (Q=0,2%, Q=1%, Q=10%) występują na terenie gminy Kobylin w rejonie miejscowości Starygród, Kuklinów, Rzemiechów, Są to obszary w dolinie rzeki Orli. Mapy zagrożenia powodziowego wraz z mapami ryzyka powodziowego przedstawiono na **załączniku graficznym nr 1**.

Wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią w opracowanych i przyjętych MZP i MRP były częścią składową oraz dały podstawę do opracowania Planu zarządzania ryzykiem powodziowym. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* został przyjęty *Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry [Z]*. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest dokumentem planistycznym, opisującym aktualny stan ochrony przeciwpowodziowej oraz zawierającym katalog działań, mających na celu redukcję ryzyka powodziowego na terenach zagrożonych.

W ramach PZRP przeanalizowano ryzyko powodziowe pochodzące od rzeki Orla w granicach gminy Kobylin. Wyznaczone w PZRP obszary sklasyfikowano według 5-stopniowej skali ryzyka powodziowego tj. bardzo wysoki, wysoki, umiarkowany, niski i bardzo niski. Dla obszarów gminy Kobylin leżących w zasięgu zlewni rzeki Orla zidentyfikowano niski poziom ryzyka powodziowego i nie zaplanowano działań strategicznych (planowanych do wdrożenia w I cyklu planistycznym tj. w latach 2016-2021), ani działań buforowych (których realizacja może rozpocząć się w I cyklu planistycznym).

Z informacji przekazanych przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu (Rejonowy Oddział w Ostrowie Wielkopolskim) wynika, że na terenie gminy Kobylin nie występują wały przeciwpowodziowe. Z informacji przekazanych przez WZMiUW w Poznaniu (Rejonowy Oddział w Ostrowie Wielkopolskim) wynika, że występuje brak zainteresowania piętrzeniem wody na potrzeby rolnictwa, z względu na przekształcanie użytków zielonych na grunty orne. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wg. stanu na maj 2016r. w powiecie krotoszyńskim wynosi 44 260 ha gruntów ornych i 2 816 ha użytków zielonych i zmalała w stosunku do 2011r. o 348 ha gruntów ornych i 1 394 ha użytków zielonych.

Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów. Istotne dla utrzymania stosunków wodnych w glebach oraz przeciwdziałania podtopieniom jest utrzymanie w dobrym stanie technicznym urządzeń melioracji szczegółowej. Na terenie powiatu krotoszyńskiego, w tym gminy Kobylin utrzymaniem i eksploatacją urządzeń melioracji wodnej szczegółowej i podstawowej zajmuje się Związek Spółek Wodnych w Krotoszynie.

Przed skutkami powodzi i suszy chronią zbiorniki małej retencji. Według informacji WZMiUW w Poznaniu na terenie gminy Kobylin znajduje się 6 zbiorników małej retencji o łącznej powierzchni 0,79 ha.

5.4.2 Analiza SWOT

Tabela 20. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”

Obszar interwencji „Gospodarowanie wodami”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dobry stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych w obrębie JCWPd → brak zagrożenia powodziowego na znacznych obszarach gminy (w szczególności na terenach zabudowanych) → zagrożenie powodziowe jedynie w dolinie rzeki Orli – zagrożone tereny to głównie tereny leśne i grunty orne → opracowane mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego → punkt monitoringu wód podziemnych na terenie gminy – m. Łągiewniki → wszystkie JCWPrz w granicach gminy objęte systemem monitoringu wód powierzchniowych	→ zły stan wód w obrębie wszystkich JCWPrz – nieosiągnięcie celu środowiskowego do 2015r. – przedłużenie terminu do 2027r. → główne źródło zanieczyszczeń stanowi rolnictwo → występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rz. Orla → brak wałów przeciwpowodziowych → mała powierzchnia obiektów małej retencji → teren gminy w granicach obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (OSN) tj. w granicach obszaru zlewni rzeki Orla (NVZ6000WR1S).
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ poprawa stanu wód w obrębie JCWPrz → minimalizacja zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego → poprawa stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego m.in. budowa wałów przeciwpowodziowych, budowa obiektów małej retencji	→ nieosiągnięcie celów środowiskowych RDW dla JCWPrz → pogorszenie stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych → trwałe zanieczyszczenie wód podziemnych (np. związkami azotu pochodzenia rolniczego) → straty środowiskowe i ekonomiczne w przypadku

→ osiągnięcie celu środowiskowego dla wszystkich JCWPPrz w granicach Gminy – dobry stan wód	wystąpienia powodzi

5.5 Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1 Ocena stanu

Sieć wodociągowa

Za realizację zadań własnych gminy Kobylin dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków odpowiada Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji w Strzelcach Wielkich posiadający osobowość prawną i wpis do rejestru związków międzygminnych.

Miasto i Gmina Kobylin posiadają uregulowany system zaopatrzenia w wodę, system zbiorowego zaopatrzenia w wodę jest dobrze rozwinięty. Mieszkańcy miasta i gminy są zaopatrywani w wodę pochodzącą z ujęć podziemnych. Według stanu na koniec 2016r. 97,7% mieszkańców gminy korzysta z sieci wodociągowej. Wody powierzchniowe na terenie gminy Kobylin nie są ujmowane do celów zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Wykaz ujęć wód zlokalizowanych na terenie gminy Kobylin przedstawia tabela poniżej.

Tabela 21. Ujęcia wód na terenie gminy Kobylin

L.p.	Nazwa ujęcia	Wydajność [m ³ /h]	Zaopatrzenie w wodę	Właściciel	Zarządca	Rodzaj strefy	Decyzja i data ważności strefy
1.	„Długoleka” – ujęcie + SUW - 3 studnie	500	Długoleka, Kobylin (cz. Południowa miasta), Stary Kobylin, Smolice, Raszewy, Zdzietawy	Gmina Kobylin	MZWiKW	bezpośrednia	Decyzja Starosty Krotoszyńskiego 6223/24/09 z dnia 27.01.2010 r. ważna do 27.01.2020r.
2.	„Łągiewniki” – ujęcie + SUW – 3 studnie	1500	Łągiewniki, Kobylin (cz. północna miasta), Górka, Rębiechów, Sroki, Starkówiec, Zalesie Małe, Zalesie Wielkie + kilka miejscowości gmin Pogorzela i Pępowo.	MZWiKW	MZWiKW	bezpośrednia i pośrednia	Rozporządzenie Dyrektora RZGW we Wrocławiu nr 4/2010

MZWiKW – Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Strzelcach Wiejskich

Źródło: Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Strzelcach Wielkich

Tabela 22. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Kobylin w latach 2013 - 2016

L.p.	Parametr	Jednostka	2013*	2014*	2015*	2016**
1.	Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	115,8	115,9	115,9	116,0
2.	Ilość przyłączy	szt.	1394	1415	1431	1437
3.	Woda dostarczana gosp. domowym [ogółem]	dam ³	313,6	380,6	370,0	487,2
4.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	7554	7555	7548	8000

dam³ – dekametr sześcienny – 1 dam³ = 1000m³

Źródło: * - GUS, Bank Danych Lokalnych, ** - Urząd Miejski w Kobylinie

Sieć kanalizacji sanitarnej

Sieć kanalizacji sanitarnej występuje w Kobylinie oraz w Starym Kobylinie. Gospodarstwa domowe nie podłączone do zbiorczej kanalizacji sanitarnej korzystają z bezodpływowych zbiorników do gromadzenia nieczystości płynnych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Wg. stanu na koniec 2016r. 40,5 % mieszkańców gminy korzysta z sieci kanalizacyjnej.

Tabela 23. Charakterystyka odprowadzania ścieków z terenu gminy Kobylin w latach 2013 – 2016

L.p.	Parametr	Jednostka	2013*	2014*	2015*	2016**
1.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	18,3	18,3	18,5	19,5
2.	Ilość przyłączy	szt.	727	738	746	767
3.	Ilość ścieków odprowadzanych siecią kanal.	dam ³	87	91	95	112
4.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2382	2883	2924	3320

dam³ – dekametr sześcienny – 1 dam³ = 1000m³

Źródło: * - GUS, Bank Danych Lokalnych, ** - Urząd Miejski w Kobylinie

Ścieki z miejscowości Kobylin i Stary Kobylin kanalizacją sanitarną kierowane są do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej zlokalizowanej na działce 998/1 w miejscowości Rzemiechów w gminie Kobylin. Średnia przepustowość oczyszczalni wynosi 795 m³/dobę, zaś maksymalna 1030 m³/dobę. Projektowana maksymalna wydajność oczyszczalni wynosi 7920 RLM, gdzie w chwili obecnej rzeczywista równoważna liczba mieszkańców wynosi 3280 RLM. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Radęca. Eksploatację oczyszczalni prowadzi Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Strzelcach Wielkich.

Na terenie gminy Kobylin wyodrębniona jest również zabudowa nie przewidywana do objęcia jej kanalizacją grupową. Rezygnacja z budowy kanalizacji grupowych w niektórych miejscach podyktowana jest rozproszonym charakterem zabudowy, a co za tym się wiąże znacznymi kosztami jednostkowymi w przeliczeniu na poszczególne gospodarstwa domowe. Na terenach tych gospodarka ściekowa opiera się na powszechnym – przejściowym gromadzeniu ścieków w zbiornikach wybieralnych i wywożeniu ich do oczyszczalni ścieków, a także niekiedy na pola uprawne lub nielegalne wylewiska oraz na bezpośrednim odprowadzaniu ścieków do odbiornika.

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 40-52, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26). W celu zidentyfikowania faktycznych potrzeb w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregowania ich realizacji w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Program ten zawiera wykaz aglomeracji o RLM ≥ 2 000, wraz z jednoczesnym wykazem niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w tych aglomeracjach do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz w latach 2016 - 2021. Wykaz inwestycji planowanych po 2015 r. wynika z dalszych niezbędnych potrzeb zgłaszanych przez samorządy w celu zakończenia inwestycji i wypełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG, uwzględniając jednocześnie nową perspektywę finansową 2014-2020 (lub wynikającą z Umowy Partnerstwa). Biorąc jednak pod uwagę spójność dokumentów planistycznych wszystkie planowane inwestycje powinny zostać zrealizowane w perspektywie do 2021 r., tzn. do zakończenia kolejnego cyklu realizacji planów gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju.

Obecnie obowiązuje Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych sporządzona w 2015r. (AKPOŚK 2015). W dokumencie tym określono dla każdej wyznaczonej aglomeracji działania inwestycyjne w zakresie oczyszczalni ścieków oraz wyposażenia w sieć kanalizacyjną. Oczyszczalnie zaplanowane i zrealizowane w ramach KPOŚK powinny posiadać przynajmniej wydajność

umożliwiająca przyjęcie wszystkich ścieków powstających na obszarze aglomeracji oraz zapewnić wymagany, zależny od wielkości aglomeracji, standard ich oczyszczania. Dla zapewnienia odpowiedniego standardu oczyszczania w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM wymagane jest zastosowanie podwyższonego usuwania biogenów we wszystkich oczyszczalniach znajdujących się w danej aglomeracji. Każda aglomeracja powyżej 2000 RLM powinna być wyposażona w system kanalizacji zbiorczej w celu odprowadzania do oczyszczalni komunalnych, ścieków powstających na terenie aglomeracji. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantować musi blisko 100% poziom obsługi.

Na terenie gminy Kobylin Uchwałą nr XXXII/631/2013 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2013r. została wyznaczona aglomeracja „Kobylin” o równoważnej liczbie mieszkańców 3255 w skład, której wchodzi następujące miejscowości: Kobylin (z wyjątkiem ul. Polnej, Rzemiechowskiej oraz Krotoszyńskiej na odcinku od skrzyżowania z rzeką Radecą do granic miasta) i Stary Kobylin. Podstawowe dane z zakresu aglomeracji „Kobylin” przedstawiają się następująco (na podstawie AKPOŚK 2015, stan na 2015r.):

- rzeczywista równoważna Liczba mieszkańców (RLM) – 3280
- liczba mieszkańców korzystająca z systemu kanalizacyjnego – 3220 osób
- liczba mieszkańców korzystająca ze zbiorników bezodpływowych – 60
- liczba mieszkańców korzystająca z przydomowych oczyszczalni – 0

Tabela 24. Wykonanie Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aglomeracji „Kobylin”

L.p.	Nr i nazwa aglomeracji	Priorytet	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2015r.	% RLM korzystających z systemu kan. po realizacji wszystkich inwestycji	Nazwy projektów w ramach których realizowane będą inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków
1.	PLWL066 Kobylin	III	98	100	brak

Źródło: Aktualizacja KPOŚK 2015, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej.

Objaśnienia: Priorytet III – Aglomeracje, które do dnia 31 grudnia 2015 r. planowały spełnić warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantować wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie j): 95% aglomeracje o RLM < 100 000, 98% – aglomeracje o RLM ≥ 100 000

Zgodnie z Aktualizacją KPOŚK 2015 w aglomeracji Kobylin spełnione są wszystkie 3 warunki zgodności z Dyrektywą Rady 91/271/EWG tj. warunek 1 (wydajność oczyszczalni ścieków), warunek 2 (standardy oczyszczania ścieków) i warunek 3 (% RLM objętych siecią kanalizacyjną).

5.5.2 Analiza SWOT

Tabela 25. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”

Obszar interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ własne ujęcia wód podziemnych zaspokajające potrzeby mieszkańców gminy → wyznaczona aglomeracja „Kobylin”, w ramach której systemem kanalizacyjnym objętych jest 99 RLM w aglomeracji → zmodernizowana oczyszczalnia ścieków → aktualne pozwolenia wodnoprawne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (ujęcia wód, oczyszczalnia ścieków)	→ przestarzała infrastruktura techniczna wymagająca stałej kontroli i modernizacji, → problemy techniczne i ekonomiczne związane z rozwiązaniem gospodarki ściekowej na terenach o rozproszonej zabudowie → nieefektywne ekologicznie systemy gromadzenia ścieków sanitarnych na terenie gospodarstw (zbiorniki bezodpływowe) → niski wskaźnik skanalizowania gminy (znacząca

→ spełnione i osiągnięte wszystkie warunki w zakresie oczyszczania ścieków ujęte w KPOŚK 2015	część obszaru nie jest objęta zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej)
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ realizacja zaplanowanych inwestycji w zakresie rozbudowy istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej (rozszerzenie obszaru aglomeracji poprzez dołączenie kolejnych miejscowości, w których zasadna jest budowa sieci kanalizacyjnej) → zastosowanie nowoczesnych rozwiązań oczyszczania ścieków na terenach rozproszonej zabudowy tj. przydomowych oczyszczalni ścieków → stała kontrola i likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych → pozyskiwanie dotacji, pożyczek i innych form dofinansowania do przydomowych oczyszczalni ścieków	→ mała ilość środków finansowych w budżetach gmin na realizację zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej → brak możliwości budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w obrębie gospodarstw, na których zostaną stwierdzone niekorzystne warunki gruntowo-wodne → awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników na ścieki – możliwość przedostawania się zanieczyszczeń do wód gruntowych → przedostanie się do wód lub gruntu nieoczyszczonych ścieków, w wyniku awarii kanalizacji sanitarnej lub bezodpływowych zbiorników na ścieki

5.6 Zasoby geologiczne

5.6.1 Ocena stanu

Art. 125 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] ustala na czym polega i w jaki sposób powinna być zapewniona ochrona zasobów kopalin, racjonalne gospodarowanie kopalin i ich wykorzystywanie. Ponadto wskazuje, że szczegółowe zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochrony środowiska określają przepisy *Ustawy Prawo geologiczne i górnicze* [10].

W granicach gminy Kobylin zgodnie z bazą danych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB) brak jest obszarów i terenów górniczych oraz eksploatowanych złóż kopalin.

5.6.2 Analiza SWOT

Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”

Obszar interwencji „Zasoby geologiczne”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ brak	→ brak
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ udokumentowanie złoża prognostycznego węgla brunatnego Zalesie-Pępowo obejmującego swym zasięgiem część terenu gminy Kobylin, Borek Wielkopolski, Koźmin Wielkopolski, Jaraczewo i Pogorzela → rozwój gospodarczy w oparciu o pozyskane surowce	→ uruchomienie i eksploatacja kopalni węgla brunatnego na złożu Poniec-Krobica-Oczkowice na terenach gmin: Krobica, Poniec i Miejska Górka może przyczynić się do: - bezpowrotnego lub czasowego wyłączenia z produkcji rolnej użytków rolnych i leśnych - bezpowrotnego naruszenia stosunków wodnych – zjawisko leja depresji wpłynie na zubożenie plonów i zmianę stosunków gruntowo-wodnych - likwidacji wielu gospodarstw rolnych, a tym samym utraty dorobku materialnego - ograniczenia produkcji zwierzęcej i roślinnej w regionie, co zmniejszy rynek sprzedaży i może doprowadzić do nieodwracalnych skutków na linii podaży-popyt - naruszenia zaplecza i bazy surowcowej dla przemysłu rolno-spożywczego regionu i kraju - pogorszenie jakości wód płynących z uwagi na zrzuty silnie zasolonych wód kopalnianych do pobliskich cieków - ubytku w krajowym bilansie zbożowym

5.7 Gleby

Gleby gminy powstały z osadów polodowcowych i holocenijskich. Obszary o uboższych glebach, najczęściej wytworzonych z piasków, lub na terenach o znacznych spadkach, porastają lasy, gleby żyzniejsze wykorzystywane są w większości jako grunty rolne. Zgodnie z klasyfikacją gleb wg nomenklatury FAO, na terenie gminy przeważają gleby płowe bielcowane, które szerokim pasem biegną równoleżnikowo ze wschodu na zachód. Pod względem powierzchniowym gleby brunatne właściwe i wyługowane występujące w całej północnej części gminy.

Na południu analizowanej jednostki zlokalizowane są kompleksy mad rzecznych genetycznie związane z doliną rzeki Orli. Na niewielkich obszarach w południowo-zachodniej i wschodniej części gminy występują gleby płowe odgórnie oglejone.

Gleby występujące na terenie gminy Kobylin charakteryzują się znacznym potencjałem bonitacyjnym, o czym świadczy bardzo duży udział gleb ornych dobrych i gleb ornych średnio dobrych o łącznym udziale powierzchniowym na poziomie 56% . Około 52% gleb ornych na terenie gminy należy do drugiego kompleksu rolniczej przydatności gleb (kompleks pszenney dobry). Na ogół są to gleby żyzne, średnio ciężkie do uprawy i w dobrym stopniu kultury. Przy dobrej agrotechnice nadają się do uprawy wszystkich roślin, zwłaszcza pszenicy i buraków cukrowych.

Obszary wysoczyznowe oraz terasy wysokiej z glebami wysokich klas bonitacyjnych stanowiące bazę żywnościową gminy występują w północnej oraz fragmentami w północno - wschodniej i południowo - zachodniej części gminy. Są to obszary stanowiące płaskie powierzchnie o spadkach od 0 do 2 %. Podłoże stanowią tu gliny i piaski gliniaste, lokalnie przykryte niewielką warstwą piasków. Na podłożu tym wykształciły się bardzo dobre i dobre gleby klas od II-IV, kompleksów pszenneych (2-4) i żytnich (4 i 5). Są to gleby chronione przed użytkowaniem nierolniczym. Wody gruntowe zalegają na ogół od 2 do 1,5 m ppt. Tereny te charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, korzystną wymianą powietrza, na ogół małą wilgotnością. W zasięgu tych terenów znalazły się następujące jednostki osadnicze: Zalesie Wielkie wraz z przysiółkiem Kanada i Liszków, Zalesie Małe wraz z przysiółkiem Huby, Górka, Sroki, Łagiewniki, Nepomucenów, Kuklinów, Stary Gród, Raszewy, Smolice, Berdychów (przysiółek Fijałowa), Rębiechów, Starkowiec, Wyganów, Zdziętawy.

5.7.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 101b *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oceny oraz badań i obserwacji stanu gleby i ziemi dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jakości gleby i ziemi jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka, w szczególności dotyczy to właściwości chemicznych gleb.

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Ostatnie wyniki badań opublikowano w opracowaniu pt. „*Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012*”. Na terenie gminy Kobylin nie wyznaczono punktu monitoringu. Najbliższy punkt monitoringu został wyznaczony na terenie sąsiedniej gminy Koźmin Wielkopolski (obszar wiejski). Poniżej przedstawiono wyniki badań w ppk w miejscowości Staniew (nr. 219). W punkcie pomiarowym występują gleby brunatne wyługowane o kompleksie przydatności rolniczej 2 (pszenney dobry) i klasie bonitacyjnej IIIa.

Tabela 27. Wybrane parametry badane w glebach ornych w m. Staniew gm. Koźmin Wielkopolski – najbliższym ppk w stosunku do obszaru gminy Kobylin w 2010r.

L.p.	Parametr	Wyniki	Ocena IUNG
1.	Azot ogólny [% N]	0,096	-
2.	Siarka przyswajalna [mg S _{SO4} /100g]	1,27	niska I
3.	13 WWA [µg/kg]	958,1	2
4.	9 WWA [µg/kg]	731,4	-
5.	Radioaktywność [Bq/kg]	569	-
6.	Mangan [µg/kg]	375	-
7.	Kadm [µg/kg]	0,15	0
8.	Miedź [µg/kg]	5,8	0
9.	Nikiel [µg/kg]	5,9	0
10.	Ołów [µg/kg]	11,9	0
11.	Cynk [µg/kg]	36,5	0

Źródło: Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012.

W badanych próbkach stwierdzono naturalny poziom azotu oraz niską zawartość siarki przyswajalnej. Stwierdzono małe zanieczyszczenie próbek gleby związkami WWA oraz brak radioaktywności. Ponadto stwierdzono naturalną zawartość pierwiastków śladowych tj. mangan, kadm, miedź, nikiel i ołów, a więc gleby w badanym punkcie są niezanieczyszczone. Ponadto na podstawie badań stwierdzono brak przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w obowiązującym *Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi* [19].

Do głównych czynników powodujących degradację chemiczną gleb zalicza się:

- ✓ nadmierną zawartość metali ciężkich takich jak: kadm, miedź, nikiel oraz innych substancji chemicznych, np. ropopochodnych,
- ✓ zasolenie,
- ✓ nadmierną alkalizację,
- ✓ zakwaszenie przez związki siarki i azotu,
- ✓ skażenie radioaktywne.

Jedną z przyczyn zakwaszenia gleb są kwaśne opady, wprowadzające do gleby jony siarczanowe, azotanowe, chlorkowe i hydronowe oraz inne zanieczyszczenia wymywane z atmosfery. Degradujące działanie kwaśnych opadów na podłoże oraz zwiększonego zakwaszenia gleby polega na rozkładzie minerałów pierwotnych i wtórnych, uwalnianiu z glinokrzemianów glinu, który w formie jonowej ma właściwości toksyczne, wymywaniu składników mineralnych z kompleksu sorpcyjnego oraz na znacznym zmniejszaniu aktywności mikroorganizmów. Na terenie gminy nie ma rozwiniętego przemysłu w związku z powyższym nie należy przewidywać wprowadzania zanieczyszczeń do gleb z terenu gminy. Gospodarka rolna prowadzona jest na terenie gminy w sposób prawidłowy z „dużą kulturą rolną”. Pola nawożone są w sposób prawidłowy i nie stwierdzono znacznej degradacji terenów rolnych.

Zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi mogą wystąpić wzdłuż dróg, zwłaszcza tych po których przemieszczają się największe ilości pojazdów (drogi krajowe i wojewódzkie).

5.7.2 Analiza SWOT

Tabela 28. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”

Obszar interwencji „Gleby”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ korzystne warunki dla rozwoju produkcji rolnej: urodzajne gleby i korzystne warunki klimatyczne → dominują gleby płowe bielcowe i brunatne właściwa → duże kompleksy gleb wysokich klas bonitacyjnych (kl. II-III) sprzyjające rozwojowi rolnictwa i jego otoczenia, zwłaszcza w płu-zach. części gminy	→ niska świadomość proekologiczna: wypalanie traw, niszczenie zieleni, nielegalne składowiska tzw. „dzikie wysypiska” → brak punktów monitoringu gleb na terenie gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i naturalnych → zwiększenie świadomości ekologicznej rolników zakresie upraw → rekultywacja i remediacja gruntów zanieczyszczonych → rozwój rynku zbytu na produkty rolne z uwagi na wysoki wskaźnik rolniczej przydatności produkcyjnej	→ wzrost zanieczyszczenia metalami ciężkimi i WWA → wzrost stężenia azotu w wyniku niewłaściwego stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin → zanieczyszczenie środowiska wodnego związkami azotu z nawozów sztucznych → przeznaczenie gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych na cele nierolnicze → niewłaściwie prowadzone zabiegi agrotechniczne – niedostosowanie ich zakresu i techniki do typu gleby, składu granulometrycznego oraz rzeźby terenu

5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1 Ocena stanu

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszły w życie przepisy *Ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* [8], która zmieniła system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zmiany zostały również zawarte w przepisach nowej *Ustawy o odpadach* [7]. Dotychczasowy system oparty na umowach zawieranych indywidualnie przez mieszkańców z firmami wywozowymi zajmującymi się odbiorem i utylizacją odpadów został zastąpiony nowym, w którym to gmina staje się właścicielem odpadów komunalnych powstających na jej terenie i na gminie spoczywa obowiązek zorganizowania sprawnego systemu gospodarki odpadami dla swoich mieszkańców. Do obowiązków gminy należy między innymi prowadzenie sprawozdawczości, polegającej na sporządzaniu rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, na podstawie których przygotowywane jest jedno zbiorcze sprawozdanie dotyczące wszystkich gmin, które Marszałek Województwa przekazuje do Ministra Środowiska. Ponadto gminy zostały zobowiązane do wyłonienia w drodze przetargu przedsiębiorstwa odbierającego odpady oraz dokonywania rozliczeń finansowych za ich odbiór. System ten ma doprowadzić m.in. do osiągnięcia konkretnego efektu ekologicznego, jakim jest zwiększenie ilości odzyskiwanych surowców wtórnych. Efekt ten można uzyskać tylko poprzez zmobilizowanie mieszkańców do segregowania odpadów. Gminy są zobligowane do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy, poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpady budowlanych i rozbiórkowych z odebranych z obszaru gminy odpadów komunalnych.

Zgodnie z *Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017* Gmina Kobylin wchodzi w skład regionu IX gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wielkopolskim. W regionie IX regionalnymi instalacjami do przetwarzania odpadów komunalnych są instalacje przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 29. *Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w IX regionie*

L.p.	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Przepustowość części mechanicznej [Mg/rok]	Przepustowość części biologicznej [Mg/rok]
Regionalne					
1.	Kępno	ZZO Olszowa, ul. Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o. z siedzibą w Olszowej, Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	40 000	29 000
2.	Ostrów Wlkp.	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. RZZO, ul. Partyzancka 27 Ostrów Wlkp.	Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Partyzancka 27 Ostrów Wielkopolski	120 000	60 000
L.p.	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]	
Zastępcze					
brak					

Źródło: *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017*

Tabela 30. *Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechanicznego przetwarzania odpadów komunalnych w IX regionie*

L.p.	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Regionalne				
brak				
Zastępcze				
1.	Raszków	Sortownia odpadów zmieszanych. Moszczanka, 63-440 Raszków	Zakład Usług Komunalnych "Eko-Kar" Karol Mądrzak, Ul. Polna 17, 63-440 Raszków	8 000
2.	Dobra Nadzieja	Sortownia odpadów selektywnie zebranych i mobilna instalacja do niesegregowanych odpadów. ul. Fabryczna 5, 63-300 Pleszew	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., ul. Fabryczna 5, 63-300 Pleszew	9 000
3.	Krotoszyn	Sortownia odpadów zmieszanych. Krotoszyn, ul. Ceglarska, 63-700 Krotoszyn	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krotoszynie Sp. z o. o. ul. Rawicka 41, 63-700 Krotoszyn	30 000

L.p.	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
4.	Oleśnica	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych. Smolna, działka nr 74/3 – teren składowiska odpadów	Miejska Gospodarka Komunalna Spółka z o.o., ul. 11 Listopada 17 56-400 Oleśnica	22 000
5.	Ostrzeszów	Sortownia odpadów Zmieszanych, ul. Ceglarska 1a, Ostrzeszów	Eko-Region Sp. z o.o. ul. Bawełniana 18, 97-400 Bełchatów	64 000

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017

Tabela 31. Istniejące regionalne i zastępcze kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w IX regionie

L.p.	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalacje	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Regionalne				
1.	Kępno	ZZO Olszowa, ul. Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o. z siedzibą w Olszowej, Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	29 000
2.	Ostrów Wlkp.	Składowisko odpadów komunalnych. RZZO, ul. Partyzancka 27 Ostrów Wlkp.	Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Partyzancka 27 Ostrów Wielkopolski	60 000
Zastępcze				
brak				

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017

Tabela 32. Istniejące regionalne i zastępcze składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których składowane są odpady komunalne w IX regionie

L.p.	Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący instalacje	Pojemność całkowita [m³]	Pojemność wypełniona [m³]	Pojemność pozostała [m³]
Regionalne						
1.	Ostrów Wlkp.	Składowisko odpadów komunalnych. RZZO, ul. Partyzancka 27 Ostrów Wlkp.	Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Partyzancka 27 Ostrów Wielkopolski	496 000,00	386 000,00	110 000,00
2.	Kępno	ZZO Olszowa, ul. Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o. z siedzibą w Olszowej, Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	77 000,00	b.d.	b.d.
Zastępcze						
1.	Kępno	Składowisko odpadów komunalnych w Mianowicach	Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o. z siedzibą w Olszowej, Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	51 575,00	9 562,00	42 013,00
2.	Sieroszewice	Międzygminne składowisko odpadów	Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Skalmierzycach	73 600,00	43 400,00	30 200,00

L.p.	Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący instalacje	Pojemność całkowita [m ³]	Pojemność wypełniona [m ³]	Pojemność pozostała [m ³]
		komunalnych w m. Psary				
3.	Ostrzeszów	Składowisko odpadów komunalnych, ul. Ceglarska 1a, Ostrzeszów	Eko-Region Sp. z o.o. ul. Bawełniana 18, 97-400 Bełchatów	400 000,00	159 878,00	240 122,00
4.	Cieszków	Składowisko odpadów komunalnych w Guzowicach	Związek Międzygminny „EKO SIÓDEMKA” ul. Kołłątaja 7, 63-700 Krotoszyn	69 500,00	20 801,68	48 698,32
5.	Oleśnica	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Smolna	Miejska Gospodarka Komunalna Spółka z o.o., ul. 11 Listopada 17 56-400 Oleśnica	890 000,00	700 000,00	190 000,00
6.	Międzybórz	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Międzybórz	Zakład Zagospodarowania Odpadów Olszowa Sp. z o.o. z siedzibą w Olszowej, Bursztynowa 55; 63-600 Kępno	30 000,00	15 000,00	15 000,00

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017

Na terenie gminy Kobylin jak wynika z powyższych zestawień brak jest instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, odzysku odpadów zielonych oraz składowisk wchodzących w skład IX regionu gospodarowania odpadami komunalnymi. Na terenie gminy Kobylin brak jest jakiegokolwiek składowiska odpadów.

5.8.1.1 System gospodarowania odpadami komunalnymi

Gmina Kobylin należy do Związku Międzygminnego „Eko Siódemka” z siedzibą w Krotoszynie realizującego zadania z zakresu gospodarowania odpadami. Na terenie gminy Kobylin funkcjonuje pojemnikowy i workowy system zbiórki odpadów. Zbierane frakcje to: odpady opakowaniowe ze szkła (zielony pojemnik/worek), odpady z tworzyw sztucznych, wielomateriałowe i metal (żółty pojemnik/worek), odpady zielone (brązowy worek), odpady z papieru i makulatury (niebieski pojemnik/worek) oraz zmieszane odpady komunalne (czarny pojemnik/worek). Odbiór odpadów od mieszkańców odbywa się zgodnie z przyjętym harmonogramem odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych aktualizowanym na bieżąco. Pozostałe odpady wytworzone w gospodarstwach domowych np. odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych, wielkogabarytowe, remontowe, bioodpady, chemikalia, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny) zbierane są w stacjonarnym Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowościach: Rzemiechów 23 (gmina Kobylin) oraz Krotoszyn ul. Ceglarska 45 (miasto Krotoszyn). Ponadto Gmina Kobylin organizuje zbiórki odpadów wielkogabarytowych cyklicznie zgodnie z ustalonym harmonogramem (minimum raz w roku). Odpady wielkogabarytowe należy wystawiać przed posesję nie wcześniej niż 24 godziny przed wyznaczonym terminem odbioru.

Poniżej w tabeli przedstawiono ilości wytworzonych/ zebranych/ odebranych odpadów na terenie gminy Kobylin.

Tabela 33. Ilość zebranych/odebranych, odzyskanych i unieszkodliwionych odpadów komunalnych na terenie gminy Kobylin w latach 2014-2016

L.p	Gmina	odebrane/zebrane			odzysk			unieszkodliwianie		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
1.	Kobylin	1608,8	1848,6	1846,9	1608,8	1848,6	1846,9	0,0	0,0	0,0

Źródło: Dane przekazane przez Związek Międzygminny „Eko Siódemka”

Tabela 34. Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01) z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016

L.p.	Gmina	odpady zmieszane [Mg]		
		2014	2015	2016
1.	Kobylin	1608,8	1848,6	1846,9

Źródło: Dane przekazane przez Związek Międzygminny „Eko Siódemka”

Tabela 35. Ilość zebranych odpadów ulegających biodegradacji (20 02 01) z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016

L.p.	Gmina	odpady ulegające biodegradacji [Mg]		
		2014	2015	2016
1.	Kobylin	98,5	123,5	153,20

Źródło: Dane przekazane przez Związek Międzygminny „Eko Siódemka”

Tabela 36. Ilość zebranych odpadów opakowaniowych (15 01 02 oraz 15 01 07) z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016

L.p.	Gmina	odpady opakowaniowe [Mg]		
		2014	2015	2016
1.	Kobylin	206,0	239,7	249,51

Źródło: Dane przekazane przez Związek Międzygminny „Eko Siódemka”

Tabela 37. Ilość zebranych odpadów niebezpiecznych z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016

L.p	Gmina	baterie i akumulatory			ZSEE			przeterminowane leki		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
1.	Kobylin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,040

ZSEE – zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Źródło: Dane przekazane przez Związek Międzygminny „Eko Siódemka”

Tabela 38. Ilość zebranych odpadów wielkogabarytowych z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016

L.p.	Gmina	odpady wielkogabarytowe [Mg]		
		2014	2015	2016
1.	Kobylin	15,4	12,9	22,48

Źródło: Dane przekazane przez Związek Międzygminny „Eko Siódemka”

Tabela 39. Stopień objęcia selektywną zbiórką odpadów komunalnych w gminie Kobylin w latach 2014-2016

L.p.	Gmina	selektywna zbiórka [%]		
		2014	2015	2016
1.	Kobylin	98	98	98

Źródło: Dane przekazane przez Związek Międzygminny „Eko Siódemka”

Tabela 40. Ilość odpadów zebranych w punkcie selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) na terenie gminy Kobylin w 2016r.

L.p.	Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość [Mg]
1.	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	0,030
2.	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	1,090
3.	15 01 07	Opakowania ze szkła	0,100
4.	16 01 03	Zużyte opony	0,740
5.	17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	2,430
6.	17 01 02	Gruz ceglany	1,500
7.	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	99,740
8.	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1,630
Suma:			107,26

W zakresie uprządkowanie gospodarki odpadami Rada Miejska w Kobylinie podjęła stosowne uchwały:

- Uchwała Nr XIX/104/2016 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 31 sierpnia 2016 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kobylin
- Uchwała Nr XIV/75/2016 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie zmiany uchwały nr XIV/66/11 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 28 grudnia 2011 roku w sprawie ustalenia górnych stawek opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.
- Uchwała nr XXVI/138/12 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie: przyjęcia statutu Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA”
- Uchwała nr XXVI/137/12 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie: utworzenia Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA”
- Uchwała nr XXVI/135/12 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości
- Uchwała nr XXVI/134/12 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi
- Uchwała nr XXVI/133/12 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi
- Uchwała nr XXVI/132/12 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki tej opłaty oraz stawki za pojemnik o określonej pojemności
- Uchwała nr XXVI/131/12 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 14 grudnia 2012r. w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne
- Uchwała nr XIV/66/11 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 18 grudnia 2011r. w sprawie ustalenia górnych stawek opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Jednym z głównych celów wdrażanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie we wskazanym terminie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych

na składowiska oraz zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie. Do realizacji powyższych zadań zobowiązuje gminy art. 3b *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* [9], jak również akty wykonawcze do ustawy w postaci odpowiednich rozporządzeń:

- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U.2012r., poz. 676).*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012r., poz. 645).*

Zgodnie z zapisami zawartymi w cytowanej powyżej Ustawie gminy są zobowiązane do osiągnięcia do dnia **31 grudnia 2020 r.** odpowiednich poziomów:

- w odniesieniu do odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (zauważyć należy, że są to odpady komunalne, które muszą być zbierane selektywnie) – recyklingu i przygotowania do ponownego użycia w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- w odniesieniu do odpadów budowlanych i rozbiórkowych (innych niż niebezpieczne) – recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Obowiązkiem gmin jest również ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- do dnia **16 lipca 2020 r.** – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

5.8.1.1 System gospodarowania odpadami innymi niż komunalne

Według danych zgromadzonych w Wojewódzkim Systemie Odpadowym (WSO) w roku 2015 w Gminie Kobylin suma odpadów z sektora gospodarczego wynosiła 98643,101 Mg. Ilość wytworzonych/zebranych odpadów oraz ilość i sposób ich zagospodarowania w 2015r. oraz porównanie z 2014r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Ilość odpadów z sektora gospodarczego wytworzonych/zebranych i zagospodarowanych z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2015

L.p.	Gmina	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]
		2014	2014	2015	2015
Odpady wytworzone					
1.	Kobylin	020110, 020203 020601, 030104 030105, 030199 070213, 070299 080111*, 080318 100101, 120101 120301*, 130110* 130205*, 130206* 130208*, 130502* 150101, 150102 150103, 150104 150107, 150110* 150202*, 150203 160103, 160107* 160112, 160113*	6881,2124	020102, 020110 030105, 030199 070213, 070299 080111*, 080318 100101, 120101 120301, 130110* 130206*, 130208* 130307*, 130502 150101, 130507 150101, 150102 150103, 150104 150107, 150110* 150202, 150203 160103, 160107* 160117, 160118	8608,9537

L.p.	Gmina	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]
		2014	2014	2015	2015
		160117, 160118 160199, 160213* 160214, 160216 160380, 160601* 160708, 170101 170102, 170107 170201, 170402 170405, 170504 170605*, 180102* 180103*, 180106* 180202*, 180208 190305, 190801 190802, 190805 191210, 191211* 191212		160199, 160213* 160214, 160215 160216, 160380 160601, 170380 170402, 170405 170605*, 180102 180103*, 180106* 180202*, 190305 190801, 190802 190805, 191202 191204, 191210 191211*, 191212	
Odpady zebrane					
2.	Kobylin	030199, 030299 040108, 040209 040222, 040299 060503, 070103* 070104*, 070208* 070212, 070213 070280, 070299 070580*, 070581 070599, 070601* 080111*, 080112 080113*, 080116 080117*, 080119* 080121*, 080199 080201, 080202 080308, 080312* 080313, 080318 080409*, 080410 080499, 100699 100908, 100910 100912, 101201 110105*, 110108* 110109*, 110111* 110113*, 110114 110198*, 110504* 120101, 120102 120105, 120109* 120113, 120114* 120115, 120117 120118*, 120121 120199, 120301* 130110*, 130111* 130205*, 130208* 130501*, 130507* 150101, 150102 150103, 150104 150105, 150107 150110*, 150111* 150202*, 150203 160103, 160107* 160112, 160115 160117, 160119	15282,9808	020203, 020381 020601, 030104* 030105, 030199 030299, 030399 040199, 040209 040222, 040299 060105*, 060503 070103*, 070104* 070208*, 070212 070213, 070280 070299, 070580* 070599, 070601* 070608*, 080111* 080112, 080115* 080117*, 080199 080201, 080202 080308, 080312* 080313, 080318 080409*, 080410 080501*, 100103 100299, 100699 100908, 100910 100912, 101299 110105*, 110108* 110109*, 110111* 110113*, 110198* 110504*, 120101 120102, 120105 120109*, 120113 120114*, 120115 120117, 120118* 120121, 120199 120301*, 130104* 130111*, 130113* 130204*, 130205* 130208*, 130307* 130502*, 130508* 130802*, 130899* 150101, 150102 150103, 150104 150105, 150106	15045,8410

L.p.	Gmina	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]
		2014	2014	2015	2015
		160120, 160121* 160122, 160211* 160213*, 160214 160216, 160304 160305*, 160306 160506*, 160509 160601*, 160602* 160606*, 160709* 161104, 170101 170201, 170203 170380, 170401 170402, 170403 170404, 170405 170406, 170407 170411, 170605* 170802, 170903* 170904, 190206 190305, 190801 190802, 190813* 190814, 190905 191201, 191202 191203, 191204 191212, 200101 200102, 200123* 200132, 200134 200135*, 200136 200139, 200307		150107, 150110* 150111*, 150202* 150203, 160103 160107*, 160113* 160114*, 160117 160119, 160120 160122, 160199 160213*, 160214 160216, 160304 160305*, 160306 160380, 160506* 160509, 160601* 160602*, 160605 160709*, 160799 160801, , 161002 170101, 170201 170202, 170203 170380, 170401 170402, 170403 170404, 170405 170406, 170407 170411, 170903* 170904, 190206 190801, 190802 190813*, 190814 190905, 191201 191202, 191203 191204, 191212 200101, 200102 200123*, 200134 200135*, 200136 200139, 200307	
Odpady poddane odzyskowi w instalacjach					
3.	Kobylin	020203, 020601 030105, 030199 030299, 040108 040209, 040222 040299, 060899 070212, 070213 070280, 070299 070599, 080112 080116, 080199 080201, 080202 080308, 080313 080318, 080410 080499, 100699 110114, 120105 120114*, 120115 120117, 120118* 120121, 120199 150101, 150102 150103, 150105 150110*, 150203 160103, 160122 160304, 160306 170201, 170203 170380, 170604	5261,4620	020203, 020601 030105, 030199 030299, 030399 040209, 040222 040299, 060503 070212, 070213 070280, 070299 070581, 070599 080112, 080199 080201, 080202 080308, 080313 080318, 100699 101299, 120105 120115, 120117 120118*, 120121 120199, 150101 150102, 150103 150105, 150106 150110*, 150110* 150203, 160103 160119, 160122 160304, 160306 170201, 170203 191201, 191204	6568,6550

L.p.	Gmina	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]	Kod odpadu	Ilość odpadów [Mg]
		2014	2014	2015	2015
		191201, 191212 200139		191211*, 191212	
Odpady poddane odzyskowi poza instalacjami					
4.	Kobylin	-	0,0000	-	0,0000
Odpady przekazane os. fizycznym do wykorzystania					
5.	Kobylin	030105, 150101	319,8270	030105, 150101 150103, 170101 170405	653,3270
Odpady unieszkodliwione w instalacjach					
6.	Kobylin	-	0,0000	-	0,0000
Suma odpadów z sektora gospodarczego		-	27745,4822	-	30876,7767

Źródło: Dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Wojewódzki System Odpadowy, stan na 9 marzec 2017r..

Wśród odpadów niebezpiecznych wyróżnia się odpady zawierające azbest. Gmina Kobylin posiada opracowany w 2008r. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kobylin”. W całej gminie wg stanu na 2008r. zinwentaryzowano 202354,8 m² (22225,9 Mg) wyrobów azbestowych. W 2016r. została przeprowadzona aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest u osób fizycznych i prawnych. Łącznie na terenie Gminy Kobylin wg. stanu na kwiecień 2016r. występuje 240277 m² wyrobów zawierających azbest tj. płyt azbestowo-cementowych (płaskich i falistych), co w przeliczeniu na jednostkę wagową daje 2643,047 Mg. Dodatkowo tą ilość uzupełniają rury azbestowo-cementowe sieci wodociągowej – 2600 mb, co w przeliczeniu na jednostkę wagową daje 104,000 Mg. Rury te nie będą stanowiły odpadu ponieważ zostaną pozostawione w ziemi.

W 2016r. na terenie gminy Kobylin zinwentaryzowano łącznie 213289 m² wyrobów zawierający azbest, będących w posiadaniu osób fizycznych. W przeliczeniu na jednostkę wagową daje to 2 346,179 Mg. W mieście Kobylin ilość wyrobów zawierających azbest wynosi 32009 m² (352,099 Mg), a na terenach wiejskich wynosi 181280 m² (1 994,080 Mg).

Tabela 42. Zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie) na terenie Gminy Kobylin u osób fizycznych, w podziale na miejscowości. Stan na kwiecień 2016r.

L.p.	Nazwa miejscowości	Ilość (m ²)	Ilość (Mg)
1.	Berdychów	1476	16,236
2.	Długołęka	10158	111,738
3.	Fijałów	9906	108,966
4.	Górka	8275	91,025
5.	Kobylin	32009	352,099
6.	Kuklinów	6785	74,635
7.	Lipówiec	238	2,618
8.	Łagiewniki	6900	75,900
9.	Nepomucenów	6185	68,035
10.	Raszewy	4614	50,754
11.	Rębiechów	4384	48,224
12.	Rojew	2165	23,815
13.	Rzemiechów	3431	37,741
14.	Smolice	23162	254,782
15.	Smolice Kolonia	1670	18,370

L.p.	Nazwa miejscowości	Ilość (m ²)	Ilość (Mg)
16.	Sroki	9262	101,882
17.	Starkówiec	1696	18,656
18.	Stary Kobylin	6255	68,805
19.	Starygród	2290	25,190
20.	Targoszyce	200	2,200
21.	Wyganów	8946	98,406
22.	Zalesie Małe	23081	253,891
23.	Zalesie Wielki	30703	337,733
24.	Zdziętawy	9498	104,478
SUMA		213289	2346,179

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników aktualizacji inwentaryzacji

Na terenie Gminy Kobylin zinwentaryzowano 26938 m² wyrobów zawierający azbest tj. płyt azbestowo – cementowych stosowanych w budownictwie i 2 600 mb rur azbestowo – cementowych, będących w posiadaniu osób prawnych. W przeliczeniu na jednostkę wagową łącznie daje to 400,318 Mg. W mieście Kobylin ilość wyrobów zawierających azbest u osób prawnych tj. płyt azbestowo – cementowych stosowanych w budownictwie wynosi 706 m² (7,766 Mg), a na terenach wiejskich wynosi 26 262 m² (288,552 Mg). Rury azbestowo – cementowe występują wyłącznie na terenach wiejskich - 2 600 mb (104,000 Mg).

Tabela 43. Zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie i rury wodociągowe azbestowo - cementowe) na terenie Gminy Kobylin u osób prawnych, w podziale na miejscowości. Stan na kwiecień 2016r.

L.p.	Nazwa miejscowości	Ilość (m ²)	Ilość (Mg)
<i>Płyty azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie</i>			
1.	Kobylin	706	7,766
2.	Kuklinów	5220	57,420
3.	Lipówiec	1889	20,779
4.	Łągiewniki	2665	29,315
5.	Raszewy	600	6,600
6.	Smolice	488	5,368
7.	Sroki	1612	17,732
8.	Stary Kobylin	8882	97,702
9.	Starygród	2156	23,716
10.	Targoszyce	2000	22,000
11.	Zalesie Małe	39	0,429
12.	Zalesie Wielki	681	7,491
Suma płyty azbestowo – cementowe		26938	296,318
L.p.	Nazwa miejscowości	Ilość (mb)	Ilość (Mg)
<i>Rury azbestowo – cementowe</i>			
1.	Łągiewniki	1000	40,000
2.	Targoszyce	1600	64,000
Suma rury azbestowo – cementowe		2600	104,000
SUMA			400,318

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników aktualizacji inwentaryzacji

Najwięcej zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest odznacza się III stopniem pilności ich usunięcia tj. 86,68% zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest. II stopień pilności usunięcia wskazywało 10,58% zinwentaryzowanych wyrobów. Do I stopień usunięcia zakwalifikowano 2,74% zinwentaryzowanych wyrobów, uwzględniając wyroby zmagazynowane i przygotowane do wywieżenia. Na ocenę stopnia pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest w trakcie prowadzenia inwentaryzacji

miały wpływ m.in.: sposób zastosowania azbestu, wielkość uszkodzeń struktury płyt azbestowo-cementowych, stopień narażenia na uszkodzenia mechaniczne i atmosferyczne, miejsce usytuowania wyrobu, a także rodzaj i częstotliwość użytkowania obiektu.

Podstawowym celem Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kobylin jest oczyszczenie terenu miasta i gminy z azbestu zgodnie z przyjętym w dokumencie harmonogramem oraz wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie mieszkańców oraz na stan środowiska. Do końca 2016r. Gmina Kobylin nie dofinansowywała kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest. W 2017r. Gmina Kobylin zamierza skorzystać z dofinansowania na usuwanie azbestu udzielonego przez Starostwo Powiatowe w Krotoszynie.

5.8.2 Analiza SWOT

Tabela 44. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”

Obszar interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych 100% mieszkańców gmin → funkcjonujący PSZOK w m. Rzemiechów 23 Rzemiechów 23 (gmina Kobylin) oraz Krotoszyn ul. Ceglarska 45 (miasto Krotoszyn) obsługujący mieszkańców gminy Kobylin → wzrost ilości zbieranych/odbieranych odpadów komunalnych z terenu gminy → stale wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców gminy o prawidłowym gospodarowaniu odpadami komunalnymi → funkcjonowanie w regionie instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych → przekazywanie niemal całego strumienia odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy do odzysku → kompostowanie części odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców we własnym zakresie, → opracowany Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kobylin wraz z aktualizacją inwentaryzacji wyrobów azbestowych (2016r.)	→ w dalszym ciągu zbyt niska świadomość w zakresie segregacji odpadów u źródła, spalanie odpadów w kotłach domowych, pozbywanie się odpadów w sposób nielegalny → trudności w zlokalizowaniu i likwidowaniu „dzikich wysypisk”, koszty związane z ich usuwaniem → zbyt mała ilość instalacji do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych na terenie województwa zmusza do transportowania odpadów na znaczne odległości, co m.in. podnosi koszty → występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ budowa na terenie województwa większej ilości instalacji do przetwarzania odpadów niebezpiecznych szansą na obniżenie kosztów gospodarowania odpadami (zmniejszenie monopolizacji cen i kosztów transportu) → możliwość dofinansowania kosztów transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest z WFOŚiGW → ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych tzw. „dzikich wysypisk”	→ wzrost opłat za system gospodarowania odpadami w gminie → nieosiąganie przez gminę wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła → nieosiągnięcie wymaganych poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych i poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie przez gminę → trudności z zagospodarowaniem odpadów o

	kaloryczności powyżej 6 MJ/kg (od 01.01.2016 r. obowiązuje zakaz ich składowania na składowiskach odpadów komunalnych) → brak środków finansowych na usuwanie wyrobów zawierających azbest

5.9 Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

5.9.1 Ocena stanu

Art. 127 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] ustala, na czym polega i w jaki sposób powinna być zapewniona ochrona roślin i zwierząt. Ponadto wskazuje, że ochrona zasobów przyrody realizowana jest w oparciu o przepisy szczególne tj. *Ustawę o ochronie przyrody* [5] oraz *Ustawę o lasach* [6].

Monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej w tym sieci Natura 2000 prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i jest obowiązkiem wynikającym z art. 112 z *Ustawy o ochronie przyrody* [5], która implementuje zapisy Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej) oraz Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (tzw. Dyrektywy Ptasiej).

Jednocześnie w ramach podsystemu realizowane są zadania wynikające z innych międzynarodowych aktów prawnych: Konwencji o różnorodności biologicznej, Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego (*Konwencja Ramsarska*), Konwencji o ochronie dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (*Konwencja Berneńska*), Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (*Konwencja Bońska*).

W monitoringu przyrody uwzględnia się także obszary chronione, wyznaczone na podstawie Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa Rady 2000/60/EC ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej) - przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie w tym właściwe stanowiska w ramach programu Natura 2000, (wyznaczone na mocy dyrektywy 92/43/EWG oraz dyrektywy 79/409/EWG).

5.9.1.1 Leśna przestrzeń produkcyjna

Gmina charakteryzuje się bardzo niską lesistością terenu, dużo niższą od średniej, nie tylko w województwie (25,7%), ale również w powiecie (18,5%). Grunty zalesione stanowią 11,6% jej powierzchni. Cały obszar gminy leży w granicach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu, a dokładnie w granicach Nadleśnictwa Krotoszyn z siedzibą w Krotoszynie. Nadleśnictwo administruje na terenie gminy lasami o powierzchni 1 200 ha, z których 770 ha to lasy gospodarcze, 386 ha stanowią lasy ochronne (wodochronne), a 44 ha zajmują grunty związane z gospodarką leśną. Grunty leśne publiczne ogółem zajmują powierzchnię ok. 1230 ha, natomiast grunty leśne prywatne powierzchnię ok. 70 ha.

W strukturze gatunków panujących dominują sosna i modrzew (49,24%), następnie dąb, klon, jawor i jesion (łącznie 38,68%). Pod względem zróżnicowania warunków siedliskowych powierzchniowo przeważają lasy świeże (40,27%), następnie lasy mieszane wilgotne (20,1%), bory mieszane świeże (17,99%) oraz bory mieszane wilgotne (7,35%).

5.9.1.2 Obszary, siedliska i gatunki przyrodniczo cenne

Szczególnie istotne z przyrodniczego punktu widzenia są korytarze ekologiczne i obszary węzłowe. Największe znaczenie wszystkich korytarzy wynika ze stwarzania możliwości migracji organizmów, co zapewnia bogactwo i jednorodność gatunkową, a poprzez to utrzymanie stabilności zbiorowisk roślinnych i grupowań zwierząt. Korytarze umożliwiają wielokierunkowe migracje organizmów pomiędzy obszarami

węzłowymi, a także ułatwiają i ukierunkowują ruch mas powietrza (znaczenie przewietrzające). Ciągi dolinne rzek: Orli, Radęcy, Ochli, Pasieki i Żydowskiego Potoku stanowią na terenie gminy Kobylin najbardziej istotne lokalne korytarze ekologiczne pełniące rolę łączników z obszarami o wysokich walorach biotycznych (fragmentami okresowo zalewane). Lokalne korytarze ekologiczne łączą się z głównymi korytarzami ekologicznymi. Przez teren powiatu krotoszyńskiego przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym Dolina Warty – Stawy Milickie.

Na podstawie danych gromadzonych przez organy ochrony środowiska tj. Generalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Warszawie, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Poznaniu oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Poznaniu wynika, że na terenie gminy Kobylin zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze oraz gatunki chronione, szczególnie cenne przyrodniczo.

Tabela 45. Zinwentaryzowane siedliska przyrodnicze występujące na terenie gminy Kobylin

L. p.	Kod siedliska	Nazwa siedliska	Siedlisko priorytet. (T/N)
1.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion	N
2.	9110	Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagetum)	N
3.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	N
4.	9190	Kwaśne dąbrowy (Quercion robori-petraeae)	N
5.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe	T
6.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)	N

Źródło: Dane z Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu, stan na marzec 2017r.

W powyższej tabeli wskazano, które siedliska przyrodnicze są wskazane jako siedliska priorytetowe (symbol T) zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 [23]*.

Tabela 46. Zinwentaryzowane gatunki zwierząt występujące na terenie gminy Kobylin

L.p.	Kod gatunku	Gromada	Nazwa gatunku	Gat. wymag. ochr. w ram. obszaru Natura 2000	Gatunek priorytet.	Ochr. gatunk.
1.	A030	ptak	Bocian czarny (Ciconia nigra)	-	-	T (ściśła)
2.	A127	ptak	Żuraw zwyczajny (Grus grus)	-	-	T (ściśła)
3.	1188	płaz	Kumak nizinny (Bombina bombina)	T	N	T (ściśła)

Źródło: Dane z Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu, stan na marzec 2017r.

W powyższej tabeli wskazano, które gatunki są wskazane jako gatunki priorytetowe (symbol T) zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 [23]* oraz chronione (symbol T) zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt [22]*.

Na terenie gminy Kobylin nie zostały wyznaczone strefy ochrony gatunkowej dla ptaków chronionych zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt [22]*.

5.9.1.3 *Formy ochrony przyrody*

Na terenie gminy Kobylin nie występują wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Z form ochrony przyrody występują jedynie 3 drzewa (dęby szypułkowe) w miejscowości Raszewy oraz aleja dębów szypułkowych w Kobylinie objętych ochroną pomnikową na mocy Rozporządzenia Nr 9/98 Wojewody Leszczyńskiego z 8 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Leszczyńskiego nr 40, poz. 254 ze zm.). Aleja drzew pomnikowych w Kobylinie reprezentowana jest przez skupisko dębów szypułkowych (*Quercus robur*) o pow. 2,93 ha, składające się ze 148 drzew o obwodach od 101cm do 335cm, wysokość od 18 do 23m.

5.9.1.4 *Zieleń urządzona*

Zieleń urządzona to przede wszystkim obiekty przyrodnicze o formach naturalnych, półnaturalnych i przetworzonych oraz rozmaite założenia ogrodowe istniejące samoistnie lub towarzyszące budowlom. Ważnym elementem krajobrazowym są również parki, aleje drzew oraz starodrzewy przykościelne i cmentarne. Interesująca pod względem przyrodniczym jest zieleń urządzona tj.:

- 1) parki wiejskie:
  - gmina Kobylin (wsie: Smolice, Starygród, Kuklinów, Łagiewniki);
- 2) zieleńce – tereny przy cmentarzach:
  - gmina Kobylin (wsie: Długoleka, Górka, Smolice, Starygród, Wyganów).

5.9.1.5 *Dziedzictwo kulturowe*

Elementy dziedzictwa kulturowego o wartości zabytkowej, zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [11] podlegają ochronie.

Gmina Kobylin sytuje się na granicy dwóch ważnych regionów gospodarczych: Wielkopolski i Dolnego Śląska przy północnej granicy doliny Baryczy stanowiącej od czasów średniowiecza naturalną granicę ww. regionów. Gmina terytorialnie obejmuje część mezoregionu Wysoczyzny Kaliskiej ukształtowany jako rozległa równina morenowa o lekko niewielkim pofalowaniu z nielicznymi wzniesieniami i zagłębieniami występującymi wzdłuż cieków wodnych. To właśnie m.in. na obrzeżach dolinek Orli, Rdęcy, Ochli, Pasieki czy Żydowskiego Potoku koncentrowało się osadnictwo czego dowodem są liczne stanowiska archeologiczne świadczące o wyraźnym zasiedlaniu tego terenu w epoce neolitu. Bardzo niewiele śladów pochodzi z okresu epoki brązu, liczniej występują pozostałości po osadach z okresu rzymskiego, lecz największy zakres osadnictwa na terenie gminy pochodzi z okresu wczesnego średniowiecza.

Dowodem intensywnego zasiedlania jest występowanie średniowiecznych grodzisk z najstarszym z nich w Zalesiu Wielkim oraz późniejszymi w Starymgorodzie, Kobylinie i Starkówcu. Zorganizowaną akcją kolonizacyjną przypadającą na XIII wiek ukazują podziały w obrębie pierwszych jednostek administracyjnych Państwa Piastów.

Początkowo obszar gminy Kobylin wchodził skład kasztelanii czestramskiej podzielonej około połowy XIII w. na dwie kasztelanie: Czestramską i Starogrodzką. To właśnie Starogród jako siedziba kasztelanii od połowy XIII do połowy XIV w. pełnił rolę najważniejszego ośrodka osadniczego w regionie. Kolejną istotną osadą targową funkcjonującą w 2. poł. XIII wieku był Stary Kobylin, który z uwagi na lepsze warunki terenowe i przede wszystkim glebowe z osady na prawie polskim został lokowany na nowym miejscu jako miasto na prawie średzkie. Miało to miejsce prawdopodobnie w 1303 r. O tego momentu rola Kobylina zaczęła wzrastać stając się głównym ośrodkiem regionu. Od XIII i XIV wieku datuje się istnienie większości miejscowości na terenie gminy m.in. Smolic, Kuklinowa, Łagiewnik, Zalesia Wielkiego, Rębichowa czy Rzemiechowa.

Kobylin i okolice od czasów średniowiecznych stanowił część Wielkopolski i mimo funkcjonowania na jej obrzeżach i wielu konfliktów mających miejsce od XIII do XX w. nie wszedł w skład Śląska. Od momentu lokacji miasto oraz okoliczne wsie stanowiły część Państwa Polskiego. Po 1793 r. obszar gminy został przyłączony do Prus. Do Rzeczypospolitej Ziemia Kobylińska powraca w 1919 r. i za wyjątkiem okresu II Wojny Światowej ponownie współtworzy historyczną Wielkopolskę początkowo w ramach województwa poznańskiego, potem województwa leszczyńskiego, a obecnie województwa wielkopolskiego.

Jednym z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego gminy Kobylin stanowi historyczny układ urbanistyczny miasta Kobylin obejmujący przestrzennie ukształtowany obszar miejski z elementami rozwijanymi od XIV wieku do XX w. złożony z:

- najstarszego grodziska stożkowatego z dworem, późn. zamkiem funkcjonującym od XIII do XVIII wieku przekazanym pod koniec XVIII wieku parafii ewangelickiej na cmentarz zamieniony w XX wieku w park miejski;
- osady targowej przekształconej wraz z lokacją na początku XIV wieku w czworoboczny rynek z ciągiem ulic dostosowanych do głównych szlaków komunikacyjnych i handlowych (XIV w.)
- przedmieście Wielkie lub Poznańskie z najważniejszym elementem w postaci wydłużonego targowiska, ob. ul. Powstańców Wielkopolskich, a także historycznym miejscem funkcjonowania kościoła św. Ducha ze szpitalem pomiędzy miastem lokacyjnym a ww. targowiskiem (XV-XVI w.)
- założenia klasztorne oo. Bernardynów przy trakcie prowadzącym w kierunku Krotoszyńska (XV-XVII w.)
- układu ulic i placów wytyczonych w okresie nowożytnym (nowy rynek wraz z obecną ulicą 3 Maja, zespół sakralny parafii ewangelickiej, część żydowska z synagogą w rejonie ulic Mickiewicza, Krobskiej i Wolności) z poszczególnymi elementami zachowanej architektury wznoszonej w mieście pod koniec XVIII w. (wieża kościoła ewangelickiego);
- XIX-wiecznego układu urbanistycznego charakteryzującego się ożywionym ruchem inwestycyjnym w zakresie wznoszenia trwałych obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych oraz istotnego elementu w postaci doprowadzenia do miasta linii kolejowej z dworcem,
- Istotnych elementów zabudowy z początku XX wieku z nowoformowanym obszarem zagospodarowania przestrzennego miasta obejmującym północną część Kobylina.

Kolejnymi formami krajobrazu kulturowego gminy Kobylin są układy ruralistyczne historycznych wsi z przykładem Smolic na czele. Są to m.in. Kuklinów, Łagiewniki, Długoleka, Zalesie Wielkie i Małe, Strygród, Rębichów, Rzemiechów, Wyganów. Ponadto wszystkie zachowane zespoły pałacowo/dworsko-folwarczno-parkowe oraz cmentarze wszystkich wyznań. Za elementy krajobrazu kulturowego uznaje się również historyczne obszary leśne, rozłogi pól i łąk, zadrzewienia śródpolne, aleje drzewne towarzyszące trasom komunikacyjnym oraz wytyczoną w przeszłości infrastrukturę komunikacyjną drogową i kolejową. Inną istotną formą współkształtującą krajobraz kulturowy są zabytki architektury zwłaszcza takie, które stanowią dominanty przestrzenne lub zespoły budowlane a także liczne krzyże przydrożne, kapliczki, elementy małej architektury, drzewa pomnikowe, głazy narzutowe oraz infrastruktura hydrotechniczna.

Zgodnie z informacją otrzymaną z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu (stan na marzec 2017r.) krajobraz kulturowy i historyczny na terenie gminy Kobylin tworzą:

- ✓ 24 zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków reprezentowane przez budynki sakralne (kościół, klasztor), cmentarze, obiekty rezydencjonalne (pałace, parki pałacowe, dwory), zespoły budowlane i założenia urbanistyczne, układy ruralistyczne. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków znajdują się w miejscowościach Kobylin, Kuklinów, Smolice, Raszewy, Zalesie Wielkie, Strygród, Nepomucenów, Wyganów.
- ✓ 15 zabytków ruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

- ✓ 457 obiektów architektury i budownictwa przewidzianych do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- ✓ 3 stanowiska archeologiczne ujęte w rejestrze Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- ✓ 641 obiektów architektury, budownictwa i krajobrazu kulturowego wpisanych do gminnej ewidencji zabytków

Ocena stanu dziedzictwa kulturowego wypada dla miasta i gminy Kobylin pozytywnie ze względu na różnorodność obiektów zabytkowych reprezentujących różne okresy z historii miasta i okolicznych miejscowości. Na przykład samo miasto posiada niezwykle wiele obiektów zabytkowych o odmiennym charakterze co stanowi niewątpliwie atut w prezentowaniu i popularyzowaniu turystycznych atrakcji Kobyliny. W niewielu miastach można równocześnie zwiedzić gotycki obiekt architektury sakralnej, historyczny zespół klasztorny o charakterze barokowym, dobrze zachowany drewniany wiatrak, pozostałość po różnorodności kulturowej miasta w postaci wieży zegarowej dawnego kościoła ewangelickiego, czy lapidarium na terenie dawnego kirkutu, niewątpliwą atrakcją stanowi również obecny park z bogatą historią dawnego grodziska, zamku, dworu i cmentarza ewangelickiego. Poza tymi obiektami niezwykle wrażenie sprawia także spacerowanie po zabytkowym mieście z dawnym doskonale zachowanym układem urbanistycznym w postaci prostokątnego rynku z otaczającymi uliczkami i charakterystyczną szeroką ulicą Powstańców Wielkopolskich stanowiącą oś dawnego Wielkiego Przedmieścia. Również wartość niektórych zabytków wykracza poza zainteresowania regionalne, tak jak w przypadku tryptyku św. Stanisława, który stanowi jedno najcenniejszych dzieł późnogotyckiej sztuki ołtarzowej na terenie Polski.

Niewątpliwą atrakcją turystyczną stanowi dobrze zachowany zespół pałacowo-parkowo-folwarczny w Smolicach, który w połączeniu z cennym zespołem sakralnym o rozmachu architektoniczno-artystycznym daleko wykraczającym poza skalę miejscowości, która również zachowała dawny układ zabudowy wiejskiej i stanowi jeden z nielicznych w Wielkopolsce układów wiejskich wpisanych do rejestru zabytków. Na uwagę zasługuje również jeden z najstarszych w Wielkopolsce południowej kościołów drewnianych w miejscowości Starygród będącej w średniowieczu siedzibą kasztelani. Miejscowość ta oferuje również możliwość zobaczenia pozostałości po dawnym grodzisku z czasów średniowiecza, zabytkowy zespół dworsko-folwarczno-parkowy oraz cmentarz parafialny z charakterystycznymi kaplicami grobowcami.

Ponadto interesujące obiekty związane z dawnymi majątkami ziemskimi można obejrzeć w Łagiewnikach, Wyganowie, Kuklinowie, Starkówcu czy Targoszycach. Na terenie gminy występuje również wyjątkowo liczna grupa zabytków XIX-wiecznej sztuki ludowej w postaci krzyży, słupów i figur m.in. w Kuklinowie, Nepomucenowie i Rębiechowie.

Gmina Kobylin posiada opracowany Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016, w skład którego wchodzi wykaz z gminną ewidencją zabytków. Szczegółowy wykaz zabytków ruchomych, nieruchomych i stanowisk archeologicznych uwzględniający rejestr/ewidencję wojewódzką i gminną został zamieszczony w w/w opracowaniu.

Wszelkie odkryte w trakcie prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej, i wymagają zgłoszenia do wojewódzkiego konserwatora zabytków lub administracji lokalnej. Ratownicze badania archeologiczne prowadzi się zgodnie z przepisami szczegółowymi.

5.9.1.6 *Zalecenia w ramach ochrony przyrody*

Mając na uwadze, iż zaplanowane w POŚ dla gminy Kobylin zadania z zakresu termomodernizacji budynków oraz usuwania wyrobów zawierających azbest mogą odbywać się w potencjalnych miejscach odpoczynku nietoperzy oraz gniazdowania ptaków należy zapobiegać łamaniu zakazów dotyczących chronionych gatunków zwierząt, o których mowa w § 7 Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie

ochrony gatunkowej zwierząt [18], a w szczególności dostosować termin termomodernizacji i usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków do okresu lęgowego ptaków.

W wyniku prowadzenia tych robót może dochodzić do powstawania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych”, a „remonty budynku” w wyniku, których zamieszkujące je zwierzęta mogą utracić bezpowrotnie miejsca schronienia bądź gniazdowania (rozrodu), przez co w widoczny sposób zmniejsza się ich populacja (w konsekwencji może dojść do jej całkowitego zaniku). W związku z powyższym koniecznym jest właściwe planowanie i prowadzenie tego typu robót. W przypadku nieodpowiedniego ich wykonywania może dochodzić do naruszania zakazów wymienionych w § 7 w/w rozporządzenia, m.in. zabijania i okaleczania ptaków lub nietoperzy, niszczenie ich jaj i postaci młodocianych oraz ich siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu lub schronień (zakazy). Także umyślne płoszenie i niepokojenie ww. gatunków jest dla nich zagrożeniem, gdyż prowadzić może, m.in. do porzucenia lęgów przez osobniki rodzicielskie. Dodatkowo przeprowadzone zamierzenia remontowe mogą uniemożliwić w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki) lub też sprawić, że dane obiekty nie będą nadawały się w przyszłości do wykorzystania jako miejsca odpoczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrozenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez nie wykorzystywanych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych oraz usuwania wyrobów zawierających azbest jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie. Natomiast przed przystąpieniem do wykonywania przedmiotowych prac w terminie od 1 marca do 15 października należy bezwzględnie:

- 1) upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac,
- 2) w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do nich, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 Ustawy o ochronie przyrody [5]. Jednakże przypadki takie należy traktować jako wyjątkowe, nie zaś jako zasadę w procesie inwestycyjnym. Uzyskanie ww. zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania, w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk (§ 8 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt [18]). Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 Ustawy o ochronie przyrody [5]. Brak spełnienia jednego z ww. warunków skutkuje odmową wydania zezwolenia
- 3) po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach

siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej.

- 4) w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

Kolejną grupą przedsięwzięć mających zasadniczy wpływ na elementy przyrodnicze i krajobrazowe są przedsięwzięcia związane z energetyką wiatrową. Projekty farm wiatrowych na etapie budowy i likwidacji mogą oddziaływać na następujące komponenty środowiska: wody powierzchniowe i podziemne (zanieczyszczenie wód), powietrze atmosferyczne (niezorganizowana emisja gazów i pyłów), klimat akustyczny (niezorganizowana emisja hałasu), glebę i powierzchnię ziemi (przekształcenia gruntu, ruch maszyn, zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi, wytwarzanie odpadów), warunki życia (hałas, pylenie), faunę i florę oraz siedliska przyrodnicze (zniszczenie siedlisk, stanowisk, tras migracji), krajobraz (zmiany w otoczeniu, zaburzenie fizjonomii krajobrazu), dobra materialne i krajobraz kulturowy (zniszczenie stanowisk archeologicznych, zabytków nieruchomych lub walorów historycznych i ruralistycznych).

Etap eksploatacji turbin wiatrowych może wiązać się z negatywnym oddziaływaniem na:

- **ornitofaunę** – możliwość śmiertelnych zderzeń z elementami wiatraków, bezpośrednia utrata siedlisk oraz ich fragmentacja i przekształcenia, zmiana wzorców wykorzystania terenu, tworzenie efektu bariery.
- **chiropterofaunę** - śmiertelność na skutek kolizji z elektrownią lub uraz ciśnieniowy, utrata lub zmiany tras przelotu, utrata miejsc żerowania, zniszczenie kryjówek.
- **środowisko akustyczne** – hałas mechaniczny emitowany przez przekładnię i generator, szum aerodynamiczny emitowany przez obracające się łopaty wirnika. Natężenie hałasu uzależnione jest o wielu czynników m.in. sposobu rozmieszczenia turbin w obrębie farmy oraz ich modelu, ukształtowania terenu, prędkości i kierunku wiatru oraz rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu. Elektrownie są również źródłem hałasu infradźwiękowego, niemniej jednak badania i publikacje naukowe wykazały, że infradźwięki emitowane na poziomie od 40 do 120 dB nie wywołują negatywnych skutków zdrowotnych.
- **w zakresie pól elektromagnetycznych** - dopuszczalne wartości parametrów fizycznych pól elektromagnetycznych zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów [17]. Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych dla zakresu częstotliwości jakie wytwarza generator elektrowni wiatrowej wynosi 1000 V/m dla pola elektrycznego i 60 A/m dla pola magnetycznego. Ze względu na lokalizację turbiny wiatrowej na wysokości ok. 100 m nad poziomem gruntu poziom pola elektromagnetycznego generowanego przez elementy elektrowni na poziomie terenu (na wysokości 2 m) jest w praktyce pomijalny.
- **krajobraz** – zaburzenie walorów widokowych, zmiany w krajobrazie. Istotne jest unikanie lokalizowania farm wiatrowych na terenach cennych krajobrazowo m.in. Parki krajobrazowe, Obszary chronionego krajobrazu. Negatywny wpływ farmy wiatrowej na otaczający krajobraz maleje wraz ze wzrostem odległości od inwestycji.

Od maja 2016r. obowiązuje Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych [24], która określa warunki i tryb lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych oraz warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych w sąsiedztwie istniejącej albo planowanej zabudowy mieszkaniowej. Ustawa ta w znacznym

stopniu ogranicza możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań w zakresie przyrodniczym jak i przede wszystkim społecznym. Kluczowym punktem tej ustawy jest to, że lokalizacja elektrowni wiatrowej następuje wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, o którym mowa w art. 4 ust. 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [3]. Odległość elektrowni wiatrowej od budynku mieszkalnego (w tym o funkcji mieszanej) lub na odwrót nie może być mniejsza niż dziesięciokrotność wysokości najbliższej elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczając elementy techniczne, w szczególności wirnik wraz z łopatami (całkowita wysokość elektrowni wiatrowej). Ta sama odległość lokalizacji turbin wiatrowych powinna zostać zachowana od form ochrony przyrody o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt. 1-3 i 5 Ustawy o ochronie przyrody [5] tj. parki narodowe; rezerваты przyrody; parki krajobrazowe; Obszary Natura2000.

Dodatkowo w celu minimalizacji powyższych oddziaływań podczas lokalizowania turbin wiatrowych należy przestrzegać poniższych zasad ukształtowanych i przyjętych na przestrzeni ostatnich lat:

- unikać lokalizacji farm wiatrowych na obszarach stanowiących korytarze ekologiczne lub obszary węzłowe migracji zwierząt
- przeprowadzić inwentaryzacje przedrealizacyjne fauny i flory (obejmujące wszystkie okresy fenologiczne) terenów pod budowę turbin wiatrowych
- przeprowadzić analizę oddziaływania akustycznego, w tym w zakresie spełnienia wymagań określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [16]
- nie lokalizować elektrowni wiatrowych w odległości mniejszej niż 200m od brzegów zbiorników i lasu

5.9.2 Analiza SWOT

Tabela 47. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”

Obszar interwencji „Zasoby przyrodnicze”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ występowanie lokalnych ciągów ekologicznych zapewniających swobodną migrację organizmów → występowanie siedlisk priorytetowych oraz gatunków chronionych → powiązania lokalnych korytarzy ekologicznych z siecią krajowych korytarzy ekologicznych (m.in. poprzez dolinę Orli) → opracowany gminny program opieki nad zabytkami → opracowana gminna ewidencja zabytków	→ niski wskaźnik lesistości gminy – 11,6% → niskie wykorzystanie walorów krajobrazowych do celów rekreacyjnych → niskie walory krajobrazowe – słabo urozmaicona rzeźba terenu i struktura użytkowania → brak wielkopowierzchniowych form ochrony przyrody → brak szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ możliwość znacznego zwiększenia lesistości poprzez zalesienie gruntów marginalnych dla rolnictwa → ustanowienie nowych form ochrony przyrody → zachowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, obejmujących aktywne biologiczne ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w środowisku przyrodniczym → kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych → możliwość pozyskiwania środków zewnątrz na zadania związane z opieką nad zabytkami i	→ klęski żywiołowe (pożary, powódzie) → zmiana stosunków wodnych na terenach przyległych oraz niewłaściwie prowadzone zabiegi melioracyjne → intensyfikacja gospodarki rolnej prowadząca do nasilenia erozji lub zanieczyszczenia gleb → niewłaściwa gospodarka leśna, w tym sadzenie monokultur drzew → zagrożenie ze strony szkodników → lokalizacja elektrowni wiatrowych w pobliżu obszarów chronionych, lasów i dolin cieków → nie podejmowanie przez właścicieli koniecznych remontów budynków zabytkowych lub inwestycje związane z ich przekształceniem powodującym utratę cech zabytkowych (rozbudowy, przebudowy,

rewaloryzacja zabytkowych przestrzeni. → podtrzymywanie pozytywnego wizerunku gminy jako szanującej swoją przeszłość, dorobek artystyczny przeszłych pokoleń oraz ich dziedzictwo. Duma z właściwości dziedzictwa kulturowego gminy.	nadbudowy) → brak zabiegów porządkowych i pielęgnacyjnych na terenach parków dworskich lub cmentarzy → pozostawienie obiektów zabytkowych w stanie nieużytkowanym, przyspieszającym ich degradację → zjawisko docieplania elewacji historycznych obiektów z zachowanym detalem architektonicznym (bonie, profilowane gzymsy, opaski okienne, podokienniki itp) → wymiana oryginalnej stolarki okiennej i drzwiowej na okna i drzwi wykonane z PCV nie pozwalające odtwarzać dawnych elementów detalu

5.10 Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 271b *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1], Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczeniom wód granicznych. *Ustawa Prawo ochrony środowiska* [1] (w szczególności tytuł IV tej ustawy) implementuje przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej Dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. Urz. UE L 197 z 24.07.2012, str. 1) oraz Konwencji w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych (Dz. U. z 2004 r. nr 129, poz. 1352). Ww. akty prawne regulują kwestie zapobiegania poważnym awariom, które mogą być następstwem określonych działań przemysłowych oraz ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzi i środowiska.

Szczegółowy zakres zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom określa *Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska* [15]. Do ww. zadań należą:

- 1) kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii;
- 2) badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska;
- 3) prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii i o dużym ryzyku wystąpienia awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska;
- 4) prowadzenie rejestru poważnych awarii.

Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji zwalczania poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii.

Co roku Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie publikuje raporty o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii. Jak wynika z *Rejestrów zdarzeń o znamionach poważnej awarii i zdarzeniach awarii* prowadzonych przez WIOŚ Poznań w okresie od 2010r. do 02.2017 na terenie gminy Kobylin nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

Na terenie gminy Kobylin nie znajdują się zakłady zakwalifikowane do zakładów dużego (ZDR) lub zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Tabela 48. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”

Obszar interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ brak zdarzeń o znamionach poważnej awarii w ostatnich 6 latach → brak na terenie gminy zakładów ZDR (zakładów dużego ryzyka wystąpienia awarii) i ZZR (zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii)	→ brak
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ nie podejmowanie działań w zakresie budowy zakładów ZDR i ZZD na terenie Gminy Kobylin → opracowanie Planów zarządzania na wypadek poważnych awarii → stosowanie techniki BAT w przemyśle → wyposażenie w nowoczesny sprzęt służący likwidacji skutków poważnych awarii	→ wystąpienie poważnej awarii mającej negatywne skutki w środowisku, w tym na zdrowie ludzi → budowa zakładów ZDR i ZZR na terenie Gminy Kobylin → lokalizowanie zakładów o zwiększonym ryzyku w pobliżu terenów mieszalnych lub terenów cennych przyrodniczo

6. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna jest zagadnieniem horyzontalnym dotyczącym wszystkich obszarów ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Dla zrównoważonego rozwoju kraju niezbędne są nie tylko inwestycje w nowoczesne, proekologiczne technologie i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi, ale również wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa. Powoduje to, że edukacja ekologiczna, gwarantując przekazywanie aktualnej wiedzy i treści, musi być stale dostosowywana do zmieniającego się otoczenia oraz zapotrzebowania na uzupełnianie wiedzy i rozwój kompetencji, w zależności od obszarów tematycznych z wykorzystaniem narzędzi prowadzenia działań. Działania edukacyjne prowadzone w sposób uporządkowany i systematyczny mogą w istotny, pozytywny sposób wpłynąć na rozwój gospodarczy z poszanowaniem konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju. Skuteczność i efektywność działań w tym zakresie wymaga zaangażowania oraz wzajemnej koordynacji i współpracy zarówno instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, jak również otoczenia biznesu i środowiska akademickiego.

6.1 Koncepcja edukacji ekologicznej na terenie gminy Kobylin

Edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Programu ochrony środowiska. Świadome wspólnoty społeczne podejmują liczne lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Dlatego też konieczne jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Kobylin dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a także o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska. Sprawdzone rozwiązanie jest tutaj stworzenie portalu internetowego o tematyce informacyjno-edukacyjnej, na którym poruszano by ważne zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i ochrony poszczególnych jego komponentów.

Droga do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami naturalnymi prowadzi przede wszystkim przez świadomość ekologiczną mieszkańców gminy. Kierunki edukacji w Polsce wyznacza Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”.

Główne cele Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej to:

- 1) Wdrożenie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;

- 2) Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- 3) Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji z wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

Cele operacyjne Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej:

- 1) Dokonanie kompleksowej, empirycznej diagnozy funkcjonowania edukacji ekologicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem jej źródeł, priorytetów i stosowanych w niej metod i procedur wdrożenia;
- 2) Dostarczenie informacji o optymalnym systemie edukacji ekologicznej w kraju i o warunkach dochodzenia do takiego systemu;
- 3) Wypełnienie zobowiązań wynikających z sygnowanych przez RP porozumień międzynarodowych;
- 4) Inspirowanie potencjalnych podmiotów do tworzenia branżowych, resortowych, regionalnych, lokalnych, instytucjonalnych oraz innych programów edukacji ekologicznej;
- 5) Stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować rozwój edukacji ekologicznej w Polsce w kontekście oczekiwań społecznych i możliwości realizacyjnych.

Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej wskazuje na konieczność włączania treści dotyczących ochrony środowiska do programów edukacji formalnej, a także wspierania programów edukacji nieformalnej.

Edukacja formalna prowadzona jest przez placówki oświatowe w ramach programów nauczania realizowanych na wszystkich szczeblach nauczania, począwszy od klasy IV szkoły podstawowej, w postaci oddzielnej ścieżki edukacyjnej o charakterze wychowawczo-dydaktycznym, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* [20]. Obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, jak również w programach kursów uprawniających do uzyskania kwalifikacji zawodowych, wprowadzony został na mocy *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1].

Edukacja nieformalna prowadzona może być natomiast przez rozmaite podmioty: organy administracji różnego szczebla, instytucje naukowe, organizacje pozarządowe, media, wreszcie – przez osoby z najbliższego otoczenia. Znaczenie edukacji nieformalnej jest nie do przecenienia. Zdarza się, że oddziałuje na kształtowanie postaw nawet silniej niż w przypadku prawidłowo prowadzonej edukacji szkolnej, a przy tym jest trudniejsza do kontrolowania. Działania różnych podmiotów mogą na przykład się wzajemnie powielać, podkreślając do znudzenia pewne mniej istotne kwestie, jednocześnie omijając inne, bardziej istotne. Pomimo dobrych chęci, prezentowane informacje mogą także okazać się przekłamane, błędne, nieaktualne. Przejmowanie postaw od osób najbliższych może mieć pozytywny wpływ jedynie w przypadku dobrego poziomu świadomości ekologicznej osoby, która stanowi w danym wypadku autorytet. W przypadku dzieci, są to najczęściej rodzice, opiekunowie, jak również rówieśnicy. Dlatego też tak bardzo istotne jest właściwe kształtowanie postaw społeczeństwa w każdym wieku – tzw. kształcenie ustawiczne.

Edukację ekologiczną najłatwiej jest prowadzić wśród dzieci i młodzieży w trakcie zajęć szkolnych. Bardzo ważne są wówczas zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawioną problematyką, co pomaga wykształcić u młodego człowieka umiejętność wnikliwej obserwacji, spostrzegawczości, kojarzenia i wyciągania odpowiednich wniosków. Dla skutecznego wdrożenia założeń niniejszego dokumentu kluczowe znaczenie ma także odpowiednie przygotowanie pracowników administracji państwowej, samorządowej, nauczycieli oraz pracowników firm, a także ogólnodostępna akcja informacyjna dla społeczeństwa. Wśród mieszkańców Gminy należy wzbudzić zainteresowanie stanem

środowiska i możliwościami jego poprawy, a także wywołać poczucie odpowiedzialności i zaangażowania ich w procesy decyzyjne.

Edukacja mieszkańców może być prowadzona m.in. poprzez druk ulotek i broszurek informacyjnych dostarczanych do każdego gospodarstwa domowego, plakaty rozwieszane w często odwiedzanych przez miejscach np. w przedszkolach, szkołach, w okolicy kościołów i sklepów, publikacje w prasie lokalnej czy konkursy i informacje przekazywane w trakcie ogłoszeń parafialnych oraz obchodów święta plonów.

6.2 Działania w zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy Kobylin

Istotną rolę w szerzeniu wiedzy ekologicznej na terenie gminy Kobylin odgrywają m.in.:

- jednostki samorządowe: Starostwo Powiatowe w Krotoszynie, Urząd Miejski w Kobylinie
- jednostki oświaty: szkoły, przedszkola, biblioteki
- organizacje społeczne: koła łowieckie, kluby wędkarskie,
- stowarzyszenia: Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej,
- Związek Gmin Zlewni Górnej Baryczy,
- Związek Międzygminny „Eko Siódemka”,
- Przedsiębiorstwa komunalne,
- Nadleśnictwa.

Działania podejmowane w gminie są zróżnicowane, koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, przedszkolach oraz organizowaniu akcji – m.in. „Sprzątanie świata”, „Dzień Ziemi”, „Zbiórka zużytych baterii i segregacja odpadów”. We wszystkich placówkach oświatowych prowadzona jest odpowiednia międzyprzedmiotowa ścieżka edukacyjna: edukacja ekologiczna. Zagadnienia dotyczące ekologii, ochrony środowiska, rozwoju zrównoważonego poruszane są w ramach treści programowych podczas zajęć biologii, plastyki, geografii, fizyki, chemii, zajęć technicznych czy godzin wychowawczych. Elementy edukacji ekologicznej wprowadza się również w edukacji najmłodszych, prowadzonej w oddziałach przedszkolnych. Każdorazowo, działania w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży powinny być optymalnie dopasowane do wieku i poziomu rozwoju, tak, by mogły przynieść odpowiednie efekty. Nauczyciele i wychowawcy powinni bardzo dobrze orientować się w lokalnych problemach dotyczących środowiska, aby nadać tym działaniom najbardziej odpowiedni kierunek. Powinni również charakteryzować się wysokim poziomem zaangażowania w tę tematykę, by zarażać podopiecznych entuzjazmem. Do pomocy warto również zapraszać i angażować inne instytucje, które mogą posłużyć pomocą merytoryczną oraz praktyczną, np. organizacje prośrodowiskowe, instytucje naukowe.

Na terenie powiatu krotoszyńskiego działa Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE) w Krotoszynie. W 2016r. RCEE było organizatorem lub współorganizatorem akcji o tematyce ekologicznej tj. „XI Wiosenny Rajd Ekologiczny”, „XXXIII Rajd Szlakiem Parków i Rezerwatów”, „XI Olimpiady Wiedzy Ekologicznej”, „XVI Konkursu Zbiórki Zużytych Baterii”.

Nadleśnictwa prowadzą edukację ekologiczną w oparciu o zatwierdzony „Program edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2008-2017”. W ramach zajęć odbywają się spotkania tematyczne z młodzieżą szkolną i dziećmi przedszkolnymi w szkołach jak i w terenie. Na terenie powiatu krotoszyńskiego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Krotoszyn zostały odpowiednio przygotowane miejsca z zadaszeniem, tablicami i innymi elementami edukacyjnymi:

- punkt edukacyjny w Szkółce Kuklinów (tematyka nasiennictwa i selekcji)
- tzw. Grzybki „Leśna Chata” i „Dąbrowa”.

Związek Międzygminny „Eko Siódemka” w Krotoszynie w ramach zadań statutowych prowadzi działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Ponadto związek organizuje festyny ekologiczne i wydaje ulotki/informatory w zakresie postępowania z odpadami.

Związek Gmin Zlewni Górnej Baryczy (ZGZGB) oprócz przedsięwzięć w dziedzinie gospodarki odpadami, prowadzi edukację ekologiczną społeczeństwa. ZGZGB otrzymuje dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu na kompleksową realizację edukacji ekologicznej. W ramach tego programu Związek organizuje:

- konkursy o tematyce ekologicznej,
- akcje zachęcające do selektywnej zbiórki surowców wtórnych (akcje: „Zbieramy zużyte baterie”, Wielki Festyn, Rodzinny – Ekologiczny Rajd Rowerowy),
- organizuje wyjazdy studyjne.

Funkcję edukacyjną pełnią również szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne. Przez teren gminy przebiegają ścieżki rowerowe i dydaktyczne oraz szlaki turystyczne. Szlaki piesze wytyczone zostały w terenach o wysokich walorach turystyczno-krajoznawczych. W większości szlaki biegną lokalnymi drogami gruntowymi i leśnymi.

Ponadto, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy następuje poprzez wpływ mediów, zarówno ogólnopolskich, jak i lokalnych. Informacje, mniej lub bardziej wiarygodne, docierają za pośrednictwem telewizji, radia, prasy, Internetu do ogółu mieszkańców. Środki masowego przekazu zobowiązane są do popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody, promujące ochronę środowiska i rozwój zrównoważony, w szczególności dotyczące np. znaczenia zachowania bioróżnorodności, rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego, właściwego postępowania z różnego rodzaju odpadami, oszczędzania wody i energii, korzyści związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (OZE), szkodliwości azbestu i właściwego z nim postępowania, możliwości pozyskania dofinansowań na różnego rodzaju działalność prośrodowiskową, rozwoju turystyki zrównoważonej, ekologicznej i agroturystyki, właściwych zachowań w przypadku wystąpienia zagrożeń środowiskowych. Ważne jest, by podawane informacje były w pełni rzetelne, poparte wiedzą naukową. Wpływ mediów nie powinien pozostawać jednak jedynym czynnikiem kształtującym postawy ekologiczne – w Gminie w dalszym ciągu powinny być prowadzone różnego rodzaju kampanie i akcje w sposób atrakcyjny i przystępny dla mieszkańców.

7. Cele, kierunki interwencji, zadania własne i monitorowane

Tabela 49. Cele, kierunki interwencji, zadania własne i monitorowane

Obszar interwencji, cel, kierunek interwencji, zadania własne i monitorowane	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza		
<u>Cel: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</u>		
<u>Kierunek interwencji: Monitoring jakości powietrza i wdrażanie działań programowych</u>		
Zadania: – opracowanie i monitoring realizacji Programów Ochrony Powietrza – monitoring i działalność kontrolna zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego – analiza skutków realizacji dokumentów planistycznych, strategicznych i programowych w zakresie ochrony powietrza – organizacja i koordynacja działań naprawczych określonych w POP – prowadzenie bazy pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz bazy instalacji podlegających zgłoszeniu – monitoring budów pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (kontrola przestrzegania zapisów pozwolenia budowlanego).	Urząd Miejski, Zarząd Województwa, Sejmik Województwa, Starostwo Powiatowe, WIOŚ, RDOŚ, PWIS, PPIS, Powiatowy Inspektor Budowlany	budżet jednostki, środki prywatne, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
<u>Kierunek interwencji: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza</u>		
– opracowanie i wdrażanie zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – modernizacja budynków w celu poprawy efektywności energetycznej – poprawa efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytworzenie i dystrybucję energii ze źródeł odnawialnych – zakup pojazdów niskoemisyjnych – utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą moką). Czyszczenie ulic metodą moką po sezonie zimowym	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe	budżet jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
<u>Kierunek interwencji: Minimalizacja oddziaływań niewydajnych lokalnych źródeł ciepła</u>		
Zadania: – rozwój i podłączenie do sieci ciepłowniczych, energetycznych i gazowych – wymiana/modernizacja systemów ogrzewania, w tym zmiana stosowanych paliw, modernizacja kotłowni i kogeneratorów – rozwój sieci gazowych	Urząd Miejski, podmioty gospodarcze, mieszkańcy, zarządcy sieci	budżet jednostki, środki prywatne, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
<u>Kierunek interwencji: Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego, poprawa stanu sieci drogowej i kolejowej, rozwój infrastruktury rowerowej</u>		
Zadania: – realizacja zadań przewidzianych planami GDDKiA, ZDW w Poznaniu, oraz Starostwa Powiatowego w Krotoszynie – modernizacja infrastruktury drogowej z zastosowaniem materiałów ograniczających emisję zanieczyszczeń – modernizacja transportu zbiorowego, w tym rozwijanie i promowanie infrastruktury kolejowej – budowa ścieżek rowerowych – stosowanie rozwiązań w zarządzaniu ruchem pozwalające na zmniejszenie uciążliwości ze źródeł komunikacyjnych – rozbudowa taboru transportu publicznego	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, województwo, zarządcy dróg	budżet jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
<u>Kierunek interwencji: Redukcja zanieczyszczeń z instalacji przemysłowych</u>		
Zadania: – stosowanie rozwiązań służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza – wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku	podmioty gospodarcze, zarządzający instalacjami	środki prywatne, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE

(BAT) – zmniejszenie strat przesyłu energii/ciepła – modernizacja obiektów energetycznego spalania paliw oraz wdrażanie strategii czystej produkcji. –		
Kierunek interwencji: Poprawa efektywności energetycznej		
Zadania: – poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez ich termomodernizację – zmniejszenie zużycia energii poprzez modernizację oświetlenia ulicznego i oświetlenia budynków – wprowadzanie nowoczesnych i energooszczędnych technologii oraz systemu zarządzania energią i systemu audytów – opracowanie i przyjęcie dokumentacji dot. zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe	Urząd Miejski, podmioty gospodarcze	budżet gminy, środki prywatne, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Kierunek interwencji: Rozwój odnawialnych źródeł energii		
Zadania: – wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepła tj. energii wiatrowej, energii słońca, energii z biomasy, energii z biogazu, energii z wód geotermalnych – instalacja OZE na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych – uwzględnienie w MPZP zapisów dotyczących korzystania z OZE – promocja OZE	Urząd Miejski, podmioty gospodarcze, mieszkańcy	budżet gminy, środki prywatne, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem		
Cel: Poprawa stanu klimatu akustycznego i ograniczenie osób narażonych na ponadnormatywny hałas		
Kierunek interwencji: Ochrona środowiska przed hałasem i zmniejszenie hałasu		
Zadania: – stosowanie tzw. cichych nawierzchni podczas remontów i przebudów istniejącej sieci drogowej – modernizacja dróg z zastosowaniem materiałów ograniczających emisję hałasu i drań – budowa obwodnic – stosowanie rozwiązań w zarządzaniu ruchem pozwalające na zmniejszenie uciążliwości ze źródeł komunikacyjnych – budowa systemów służących ochronie akustycznej – stosowanie rozwiązań w zakładach służących zmniejszeniu hałasu – modernizacja tras kolejowych wraz z budową systemów służących ochronie akustycznej	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, województwo, zarządcy dróg, PKP	budżet gminy, budżet powiatu, budżet województwa, środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Kierunek interwencji: Monitoring klimatu akustycznego		
Zadania: – opracowanie i monitoring realizacji Programów Ochrony Środowiska przed hałasem – monitoring i działalność kontrolna w zakresie zagrożenia hałasem – rejestr obszarów na których występuje przekroczenie poziomu hałasu – aktualizacja inwentaryzacji źródeł uciążliwości akustycznej – opracowanie map akustycznych dla obszarów położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko	WIOŚ, zarządcy dróg, Sejmik Województwa	środki własne jednostki, fundusze krajowe
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne		
Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym		
Kierunek interwencji: Monitoring i ochrona przed polami elektromagnetycznymi		
Zadania: – monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenach przeznaczonych pod zabudowę i na terenach istniejącej zabudowy – prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól	WIOŚ, PWIS, PWIS zarządcy dróg, prowadzący instalacje, Urząd Miejski	środki własne jednostki, środki prywatne, budżet gminy, fundusze krajowe, fundusze

elektromagnetycznych w środowisku – inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji pól elektromagnetycznych – wprowadzenie do mpzp zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych – ograniczanie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych		pomocowe UE
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami		
Cel: Zwiększenie retencji wodnej i ograniczenie wodochłonności		
Kierunek interwencji: Ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody, zwiększenie retencji wodnej		
Zadania: – przegląd i aktualizacja wstępnej oceny ryzyka powodziowego – przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego – przegląd i aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry oraz regionu Środkowej Odry – opracowanie i wdrażanie planu przeciwdziałania skutkom suszy dla obszaru dorzecza Odry oraz regionu Środkowej Odry – opracowanie i realizacja programów małej retencji wodnej – zwiększenie retencji wodnej poprzez inwestowanie w „zieloną” i „niebieską” infrastrukturę – inwestycje dot. urządzeń ochrony przed powodzią – utrzymanie wałów przeciwpowodziowych – konserwacja rowów melioracyjnych – remonty przepustów i budowli piętrzących wody – budowa i utrzymanie zbiorników retencyjnych/przeciwpowodziowych – plany operacyjne ochrony przed powodzią oraz plany zarządzania kryzysowego – uwzględnianie w mpzp obszarów zagrożenia powodziowego – nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, RZGW, WZMiUW, WCZK	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE,
Kierunek interwencji: Optymalizacja zużycia wody		
Zadania: – programy ograniczenia strat wody – działania edukacyjne oraz akcje promujące oszczędzanie wody – zabudowa punktów pomiarowych zużycia wody wraz z wyposażeniem sieciowym – kontrola wydawanych pozwoleń wodnoprawnych – stosowanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, podmioty gospodarcze,	środki własne jednostki, fundusze krajowe
Kierunek interwencji: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi		
Zadania: – melioracje wodne – kształtowanie i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych – remonty urządzeń i obiektów hydrotechnicznych – monitorowanie zużycia wody oraz stanu technicznego sieci wodociągowej – ograniczenie wodochłonności	WZMiUW, RZGW, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, mieszkańcy, spółki wodne	środki własne jednostki, fundusze krajowe
Cel: Poprawa stanu wód i monitoring wód		
Kierunek interwencji: Monitoring jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód		
Zadania: – identyfikacja znaczących oddziaływań antropogenicznych i ocena ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych w regionie wodnym – opracowanie projektu warunków korzystania z wód dla wybranych zlewni – poprawa stan/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego JCWP oraz stanu ilościowego i jakościowego JCWPd	RZGW, Urząd Miejski, WIOŚ, PSH, GIOŚ,	środki własne jednostki, fundusze krajowe

– określenie w regionie wodnym wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu – weryfikacja wykazów wód powierzchniowych i podziemnych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia – przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyny nieosiągnięcia dobrego stanu wód – weryfikacja wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych (OSN), z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć oraz opracowanie programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na OSN – monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych – monitorowanie stanu wód pod kątem zanieczyszczania azotem pochodzenia rolniczego		
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa		
Cel: Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa służąca poprawie jakości wód		
Kierunek interwencji: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki		
Zadania: – budowa, rozbudowa i modernizacja systemu gospodarki wodnej: sieci wodociągowych, stacji uzdatniania wody, ujęć wód – wprowadzanie inteligentnych systemów zarządzania siecią wodociągową – zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	Urząd Miejski, podmioty gospodarcze, właściciele instalacji	budżet gminy, środki prywatne, środki własne jednostki
Kierunek interwencji: Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków		
Zadania: – budowa i modernizacja systemu gospodarki ściekowej: sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków na terenach zwartej zabudowy – zagospodarowanie ścieków z terenów o zabudowie rozproszonej – przydomowe oczyszczalnie ścieków – realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – realizacja Programu wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji zbiorczej – realizacja Programu wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości nie mniejszej niż 4000 RLM odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urzędzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód – budowa i modernizacja urządzeń odprowadzających oraz oczyszczających ścieki opadowe oraz roztopowe przy zastosowaniu rozwiązań technicznych zapobiegających bezpośredniemu odprowadzaniu wód opadowych do cieków wodnych – kontrola jakości ścieków odprowadzanych do odbiorników, w szczególności pod kątem substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego	Urząd Miejski, podmioty gospodarcze, właściciele instalacji, mieszkańcy, RZGW	budżet gminy, środki prywatne, środki własne jednostki
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne		
Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi		
Kierunek interwencji: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin oraz ochrona środowiska		
Zadania: – ochrona złóż kopalin poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów w mpzp – kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji – ochrona środowiska przed ujemnymi skutkami działalności górniczej	Urząd Marszałkowski, Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, Koncesjonariusze, OUG, przedsiębiorcy,	budżet jednostki, środki prywatne,

– rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	jednostki naukowo-badawcze	
Gleby		
Cel: Poprawa jakości gleb, rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych		
Kierunek interwencji: Wdrażanie działań programowych i edukacja ekologiczna		
Zadania: – wdrażanie programu rolnictwa zintegrowanego i ekologicznego – wdrażanie programu rolno-środowiskowego – edukacja ekologiczna rolników w zakresie stosowania nawozów, środków ochrony roślin, zabiegów agrotechnicznych, Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, rolnictwa ekologicznego itp. – promowanie rolnictwa ekologicznego	MRiRW, MODR, ARiMR, ARR, Wojewoda, Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA, rolnicy	środki własne jednostki, fundusze krajowe
Kierunek interwencji: Ochrona gleb i monitoring		
Zadania: – ochrona gleb wysokich klas bonitacyjnych poprzez zapisy planów zagospodarowania przestrzennego – ochrona przed erozją wietrzną m.in. poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów m.in. tworzenie przeciwwietrznych pasów – monitorowanie terenów osuwiskowych – monitoring gleb	gmina, Wojewoda, Nadleśnictwa, Starosta, GIOŚ, IUNG Puławy,	środki własne jednostki, fundusze krajowe
Cel: Ograniczenie negatywnego wpływu procesów gospodarczych na powierzchnię ziemi		
Kierunek interwencji: Rekultywacja i remediacja gruntów		
Zadania: – rekultywacja terenów zdegradowanych/poprzemysłowych – kontrola nad rekultywacją terenów poeksploatacyjnych – remediacja gleb	gmina, właściciel gruntu, koncesjonariusze, przedsiębiorcy	środki własne jednostki, fundusze krajowe
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
Cel: Racjonalna gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
Kierunek interwencji: Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym zmniejszenie masy składowanych odpadów		
Zadania: – objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców – objęcie zorganizowanym systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców – zorganizowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych ulegających biodegradacji – budowa i modernizacja zakładów zagospodarowania odpadami, w tym tworzenie instalacji regionalnych – wdrożenie nowych technologii w zakresie odzysku, recyklingu i zmniejszenia ilości odpadów – ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska – zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie – doskonalenie i rozwój systemu opartego na PSZOK – promocja budowy przydomowych kompostowników	gmina, podmioty gospodarcze, właściciele instalacji	środki prywatne, środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Kierunek interwencji: Racjonalna gospodarka odpadami niebezpiecznymi		
Zadania: – gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest, PCB – wdrażanie, realizacja i aktualizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest – systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest – rozbudowa systemu zbierania zużytych opon, leków i olejów odpadowych	gmina, podmioty gospodarcze, właściciele nieruchomości	środki prywatne, środki własne jednostki, fundusze krajowe,
Kierunek interwencji: Monitoring oraz działalność kontrolna w zakresie właściwego postępowania z odpadami		

Zadania: – monitoring składowisk – kontrole w zakresie zagospodarowania osadów ściekowych – dostosowanie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy do obowiązującego Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego – monitoring gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym – przekazywanie sprawozdań z gospodarowania odpadami	gmina, podmioty gospodarcze, właściciele instalacji, WIOŚ, GIOŚ	budżet gminy, środki prywatne, środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Kierunek interwencji: Inwentaryzacja i rekultywacja terenów nielegalnych składowisk odpadów		
Zadania: – inwentaryzacja miejsc występowania i ilości nielegalnie składowanych odpadów – rekultywacja składowisk odpadów lub zamkniętej kwatery	gmina, WIOŚ, podmioty gospodarcze	budżet gminy, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe		
Cel: Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej		
Kierunek interwencji: Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych, w tym bioróżnorodności		
Zadania: – weryfikacja i aktualizacja aktów prawnych ustanawiających formy ochrony przyrody – ustanawianie nowych form ochrony przyrody – ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych i usuwanie gatunków inwazyjnych – czynna ochrona wybranych gatunków chronionych ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych – przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków na obszarach chronionych z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej – opracowanie planów zadań ochronnych i planów ochrony dla: obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody w tym ciągła realizacja zapisanych w nich zadań – systematyczna pielęgnacja pomników przyrody – program ochrony kasztanowców – program ochrony starych drzew na terenach zurbanizowanych – przeprowadzenie audytu krajobrazowego województwa – ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich – konserwacja/rewitalizacja i prace pielęgnacyjne parków, terenów rekreacyjnych, zieleni miejskiej	GDOŚ, RDOŚ, RDLP, GDLP, Urząd Miejski, Nadleśnictwa, RDLP, ZPKWW, Samorząd Województwa,	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Kierunek interwencji: Gromadzenie i udostępnianie informacji o środowisku		
Zadania: – opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej terenu – monitoring stanu ochrony środowiska i gatunków – doskonalenie systemu udostępniania informacji o środowisku – budowanie i aktualizacja baz danych z zakresu ochrony przyrody	Urząd Miejski, RDOŚ, ZPK, RDLP, GDOŚ	budżet gminy, środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Cel: Zwiększenie lesistości i zrównoważona gospodarka leśna		
Kierunek interwencji: Zwiększanie lesistości i poprawa zdrowotności drzewostanów		
Zadania: – realizacja wojewódzkiego programu zwiększania lesistości – wprowadzenie lub aktualizacja granicy rolno-leśnej w MPZP – przebudowa drzewostanów uszkodzonych – aktualizacja Programów Ochrony Przyrody w nadleśnictwach – opracowanie i realizacja planów ochrony lasów w oparciu o Plany urządzenia lasów i Programy ochrony przyrody – przeznaczanie nowych terenów pod zalesienia i ograniczanie wylesień poprzez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego – budowa lub modernizacja malej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów cennych przyrodniczo przed nadmierną presją turystów – budowa, modernizacja i oznakowanie szlaków turystycznych	Nadleśnictwo, RDLP, Starostwo, Urząd Miejski, urząd Marszałkowski, właściciele gruntów	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE

– utrzymanie i pielęgnacja terenów zielonych – utrzymanie i zwiększenie obecnego stanu zalesienia		
Cel: Ochrona i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego		
Kierunek interwencji: Ochrona i polepszanie stanu krajobrazu kulturowego i zieleni		
Zadania: – rewitalizacja techniczno-przyrodnicza obszarów – opracowanie lokalnych programów rewitalizacji – budowa, modernizacja i pielęgnacja parków i skwerów – opracowanie i aktualizacja Programu Opieki nad Zabytkami oraz Gminnej Ewidencji Zabytków – prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy – opracowanie długofalowego planu działań remontów obiektów zabytkowych oraz planu systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych – opracowanie mapy zabytków oraz utworzenie gminnego systemu informacji i promocji środowiska kulturowego – utworzenie szlaków turystycznych ukazujących walory dziedzictwa kulturowego – edukacja dzieci i młodzieży z zakresu środowiska kulturowego	gmina, podmioty gospodarcze, prywatni inwestorzy	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami		
Cel: Zapobieganie oraz minimalizacja skutków wystąpienia poważnej awarii oraz zjawisk ekstremalnych		
Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych		
Zadania: – nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz aktualizacja rejestru tych zakładów – zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego, sorbentów – opracowanie i aktualizacja raportów bezpieczeństwa przez zarządzających zakładami – informowanie społeczeństwa o sposobach postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń – prowadzenie systemu monitorowania poważnych awarii	KWSP, Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, WIOŚ, zakłady przemysłowe	środki własne jednostki, fundusze krajowe,
Kierunek interwencji: Wzmocnienie skuteczności działań służb reagujących w przypadku wystąpienia poważnej awarii lub zjawisk ekstremalnych		
Zadania: – wyposażenie służb w odpowiedni sprzęt służący do walki ze skutkami poważnych awarii – poprawa technicznego wyposażenia służb inspekcji ochrony środowiska, inspekcji sanitarnej – wyposażenie straży pożarnej w sprzęt ratownictwa chemiczno-ekologicznego – wzmocnienie etatowe służb inspekcji ochrony środowiska – doskonalenie systemu ostrzegania o poważnych awariach oraz opracowanie planów na wypadek awarii – prowadzenie systemu alarmowania / ostrzegania dla mieszkańców o nadzwyczajnych zagrożeniach – modernizacja punktów alarmowych	KWSP, Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe	środki własne jednostki
Obszar interwencji: Działalność edukacyjna		
Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej oraz zmiana postaw i zachowań społecznych		
Kierunek interwencji: Kształtowanie postaw społecznych w wykorzystaniu środków przekazu		
Zadania: – publikacje z zakresu ochrony środowiska – organizacja wydarzeń o charakterze targów, pikników, warsztatów, szkoleń, wyjazdów tematycznych – organizacja cyklicznych konkursów ekologicznych dla dzieci i młodzieży – organizowanie kampanii i akcji edukacyjno-informacyjnych, dla wszystkich grup społecznych, dotyczącej zasad i podstaw	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, OSP, NGO, LOP, Nadleśnictwo	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE

prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki leśnej itp. – kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania wody, energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości;		
Kierunek interwencji: Zapewnienie udziału społecznego w podejmowaniu decyzji środowiskowych		
Zadania: – doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego stanie rozbudowa baz danych zawierających informacje z zakresu ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem przestrzennych baz danych gis i ich publikacji poprzez usługi sieciowe – udział w szkoleniach i warsztatach pracowników instytucji publicznych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku – upowszechnienie informacji o podejmowanych akcjach, kampaniach i działaniach na rzecz aktywnej ochrony środowiska w województwie kujawsko-pomorskim – doskonalenie form konsultacji społecznych	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, RDOŚ	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Kierunek interwencji: Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej edukacji ekologicznej		
Zadania: – budowa, rozbudowa, modernizacja ścieżek edukacyjnych, parków przyrodniczych, parków tematycznych itp.	Urząd Miejski, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki,	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE
Kierunek interwencji: Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy wraz z upowszechnianiem systemów zarządzania środowiskiem		
Zadania: – wsparcie rozwoju środowisk naukowych dydaktycznych mających wpływ na kształtowanie świadomości ekologicznej – organizacja szkoleń, warsztatów itp. – Wdrażanie systemów zarządzania środowiskiem	instytucje edukacji, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, podmioty korzystające ze środowiska	środki własne jednostki, fundusze krajowe, fundusze pomocowe UE

Źródło: opracowanie własne

8. Harmonogram rzeczowo - finansowy

Tabela 50. Harmonogram rzeczowo - finansowy realizacji zadań w ramach Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

L.p.	Kierunek interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedz.	Szacunkowe koszty (zł)				Źródło finansowania
				2017	2018	2019	2020	
A	B	C	D	E				F
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza								
Cel: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza								
1.	Poprawa efektywności energetycznej	Montaż oświetlenia przy trasach rowerowo – pieszych w Zalesiu Małym	UM w Kobylinie	-	-	-	50.000,00 (2021r.)	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
2.		Termomodernizacja obiektów	UM w Kobylinie, mieszkańcy	wg kosztorysu				Budżet Gminy, środki zewnętrzne, środki własne mieszkańców
3.	Rozwój odnawialnych źródeł energii	Budowa Elektrowni Słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce ew. 905 (obręb 11) w m. Rzemiechów Wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nr RiOŚ.6220.17.06.2015 WP z dnia 20.10.2015r. Burmistrza Kobylina	Power Solar Zachód Sp. z o.o.	b.d.				środki własne inwestora
4.		Budowa Farmy Wiatrowej Kobylin składającej się z 17 elektrowni wiatrowych położonych na terenie gminy Kobylin, powiat krotoszyński, województwo wielkopolskie w obrębach ew. wsi: Zalesie Wileckie, Targoszyce, Łagiewniki, Fijałów, Górka, Kuklinów. Postanowienie o konieczności oś decyzją Burmistrza Kobylina pismem znak RiOŚ.6220.16.09.2016 WP z dnia 12.08.2016r. Została opracowana Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu MPZP Farma Wiatrowa Kobylin – kwiecień 2010r. Inwestycja jest zgodna z MPZP z 2010r. a turbiny mają stanąć w wyznaczonych miejscach w MPZP.	ALTUS 3 Polska Sp. z o.o.	b.d.				środki własne inwestora
5.		Budowa dwóch elektrowni wiatrowych o mocy do 9 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w	WERIDA Sp. z o.o.	b.d.				środki własne inwestora

L.p.	Kierunek interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedz.	Szacunkowe koszty (zł)				Źródło finansowania
				2017	2018	2019	2020	
		Zalesiu Małym						
		Postanowienie o konieczności ooś Burmistrza Kobyłina pismem znak RiOŚ.6220.02.10.2016 WP z dnia 14.04.2016r.						
6.		Budowa pięciu elektrowni wiatrowych o mocy do 22,5 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w Zalesiu Małym, Srokach i Rębiechowie. Postanowienie o konieczności ooś Burmistrza Kobyłina pismem znak RiOŚ.6220.11.17.2016 WP z dnia 23.06.2016r.	WERIDA Sp. z o.o.	b.d.				środki własne inwestora
7.	Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego, poprawa stanu sieci drogowej i kolejowej, rozwój infrastruktury rowerowej	zadania opisane w obszarze interwencji: Zagrożenia hałasem - kierunek interwencji: Ochrona środowiska przed hałasem (zadania zbieżne)						
8.	Minimalizacja oddziaływań niewydajnych lokalnych źródeł ciepła	Zakup pieca gazowego do budynku komunalnego	UM w Kobylinie	5.800,00	-	-	-	Budżet Gminy
9.		Dobudowa kotłowni i magazynu z przebudową świetlicy wiejskiej i dobudową schodów i podjazdu dla osób niepełnosprawnych w m. Wyganów	UM w Kobylinie	649.579,00	-	-	-	Budżet Gminy
10.	Monitoring jakości powietrza i wdrażanie działań programowych	Monitoring jakości powietrza na terenie województwa wielkopolskiego	WIOŚ Poznań	11.999.000,00				Budżet Państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW
11.		Opracowanie Programów ochrony powietrza (POP) lub ich aktualizacji	Sejmik i Zarząd Województwa	100.000,00 za program				Budżet województwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW
12.		Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	UM w Kobylinie	30.000,00				Budżet Gminy
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem								
Cel: Poprawa stanu klimatu akustycznego i ograniczenie osób narażonych na ponadnormatywny hałas								
13.	Ochrona środowiska przed hałasem i zmniejszenie hałasu	Remont drogi Aleje Powstańców Wielkopolskich	UM w Kobylinie	100.000,0 (kwota dotacji)	-	-	-	Budżet gminy, budżet powiatu (dofinansowanie)

L.p.	Kierunek interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty (zł)				Źródło finansowania
				2017	2018	2019	2020	
14.		Remont drogi w Kuklinowie	UM w Kobylinie	200.000,00	-	-	-	Budżet gminy
15.		Budowa dróg w Starym Kobylinie	UM w Kobylinie	60.000,00	-	-	-	Budżet gminy
16.		Przebudowa drogi w Zalesiu Małym – I etap	UM w Kobylinie	340.000,00	-	-	-	Budżet gminy
17.		Przebudowa drogi w Zalesiu Małym – II etap	UM w Kobylinie	-	-	-	200.000,00 (2022r.)	Budżet gminy, środki zewnętrzne
18.		Przebudowa rynku w Kobylinie	UM w Kobylinie	430.000,00	-	-	-	Budżet gminy
19.		Przebudowa ul. Moniuszki	UM w Kobylinie	823.500,00	-	-	-	Budżet gminy
20.		Budowa drogi od nieruchomości nr 97 do 105 w Kuklinowie	UM w Kobylinie	-	-	-	150.000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
21.		Utwardzenie drogi w Kuklinowie	UM w Kobylinie	-	-	-	50.000,00 (2021r.)	Budżet gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
22.		Budowa ciągu pieszo - rowerowego na przysiółek Huby	UM w Kobylinie	-	-	-	150.000,00	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
23.		Konserwacja/ odnowa/ przebudowa dróg powiatowych na terenie gminy Kobylin	Powiatowy Zarząd Dróg	2.415.000,0	1.000.000	1.515.000	-	Budżet Powiatu
24.		Dokończenie remontu ul. Powstańców Wlkp. w Kobylinie	Powiatowy Zarząd Dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Powiatu
25.		Remont ul. Baszkowskiej w Kobylinie wraz z budową chodnika od mostu do ostatnich zabudowań	Powiatowy Zarząd Dróg	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet Powiatu
26.	Monitoring klimatu akustycznego i wdrażanie działań programowych	Opracowanie map akustycznych dla obszarów położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko	Powiatowy Zarząd Dróg	zadanie ciągłe				Budżet Powiatu
27.		Prowadzenie monitoringu hałasu wraz z identyfikacją źródeł na terenie województwa wielkopolskiego	WIOŚ Poznań	5.209.000,00				Budżet Państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW
28.		Rejestr obszarów, na których występuje przekroczenie norm poziomu hałasu pochodzącego z węzłów komunikacyjnych						
29.		Kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji						

L.p.	Kierunek interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedz.	Szacunkowe koszty (zł)				Źródło finansowania
				2017	2018	2019	2020	
		hałasu przemysłowego, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu						
30.		Opracowanie Programów ochrony środowiska przed hałasem (POH) oraz ich aktualizacji	Sejmik i Zarząd Województwa	100.000,00zł za program				Budżet województwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne								
Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym								
31.	Monitoring pól elektromagnetycznych	Państwowy monitoring PEM w środowisku na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi	WIOŚ Poznań	451.000,00				Budżet Państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW
32.		Prowadzenie rejestru o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz miejsc dostępnych dla ludności.						
33.	Ochrona przed polami elektromagnetycznym i	Wprowadzenie do mpzp zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	UM w Kobylinie	w ramach zmiany MPZP				Budżet Gminy
34.		Ograniczanie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych	UM w Kobylinie	zadanie ciągłe				brak kosztów
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami								
Cel: Poprawa stanu wód i monitoring wód								
35.	Monitoring jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód	Monitoring stanu wód w ramach JCWPrz, JCWPj, JCWPd na terenie województwa wielkopolskiego	WIOŚ Poznań	37.858.000,00				Budżet Państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW
Cel: Zwiększenie retencji wodnej i ograniczenie wodochłonności								
36.	Ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody, zwiększenie retencji wodnej	Przeprowadzenie aktualizacji dla zadania pn.: „Projekt Planu przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze działania RZGW we Wrocławiu wraz z procedurą strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”	RZGW	124.230,00	-	-	NFOŚiGW	
37.		Zwiększenie retencji wodnej poprzez inwestowanie w „zieloną” i „niebieską” infrastrukturę	UM w Kobylinie, Starostwo	b.d.				środki własne jednostki

L.p.	Kierunek interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedz.	Szacunkowe koszty (zł)				Źródło finansowania
				2017	2018	2019	2020	
			Powiatowe					
38.	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Konserwacja rowów melioracyjnych, rzek i kanałów	WZMiUW, RZGW, UM w Kobylinie	zadanie ciągłe				środki własne jednostki
39.		Oczyszczenie rowów na ul. Krotoszyńskiej w Kuklinowie	UM w Kobylinie	5.000,00	-	-	-	Budżet Gminy
40.		Renowacja nadbrzeża i odmulenie stawu wiejskiego w Zalesiu Małym	UM w Kobylinie	wg kosztorysu				Budżet Gminy
41.		Odnowienie stawu wraz z jego zagospodarowaniem w m. Kobylin przy ul. Grobla	UM w Kobylinie	-	230.000,0 **	-	-	Budżet Gminy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gościnną Wielkopolska
42.		Odnowienie rowu melioracyjnego "Pasienka" poprzez odmulenie w m. Stary Kobylin	UM w Kobylinie	-		-	-	
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa								
Cel: Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa służąca poprawie jakości wód								
43.	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej w m. Kobylin – rejon ul. Czerwona Róża etap II	UM w Kobylinie	-	300.000,00		-	Budżet Gminy, PROW, WFOŚiGW
44.		Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej w m. Kobylin – rejon ul. Droga Królewska i ul. Kolejowa	UM w Kobylinie	-	-	200.000,00		Budżet Gminy, PROW, WFOŚiGW
45.		Przebudowa stacji uzdatniania wody w m. Długołęka w zakresie II stopnia pompowania wody	UM w Kobylinie	320.000,00		-	-	Budżet Gminy, PROW,
46.	Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków	Budowa kanalizacji deszczowej długości 500 mb w m. Zalesie Wielkie	UM w Kobylinie	160.000,00	-	-	-	Budżet Gminy
47.		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Długołęka i części miejscowości Smolice – I etap	UM w Kobylinie	4.000.000,00 w tym: 800.000,00 (udział własny gminy) ok. 2.000.000,00 (PROW) ok. 1.200.000,00 (WFOŚiGW)			-	Budżet Gminy, PROW, WFOŚiGW
48.		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Długołęka i Smolice – II etap	UM w Kobylinie			4.700.000,00		Budżet Gminy, PROW, WFOŚiGW
49.		Przebudowa kanalizacji deszczowej na ul. Strzeleckiej w Kobylinie	UM w Kobylinie	36.000,00	-	-	-	Budżet Gminy
50.		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Kobylin	UM w Kobylinie, mieszkańcy	30.000,00 (dotacja celowa UM)	-	-	-	Budżet Gminy, WFOŚiGW

L.p.	Kierunek interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialz.	Szacunkowe koszty (zł)				Źródło finansowania
				2017	2018	2019	2020	
51.		Budowa kanalizacji na ul. Kobylińskiej w Kuklinowie	UM w Kobylinie	30.000,00	-	-	-	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
52.		Budowa kanalizacji na ul. Starogrodzkiej w Kuklinowie	UM w Kobylinie	-	-	-	30.000,00 (2022r.)	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
53.		Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Starkówiec	UM w Kobylinie	1.000.000,00				Budżet Gminy, środki zewnętrzne
54.		Montaż separatorów substancji ropopochodnych w Kobylinie na potrzeby podczyszczania wód opadowych i roztopowych pochodzących z terenu gminy	UM w Kobylinie	wg kosztorysu				Budżet Gminy
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów								
Cel: Racjonalna gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów								
55.	Racjonalna gospodarka odpadami niebezpiecznymi	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kobylin	UM w Kobylinie, mieszkańcy	zadanie ciągłe do 2032r.				Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, dotacje, pożyczki
56.		Szczegółowa inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest poprzez wypełnienie przez właścicieli/zarządców obiektów budowlanych „arkuszy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	UM w Kobylinie, mieszkańcy	zadanie ciągłe do 2032r.				Budżet gminy, mieszkańcy
57.		Pomoc w finansowaniu przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych	UM w Kobylinie	zadanie ciągłe do 2032r.				Budżet gminy, WFOŚiGW
58.		Aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	UM w Kobylinie	zadanie ciągłe do 2032r.				Budżet gminy, Ministerstwo Rozwoju
59.		Dotacja Starostwa Powiatowego w Krotoszynie dla Gminy Kobylin na usuwanie wyrobów zawierających azbest	UM w Kobylinie	20.000,00	-	-	-	Budżet Powiatu
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe								
Cel: Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej								
60.	Ochrona, rozwój i uporządkowanie systemu obszarów chronionych, w tym bioróżnorodności	Przeprowadzenie audytu krajobrazowego województwa	Sejmik i Zarząd Województwa	b.d.				Budżet województwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki zewnętrzne

L.p.	Kierunek interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedz.	Szacunkowe koszty (zł)				Źródło finansowania
				2017	2018	2019	2020	
Cel: Zwiększenie lesistości i zrównoważona gospodarka leśna								
61.	Zwiększanie lesistości i poprawa zdrowotności drzewostanów	Wykonanie nasadzeń przydrożnych w Kobylinie w ciągu ul. Grobla i Berdychowska	UM w Kobylinie	-	230.000,0**	-	-	Budżet Gminy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gościnną Wielkopolska
62.		Program restytucji cisa i brekinii na terenie Nadleśnictw RDLP w Poznaniu	RDLP Poznań	513.000,00				środki własne jednostki
63.		Bieżąca realizacja Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictw w zakresie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w myśl ustawy z 28 września 1991 r. o lasach	RDLP Poznań	b.d.				środki własne jednostki
Cel: Zwiększenie lesistości i zrównoważona gospodarka leśna								
64.	Ochrona i polepszanie stanu krajobrazu kulturowego i zieleni	Dotacja celowa Urzędu Gminy Kobylin na działania ochronne obiektów zabytkowych na terenie gminy	UM w Kobylinie	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	Budżet Gminy
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami								
Cel: Zapobieganie oraz minimalizacja skutków wystąpienia poważnej awarii i zjawisk ekstremalnych								
65.	Wzmocnienie skuteczności działań służb reagujących w przypadku wystąpienia poważanej awarii lub zjawisk ekstremalnych	Zakup sprzętu dla jednostek Państwowej Straży Pożarnej woj. wielkopolskiego w celu doposażenia na potrzeby usuwania skutków powodzi	KWPSP Poznań	3.000.000,00				NFOŚiGW, WFOŚiGW
Obszar interwencji: Działalność edukacyjna								
Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej oraz zmiana postaw i zachowań społecznych								
66.	Kształtowanie postaw społecznych w wykorzystaniem środków przekazu	Organizacja imprez, kampanii, szkoleń i konkursów o tematyce środowiskowej i przyrodniczej	UM w Kobylinie, jedn. oświatowe	zadanie ciągłe do 2032r.				Budżet Gminy
67.		Informowanie i edukacja mieszkańców Gminy (właścicieli, zarządców i użytkowników budynków) o szkodliwości azbestu i zasadach usuwania wyrobów zawierających azbest	UM w Kobylinie	zadanie ciągłe do 2032r.				Budżet Gminy

** koszt wspólny dla zadań z poz. 41,42 i 60 - 230.000 zł

Ryzykiem dla realizacji wyznaczonych w obszarach interwencji celi, kierunków interwencji i zadań w głównej mierze są powody ekonomiczne. Brak środków na określone zadania lub konieczność ustalania hierarchii potrzeb i nadawaniu priorytetów określonym zadaniom utrudnia realizację założeń tak jak to jest zaplanowane. Barierą mogą być również kwestie prawne np. dotyczące własności lub kwestie społeczne jak np. protesty, które mogą utrudnić lub uniemożliwić realizację inwestycji.

9. System realizacji Programu ochrony środowiska

9.1 Zarządzanie Programem ochrony środowiska

Realizacja wyznaczonych celów i kierunków interwencji wymaga ustalenia odpowiedniego systemu zarządzania Programem ochrony środowiska. Wyznaczenie prawidłowych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania Programu i jego realizacji. Zarządzanie Programem powinno odbywać się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w oparciu o instrumenty: prawne, finansowe, społeczne i strukturalne. System zarządzania w Polsce odbywa się na szczeblu centralnym (krajowym), wojewódzkim, powiatowym i gminnych. W odniesieniu do analizowanego Programu główną jednostką, na której spoczywać będzie realizacja wyznaczonych zadań będzie Gmina Kobylin. Niemniej jednak całościowe zarządzanie systemem realizacji Programu Ochrony Środowiska obejmie poziom jednostek powiatowych, wojewódzkich i krajowych w zakresie wyznaczonych działań monitorowanych, które realizują na terenie gminy zadania wg. swoich kompetencji.

System zarządzania jest inny dla grupy instytucji działających w ramach administracji, a inny dla grupy podmiotów korzystających ze środowiska. Do zadań instytucji administracji publicznej z zakresu ochrony środowiska należy przede wszystkim:

- stanowienie prawa lokalnego – w formie podejmowania uchwał oraz wydawania decyzji administracyjnych związanych z zawartością Programu,
- wykonywanie zadań wyznaczonych w Programie oraz innych, wynikających z odpowiednich przepisów prawnych,
- racjonalne planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska
- monitorowanie stanu poszczególnych komponentów środowiska
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska
- wydawanie pozwoleń i warunków korzystania ze środowiska
- programowanie działań systemowych służących ochronie środowiska
- tworzenie oraz realizacji długookresowych polityk środowiskowych
- realizacja zadań/przedsięwzięć służących ochronie środowiska

Na innych zasadach odbywa się natomiast zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć powszechne staje się, także uwzględnianie głosu opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez m.in.:

- przestrzeganie ustalonych prawem standardów ochrony środowiska
- stosowanie technik i technologii ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko
- modernizowanie i eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska
- stałą kontrolę emitowanych zanieczyszczeń
- uzyskiwanie odpowiednich pozwoleń, warunków i decyzji na korzystanie ze środowiska
- wnoszenie opłat za korzystanie ze środowiska

Reasumując, zarządzanie Programem wiąże się z:

- koordynacją przebiegu wdrażania i realizacji
- bieżącą oceną realizacji i aktualizacją celów i kierunków interwencji
- monitorowaniem skutków realizacji wyznaczonych zadań
- sprawozdawczością na temat wykonania Programu

Wymienione poniżej instrumenty zarządzania Programem pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczególnie wojewódzkiego oraz krajowego. Są to instrumenty umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

9.1.1 Instrumenty prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Instrumenty prawne dają jednostkom samorządu terytorialnego i instytucjom działającym w ochronie środowiska możliwość nałożenia określonych obowiązków i postanowień na podmioty korzystające ze środowiska. Podstawowymi instrumentami prawnymi ochrony środowiska na szczeblu gminnym są:

- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – będące podstawowym i prewencyjnym instrumentem ochrony środowiska w gminie, a jako akt prawa miejscowego uwzględnia potrzeby ochrony środowiska w myśl zasady zrównoważonego rozwoju;
- akty prawa miejscowego – uchwały Rady Miejskiej dotyczące np. powoływania niektórych form indywidualnej ochrony przyrody, systemu gospodarki odpadami itp.,
- decyzje administracyjne o charakterze prewencyjnym, finansowym i restrykcyjnym, z których najważniejsze to: decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, zezwolenia w zakresie odbierania odpadów komunalnych, opłaty i kary pieniężne, decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, postanowienia w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, postanowienia w sprawie zakresu raportu oddziaływania na środowisko.

Szczególnym instrumentem prawnym jest od niedawna monitoring, czyli kontrola jakości stanu środowiska. Prowadzony jest on zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

Burmistrz może wystąpić do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji przekazując dokumentację sprawy, jeżeli w wyniku kontroli stwierdził naruszenie przez podmiot korzystający ze środowiska przepisów ochrony środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

Ponadto Burmistrz w drodze decyzji może, nakazać podmiotowi, którego działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia oraz przywrócenia środowiska do stanu właściwego, określając równocześnie zakres ograniczenia lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko a także czynności, zmierzające do osiągnięcia tych celów. Jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do w/w decyzji, Burmistrz może w drodze decyzji wstrzymać użytkowanie takiej instalacji lub urządzenia.

Jednocześnie Burmistrz uprawniony jest do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

Rada Miejska może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko (ograniczenie to nie dotyczy instalacji i urządzeń znajdujących się w miejscu kultu religijnego). Do kompetencji Rady Miejskiej należy także uchwalanie Programów ochrony środowiska na terenie gminy oraz regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminie

9.1.2 Instrumenty finansowe

Realizacja wyznaczonych celów, kierunków interwencji i zadań szczegółowych nakreślonych w Programie wymaga w większości zabezpieczenia znacznych środków finansowych. Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zalicza się:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – m.in. za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wód, za odprowadzanie ścieków, za składowanie odpadów itp.
- opłaty produktowe i depozytowe, będące świadczeniami za wprowadzanie do obrotu lub korzystanie z produktów, które powodują zanieczyszczenie środowiska w fazie produkcji, konsumpcji lub utylizacji,
- administracyjne kary pieniężne np. za niedotrzymanie standardów ochrony środowiska, nielegalną wycinkę drzew i krzewów
- opłaty administracyjne będące płatnościami za czynności administracyjne (np. za przygotowanie i wydanie decyzji, zezwoleń, itp.),
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska.
- budżet gminy, powiatu i województwa
- kredyty bankowe
- dotacje i pożyczki celowe
- fundusze unijne (FS, EFRR, EFR)
- programy krajowe (POIiŚ, PIR, PWER, PPT, PROW)
- programy regionalne (RPO)
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

9.1.3 Instrumenty społeczne

Istotnym i dobrze rozwijającym się instrumentem jest możliwość udziału społeczeństwa na etapie podejmowanie decyzji i opracowywania dokumentów środowiskowych. Gwarancja udziału społeczeństwa w ochronie środowiska zawarta została w art. 5 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [2]. W myśl Ustawy „każdy ma prawo do składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa”. Obowiązek zapewnienia możliwości udziału ludności w postępowaniu toczącym się odpowiednio przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą oraz przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą, w sytuacji, gdy udział społeczny jest możliwy, spoczywa na organach administracji właściwych do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów. Ponadto mają one obowiązek w taki sposób informować społeczeństwo o wynikach swoich działań, aby każda osoba, bez względu na to, czy ma bądź nie ma możliwości korzystania ze środków masowego przekazu, w równym stopniu miała do nich dostęp. Ustawa nakazuje, aby organ prowadzący postępowanie administracyjne lub sporządzający projekt dokumentu udostępnił niezbędną dokumentację sprawy podając do publicznej wiadomości termin i miejsce wyłożenia do wglądu.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi bazę danych o ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko (**baza danych ooś**), w tym danych o dokumentacji sporządzanej w ramach tych postępowań (zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Baza danych ooś służy do monitorowania systemu ocen oddziaływania na środowisko w Polsce poprzez gromadzenie, przetwarzanie i analizę danych o ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko, w tym danych o dokumentacji sporządzanej w ramach tych postępowań

Tym samym system informatyczny umożliwia upowszechnienie i ułatwienie dostępu do informacji o prowadzonych ocenach oddziaływania na środowisko i strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko w skali całego kraju, w tym danych o dokumentacji gromadzonej przez administrację na różnych szczeblach organów administracji publicznej. Baza danych ooś jest dostępna pod adresem: <http://bazaoos.gdos.gov.pl/>.

Innym portalem internetowym udostępniającym informacje o środowisku i jego ochronie jest ekoportal.gov.pl. Jest to serwis zawierający bazę danych dokumentów i informacji związanych ze środowiskiem publikowanych przez jednostki administracji.

Zapewnienie udziału społecznego oraz publiczny dostęp do informacji o środowisku jest więc instrumentem z jednej strony kontrolującym stopień korzystania ze środowiska oraz planowania działań z zakresu ochrony środowiska, zaś z drugiej strony zwiększającym świadomość ekologiczną społeczeństwa. Wydawanie decyzji administracyjnych lub sporządzanie dokumentów programowych i strategicznych powinno zapewniać rozwój gospodarczy z zachowaniem zasad ochrony środowiska oraz być zgodne z potrzebami i bezpieczeństwem społeczeństwa lokalnego.

Do pozostałych instrumentów społecznych pozwalających na sprawne zarządzanie Programem ochrony środowiska należą:

- **edukacja ekologiczna społeczeństwa** (materiały, konkursy, debaty, konferencje, szkolenia) - podstawą jest tu rzetelne i ciągłe przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych,
- **współpraca i budowanie partnerstwa** pomiędzy samorządem a społeczeństwem oraz pomiędzy powiatowymi i gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi - wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć.
- **nacisk społeczny czyli petycje, demonstracje, akcje zbierania podpisów.**

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

9.1.4 Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne

Działania strukturalne polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityk i strategii środowiskowych. Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z *Ustawą Prawo ochrony środowiska* [1], polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w *Ustawie o zasadach prowadzenia polityki*

rozwoju [13]. Polityka ochrony środowiska jest zatem prowadzona m.in. za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Do instrumentów strukturalnych na poziomie lokalnym należą więc wszystkie programy strategiczne i planistyczne np. Strategie Rozwoju, Plany Rozwoju Lokalnego, Plany Odnowy Miejscowości, Programy Gospodarki Niskoemisyjnej, Programy Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest, Programy Rewitalizacji, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wraz z programami sektorowymi. Niemniej jednak główne cele i kierunki interwencji powinien nakreślać Program ochrony środowiska opracowywany na podstawie już istniejących polityk i strategii rozwojowych, w tym Wieloletnich Prognoz Finansowych i budżetu jednostki. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kobylin” poprzez nawiązanie do polityk i strategii szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz analizę lokalnych uwarunkowań przyrodniczych precyzuje działania zmierzające do poprawy stanu środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych celów i kierunków interwencji, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z tym można przyjąć, że z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansowej Gminy, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujące warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w programie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo, że analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz Gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzania ewentualnych zagrożeń,
- nieumiejętność pozyskania funduszy na realizację zamierzonych działań,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,
- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdyponowania środków finansowych.

Reasumując, lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne. Prawidłowy ekorozwój gminy wymaga zastąpienia filozofii maksymalnego zysku, filozofią wspólnego interesu. Dlatego tak ważne jest współdziałanie samorządu i mieszkańców (edukacja ekologiczna, udział społeczny, szkolenia, konfrontacje itp.). „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kobylin” przedstawia cele i kierunki zmierzające do poprawy stanu środowiska w zgodzie z dalszym rozwojem społecznym i gospodarczym mieszkańców gminy.

9.2 Monitorowanie Programu ochrony środowiska

System wdrażania Programu ochrony środowiska powinien podlegać na regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Sprawne monitorowanie Programu ochrony środowiska wymaga okresowej wymiany informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Celem monitoringu jest zatem zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Monitorowanie wdrażania postanowień Programu ochrony środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- 1) ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań)
- 2) ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji
- 3) ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo – skutkowa)

W celu prawidłowego nadzoru nad realizacją opracowanego Programu wyznaczono wskaźniki monitorowania, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Dla każdego z wyznaczonych wskaźników określono wartość bazową i docelową, które będą podstawą do opracowania Raportów oraz przyszłych aktualizacji Programu. Przy ustalaniu wskaźników monitorowania wzięto pod uwagę istniejące uwarunkowania środowiskowe, wyznaczone cele i kierunki interwencji oraz dostępność danych ilościowych i jakościowych. Dlatego dla każdego z przedstawionych wskaźników monitorowania podano jego źródło, co znacznie ułatwi proces kontroli i weryfikacji założonych efektów środowiskowych.

Poniżej w tabeli przedstawiono wskaźniki monitorowania celów Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin.

Tabela 51. Wskaźniki monitorowania Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Tło zanieczyszczeń powietrza (liczba i nazwa substancji, których stężenie przekroczyło poziom dopuszczalny) [WIOŚ]	0	0
2.			Liczba przekroczeń w strefie (substancji których dotyczy przekroczenie) [WIOŚ]	4 (pył PM10, PM2,5 i B(a)P)	0
3.			Ilość punktów monitoringowych zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Kobylin [WIOŚ]	0	>1
4.			Poziom stężenia substancji w powietrzu w strefie [WIOŚ]	PM10, PM2,5 i B(a)P Pozostałe substancje	klasa C klasa A
5.	Zagrożenie hałasem	Poprawa stanu klimatu akustycznego i ograniczenie osób narażonych na ponadnormatywny hałas	Liczba punktów monitoringu hałasu komunikacyjnego [WIOŚ]	0	>1
6.			Długość ścieżek rowerowych w km [GUS]	0	>1
7.			Liczba obwodnic [UM]	0	>1
8.	Pola elektro-magnetyczne	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Liczba punktów monitoringu promieniowania elektromagnetycznego [WIOŚ]	0	>1
9.			Występowanie przekroczeń dopuszczalnego poziom pól elektromagnetycznych na terenach zabudowanych [WIOŚ]	brak danych	-
10.	Gospodarowanie wodami	Niepogarszanie stanu wód	Ilość punktów monitoringowych wód podziemnych [WIOŚ, PSH]	1	>1
11.			Ilość punktów monitoringowych wód powierzchniowych w ramach JCWP [WIOŚ]	3	>3
12.			Ocena stanu JCWP [RDW]	stan: db: 0%; zły: 100%	osiągnięcie dobrego stanu wód do 2027r.
13.			Ocena stanu JCWPd [RDW]	stan: db: 100%; zły: 0%	utrzymanie JCWPd w stanie dobrym
14.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	Długość sieci wodociągowej [UM]	116 km	>116 km
			Zwodociągowanie [UM]	97,7%	100%
15.			Długość sieci kanalizacyjnej [UM]	19,5 km	>19,5 km

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
16.			Skanalizowanie [UM]	40,5%	>40,5%
17.			Liczba oczyszczalni ścieków [UM]	1 szt.	>1szt.
18.			Liczba zbiorników bezodpływowych [GUS]	60 szt. (2015r.)	<60 szt.
19.	Gleby	Ochrona gleb i racjonalne wykorzystanie terenu	Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi [GIOŚ]	nie	nie
20.			Liczba punktów monitoringu gleb w gminie [IUNG, GIOŚ]	0	>0
21.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Stopień objęcia selektywną zbiórką odpadów komunalnych w gminie Kobylin [UM]	98%	100%
22.			Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kobylin [UM, Baza Azbestowa MR]	240277 m ² tj. 2643,047 Mg + 2600 mb sieci wodociągowej	<wartość bazowa
23.			Powierzchnia „dzikich wysypisk” [GUS]	0	0
24.	Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	Udział terenów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (bez Natury 2000) [GUS]	0%	>0%
25.			Powierzchnia obszarów chronionych (bez Natury 2000) [GUS]	0 ha	>0 ha
26.			Liczba pomników przyrody [GUS, CRFOP]	3	>3
27.			Wskaźnik lesistości [GUS]	1300 ha 18,5%	>1300 ha >18,5%
28.		Ochrona dziedzictwa kulturowego	Nakłady finansowe poniesione na renowację/utrzymanie zabytków [UM]	50.000 zł (2016r.)	>50.000 zł
29.			Liczba zabytków: - nieruchomości wpisanych do rejestru WKZ [WUOZ] - ruchomych wpisanych do rejestru WKZ [WUOZ] - przewidzianych do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków [WUOZ] - stanowisk archeologicznych [WUOZ]	- 24 - 15 - 457 - 3	>wartość bazowa

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
			- wpisanych do gminnej ewidencji zabytków [UM]	- 641	
30.	Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie wystąpieniu awarii oraz ekstremalnych zagrożeń dla środowiska	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii na terenie gminy [WIOŚ]	0	0
			Liczba zjawisk ekstremalnych na terenie gminy (huragany, powódź, gradobicie) [WIOŚ, RZGW, IMGW]	0	0
31.	Edukacja ekologiczna	Podniesienie świadomości ekologicznej	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną [UM]	4	>4
			Nakłady finansowe przeznaczone na prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną [UM]	2 000 zł	>2 000 zł

9.3 Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 Ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1] z wykonania Programów ochrony środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Podczas opracowywania raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska należy wykorzystać:

- sprawozdania z wykonania budżetu
- wyniki badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
- informacje zawarte w raportach i publikacjach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- informacje i materiały Głównego Urzędu Statystycznego
- informacje i materiały z pozostałych podmiotów, które zostały zaangażowane w realizację zadań własnych i monitorowanych Programu ochrony środowiska

Pierwszy Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska powinien zostać sporządzony za lata 2017-2018, a drugi za lata 2019-2020. Wyniki dwuletniej oceny będą stanowiły podstawę do aktualizacji listy przedsięwzięć przyjętych w opracowaniu oraz wyznaczania w przyszłości nowych celów proekologicznych i kierunków działań.

Po czterech latach od przyjęcia niniejszego Programu Ochrony Środowiska należałoby podjąć działania w kierunku jego aktualizacji. Aktualizacja Programu ochrony środowiska powinna uwzględnić i przeanalizować obecne uwarunkowania gospodarcze, społeczne, środowiskowe i na tej podstawie wyznaczyć nowe cele, kierunki interwencji oraz zadania własne/monitorowane planowane do osiągnięcia w kolejnym okresie obowiązywania Programu.

9.4 System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska

Główną jednostką odpowiedzialną za realizację zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska będzie Gmina Kobylin. Na Gminie spoczywać będzie prawidłowa koordynacja, zarządzanie i monitorowanie zapisów Programu ochrony środowiska. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem (Gmina, Rada Miejska);
- podmioty realizujące zadania Programu (Gmina, Powiat, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania);
- podmioty kontrolujące i monitorujące przebieg realizacji i efekty Programu (Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, WIOŚ, RZGW, RDOŚ, WZMiUW, RDLP, podmioty gospodarcze, jednostki naukowo-badawcze itp.)
- podmioty kształtujące politykę Programu Ochrony Środowiska (lokalne media, jednostki oświaty, organizacje pozarządowe)
- społeczność gminy, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Włączanie szerokiego grona partnerów w proces realizacji ustalonych celów, kierunków interwencji i zadań zwiększa ich akceptację oraz zapewnia przyjmowanie rozwiązań korzystnych z punktu widzenia środowiskowego, gospodarczego i społecznego. Istotnym jest zatem sukcesywny rozwój partnerstwa ze wszystkimi możliwymi instytucjami działającymi w regionie, w celu maksymalnego

wykorzystania dostępnych zasobów technicznych i finansowych zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju.

9.5 Wykaz interesariuszy

W ramach opracowywania dokumentu pozyskano potrzebne informacje z poniższych jednostek, odpowiedzialnych częściowo za realizację wyznaczonych zadań i monitorowanie Programu Ochrony Środowiska:

- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie;
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu;
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu;
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu;
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu;
- Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie;
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu;
- Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie;
- Agencja Rynku Rolnego w Warszawie;
- Okręgowa Stacja Chemiczna – Rolnicza w Poznaniu;
- Nadleśnictwa Krotoszyn
- Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie;
- Państwowej Służby Hydrogeologicznej w Warszawie;
- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu;
- Komenda Wojewódzka Policja w Poznaniu;
- Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu;
- Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu;
- Starostwa Powiatowego w Krotoszynie,
- Gminy Kobylin,
- Związek międzygminny Eko Siódemka
- Prywatni przedsiębiorcy/osoby fizyczne;
- mieszkańcy

9.6 System finansowania

Realizacja wyznaczonych zadań oraz osiągnięcie wyznaczonych celów Programu ochrony środowiska wymaga znacznych nakładów finansowych niejednokrotnie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Głównymi źródłami finansowania będą środki własne Gminy, środki inwestorów, mieszkańców oraz podmiotów komunalnych. Środki te będą stanowiły uzupełnienie i wkład własny ze źródeł krajowych i zagranicznych – szczególnie krajowych funduszy ekologicznych i funduszy unijnych w ramach ściśle sprecyzowanych Programów operacyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,

- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

W wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zwiększyła się możliwość wykorzystania funduszy zagranicznych. Uzyskanie funduszy pochodzących ze źródeł unijnych bądź innych organizacji międzynarodowych jest obecnie możliwe poprzez przystępowanie zainteresowanych stron do konkretnych programów i projektów. Bardzo ważnym jest, aby władze lokalne podejmowały próby uzyskania tych funduszy, a tym samym wykorzystały szansę na rozwój zrównoważony swojego regionu i polepszenie w nim warunków życia ludności.

Nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020 będzie wdrażana w Polsce poprzez 6 krajowych programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju oraz 16 programów regionalnych (dla każdego województwa) zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie:

- 1) **Program Infrastruktura i Środowisko (27,4 mld euro)** - priorytetami tego programu są: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, rozwój infrastruktury technicznej kraju i bezpieczeństwo energetyczne.
- 2) **Program Inteligentny Rozwój (8,6 mld euro)** – program finansujący badania, rozwój i innowacje. Dzięki niemu, wsparcie m.in. na wspólne prowadzenie przedsięwzięć badawczo-rozwojowych uzyskają naukowcy i przedsiębiorcy, a wyniki prac B+R znajdą praktyczne zastosowanie w gospodarce. „Od pomysłu do rynku” - to główne założenie tego programu. Oznacza ono wsparcie powstawania innowacji: od tworzenia koncepcji niespotykanych produktów, usług lub technologii, przez przygotowanie prototypów/linii pilotażowych, po ich komercjalizację.
- 3) **Program Wiedza Edukacja Rozwój (4,7 mld euro)** – celem jest aktywizacja zawodowa osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, wsparcie szkolnictwa wyższego, rozwój innowacji społecznych, mobilności i współpracy ponadnarodowej, a także reformy polityk publicznych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.
- 4) **Program Polska Cyfrowa (2,2 mld euro)** – ma na celu zwiększenie dostępności do Internetu, stworzenie przyjaznej dla obywatela e-administracji, która umożliwi załatwianie wielu spraw za pośrednictwem komputera oraz upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy i umiejętności korzystania z komputerów.
- 5) **Program Polska Wschodnia (2 mld euro)** – jest ponadregionalnym programem dla województw Polski Wschodniej mającym na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej poprzez wsparcie innowacyjności i rozwoju badań oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej makroregionu, w szczególności dzięki dostępności transportowej.
- 6) **Program Pomoc Techniczna (0,7 mld euro)** - ma zapewnić sprawne działanie instytucji systemu wdrażania funduszy, jak również stworzenie skutecznego systemu informacji i promocji środków europejskich.

9.6.1 Fundusze krajowe

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest państwową osobą prawną finansującą ochronę środowiska i gospodarkę wodną w zakresie określonym w *Ustawie Prawo ochrony środowiska* [1]. Podmioty ubiegające się o dofinansowanie składają do Narodowego Funduszu wnioski o dofinansowanie, które podlegają szczegółowej ocenie. Finansowanie otrzymują przedsięwzięcia

spełniające kryteria określone w poszczególnych programach priorytetowych. Programy priorytetowe szczegółowo określają m.in. terminy i sposób składania wniosków, formę, intensywność i warunki dofinansowania, a także beneficjentów i rodzaj przedsięwzięć, koszty kwalifikowane oraz procedurę wyboru przedsięwzięć. Dofinansowanie przedsięwzięć odbywa się przez udzielanie:

- oprocentowanych pożyczek,
- dotacji, w tym:
  - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
  - dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
  - dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
  - dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Decyzję o dofinansowaniu podejmuje Zarząd Narodowego Funduszu, a w przypadkach określonych w *Ustawie Prawo ochrony środowiska [1]* - Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu.

Dofinansowanie ze środków finansowych NFOŚiGW odbywa się według "Zasad udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej", dostępnych na stronie internetowej Funduszu. Zasady te są corocznie zmieniane i dostosowywane zarówno do możliwości finansowych jak i aktualnych priorytetów finansowania.

W 2012r. została przyjęta nowa (zaktualizowana) „Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020r.”, która określa cel główny, wizję i misję NFOŚiGW, do osiągnięcia których NFOŚiGW będzie dążył w perspektywie do 2020r. Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie w Narodowym Funduszu są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Zarządzanie finansami NFOŚiGW przez programy priorytetowe gwarantuje transparentny, obiektywny i bezstronny proces przyznawania dofinansowania. Uchwałą Rady Nadzorczej nr 9/16, z dnia 29.01.2016 r. zmienioną Uchwałą Rady Nadzorczej nr 36/16, z dnia 20.05.2016 r. została przyjęta lista programów priorytetowych NFOŚiGW na rok 2016, do których należą:

1.Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

- 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
- 1.2. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych

2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

- 2.1. Racjonalna gospodarka odpadami
- 2.2. Ochrona powierzchni ziemi
- 2.3. Geologia i górnictwo

3. Ochrona atmosfery

- 3.1. Poprawa jakości powietrza
- 3.2. System Zielonych Inwestycji (GIS - Green Investment Scheme)

4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

- 4.1. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej

5. Międzydziedzinowe

- 5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska
- 5.2. Zadania wskazane przez ustawodawcę
- 5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska
- 5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków
- 5.5. Edukacja ekologiczna

5.6. Współfinansowanie programu LIFE

5.7. SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych

5.8. Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki

5.9. Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych

5.10. Wzmocnienie działań społeczności lokalnych dla zrównoważonego rozwoju

5.11. Wsparcie dla Innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce

Beneficjentami NFOŚiGW mogą być – jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, zielone gminy, przedsiębiorcy, państwowe jednostki budżetowe, realizujący przedsięwzięcia, służące ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju. Narodowy Fundusz wspiera przedsięwzięcia, których realizacja jest niezbędna dla realizacji polityki ekologicznej państwa i wynika ze Strategii działania Narodowego Funduszu.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (WFOŚiGW)

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu udziela do dofinansowania na zadania/przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej, określone w *Ustawie Prawo ochrony środowiska* [1]. Podstawowymi formami pomocy finansowej stosowanymi przez Fundusz są:

- preferencyjne pożyczki, w tym pożyczki przeznaczone na finansowanie wkładu krajowego w realizację przedsięwzięć z udziałem środków z Unii Europejskiej oraz pożyczki pomostowe, zapewniające finansowanie inwestycji do czasu otrzymania przez wnioskodawcę środków z Unii Europejskiej (niepodlegające umorzeniu),
- dotacje,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych,
- przekazanie środków dla państwowych jednostek budżetowych,
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, nie związaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej,
- umorzenia pożyczek.

Dofinansowanie ze środków finansowych WFOŚiGW odbywa się według "Zasad udzielania dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej", dostępnych na stronie internetowej Funduszu. Zasady te są corocznie zmieniane i dostosowywane zarówno do możliwości finansowych jak i aktualnych priorytetów finansowania.

W 2012r. została przyjęta nowa (zaktualizowana) „Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020r.”, która określa cel główny, wizję i misję WFOŚiGW, do osiągnięcia, których WFOŚiGW będzie dążył w perspektywie do 2020r. Za szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszej „Strategii...” i wymagające wsparcia Funduszu uznano następujące obszary:

- Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona atmosfery,

- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- Inne działania ochrony środowiska obejmujące: przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i likwidowanie ich skutków dla środowiska, edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie w Wojewódzkim Funduszu są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Zarządzanie finansami WFOŚiGW przez programy priorytetowe gwarantuje transparentny, obiektywny i bezstronny proces przyznawania dofinansowania. Uchwałą Rady Nadzorczej WFOŚiGW nr 15/169/2015, z dnia 03.06.2015r. została przyjęta lista programów priorytetowych WFOŚiGW na rok 2016, do których należą:

A. Ochrona wód i gospodarka wodna.

Priorytetem Funduszu jest wspieranie działań służących realizacji celów Dyrektywy 2000/60/WE (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna) a w szczególności:

1. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa kanalizacji sanitarnych dociągających istniejące oczyszczalnie, zawartych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
2. Porządkowanie gospodarki ściekowej zgodnie z właściwymi programami dla zlewni, powiatów lub gmin.
3. Retencja zgodnie z programem małej retencji.
4. Budowa lub modernizacja urządzeń i budowli zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.
5. Budowa, rozbudowa i modernizacja instalacji związanych z gospodarką osadami ściekowymi.

B. Ochrona powietrza:

1. Ograniczenie niskiej emisji: w strefach i aglomeracjach dla których opracowano programy ochrony powietrza, na terenach zwartej zabudowy, w obiektach zabytkowych i na terenach chronionych.
2. Zwiększenie wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.
3. Wdrażanie kompleksowych działań w zakresie oszczędności energii i poprawy efektywności energetycznej.

C. Ochrona powierzchni ziemi i zagospodarowanie odpadów zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego:

1. Wdrażanie ponadlokalnych systemów gospodarki odpadami innymi niż obojętne i niebezpieczne.
2. Zabezpieczanie i rekultywacja nieczynnych oraz niespełniających wymagań składowisk na terenach objętych ponadlokalnymi systemami gospodarki odpadami oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.
3. Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.

D. Ochrona przyrody:

1. Sporządzanie i wdrażanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów NATURA 2000 i innych form obszarowych ochrony przyrody.
2. Czynna ochrona przyrody na terenach prawnie chronionych z uwzględnieniem zachowania różnorodności biologicznej zgodnie z zapisami planów ich ochrony lub planów zadań ochronnych.
3. Przyrodnicza rewaloryzacja parków zabytkowych.
4. Tworzenie i uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień w krajobrazie rolniczym.
5. Działania na rzecz utrzymania i odbudowy populacji zagrożonych i zanikających rodzimych gatunków flory i fauny.

E. Edukacja ekologiczna:

1. Rozwój ośrodków edukacyjnych i przyrodniczych, tworzenie i rozwój ścieżek dydaktycznych, przyrodniczych i ekologicznych.
2. Upowszechnianie wśród społeczeństwa zachowań przyjaznych środowisku poprzez publikacje wydawane drukiem i w wersji elektronicznej, audycje radiowe lub telewizyjne, dotyczące obszaru województwa wielkopolskiego.
3. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów na szczeblu województwa w zakresie ochrony środowiska, w szczególności w odniesieniu do obszarów objętych priorytetami A-D.
4. Konkursy, olimpiady i inne imprezy upowszechniające wiedzę ekologiczną i przyrodniczą obejmujące znaczącą liczbę uczestników.
5. Seminaria, konferencje, warsztaty, szkolenia i sympozja z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

F. Inne zadania:

1. Wspomaganie realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska.
2. Realizacja przedsięwzięć związanych z zapobieganiem i likwidacją skutków klęsk żywiołowych i poważnych awarii istotnych w skali regionalnej.
3. Ekspertyzy wdrożeniowe oraz wymagane ustawowo plany i programy.
4. Wsparcie systemu kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat.
5. Badanie jakości wody kąpielisk wykonywane w ramach obowiązków nałożonych na organizatorów kąpielisk ustawą Prawo wodne

Szczegółowy zakres działalności WFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.wfosigw.poznan.pl oraz w siedzibie Funduszu w Poznaniu przy ul. Szczepanowskiego 15A.

Bank Ochrony Środowiska (BOŚ)

Jednostki samorządowe, a także osoby prawne i fizyczne mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków Banku Ochrony Środowiska. Obecnie w ofercie banku funkcjonują następujące kredyty proekologiczne:

- Kredyt Eko Inwestycje
- Kredyt z dobrą energią
- Kredyty preferencyjne z dopłatami wnoszonymi przez NFOŚiGW udzielane są na zasadach określonych w Programach Priorytetowych
- Kredyt Ekomontaż
- Kredyt EKOoszczędny
- Kredyt EKOodnowa

Na uwagę zasługują kredyty z linii międzynarodowych instytucji finansowych (Banku Rozwoju Rady Europy i Europejskiego Banku inwestycyjnego) dające możliwość sfinansowania nawet do 100% kosztu inwestycji:

- Kredyty inwestycyjne ze środków CEB (Bank Rozwoju Rady Europy):

Przeznaczenie: inwestycje mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ochronę środowiska

Okres finansowania: minimalny okres 4 lata od daty podpisania umowy kredytu, maksymalny okres zgodnie z wnioskiem klienta lub dokumentem zamówienia publicznego

Waluta: PLN

Kwota kredytu: do 50 % wartości kredytowanego przedsięwzięcia

Karencja w spłacie kapitału: do 2 lat

Możliwość łączenia różnych źródeł finansowania

→ Kredyty inwestycyjne ze środków EBI (Europejski Bank Inwestycyjny):

Przeznaczenie: finansowanie projektów inwestycyjnych w następujących sektorach

- ochrona środowiska
- infrastruktura
- odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna
- usługi zdrowotne i socjalne
- edukacja, badania, rozwój i innowacje, rozwój gospodarki opartej na wiedzy
- polityka rozwoju regionalnego

Okres finansowania: minimalny okres 5 lat od daty podpisania umowy kredytu, maksymalny okres zgodnie z wnioskiem klienta lub dokumentem zamówienia publicznego

Waluta: PLN

Kwota kredytu: do 50 % wartości kredytowanego przedsięwzięcia

Wartość projektu: minimalna wartość projektu 40 tys. EUR lub równowartość w PLN, maksymalna wartość projektu 25 mln EUR

Karencja w spłacie kapitału: do 2 lat

Możliwość łączenia różnych źródeł finansowania

9.6.2 Fundusze zagraniczne

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020

Źródłem funduszy na ochronę środowiska jest przede wszystkim Program Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020. To właśnie z niego będzie dotowanych najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Głównym celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ 2014-2020) to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.

Cel programu:

Celem nadrzędnym omawianego Programu będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku, a także sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Wyznaczony cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój. Oznacza on budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, która sprawnie i efektywnie korzysta z dostępnych zasobów. Nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie, prowadzić będzie do zachowania spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki. Opisany program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Kto może skorzystać:

- Jednostki samorządu terytorialnego,
- Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
- Administracja publiczna,
- Służby publiczne inne niż administracja,
- Instytucje ochrony zdrowia,
- Instytucje kultury, nauki i edukacji,
- Duże przedsiębiorstwa,
- Małe i średnie przedsiębiorstwa,
- Organizacje społeczne i związki wyznaniowe

Sposób finansowania Programu:

Program Infrastruktura i Środowisko finansowany jest z trzech źródeł:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z którego na program przeznaczone jest 4 905,9 mln euro,
- Funduszu Spójności, kwotą 22 507,9 mln euro,
- Środków krajowych – publicznych i prywatnych, których minimalne zaangażowanie wynosi 4 853,2 mln euro.

W zależności od rodzaju podmiotu korzystającego ze wsparcia oraz specyfiki projektu różna jest struktura finansowania. Pierwsza podstawowa zasada mówi, że dofinansowane mogą być jedynie tzw. koszty kwalifikowane. Katalog takich kosztów określony jest dla każdego programu i typu projektu. Jeżeli pojawi się potrzeba zrealizowania działań, które nie znalazły się na liście kosztów kwalifikowanych, należy sfinansować je ze środków własnych.

W części projektów finansowanych w programie Infrastruktura i Środowisko wymagane jest, aby ich realizatorzy partycypowali w kosztach, wnosząc tzw. wkład własny. Zasada ta dotyczy projektów, w których występuje pomoc publiczna.

Beneficjenci otrzymują dofinansowanie w formie:

- refundacji – wypłacane wsparcie stanowi zwrot całości lub części wydatków rzeczywiście poniesionych przez realizatora projektu i sfinansowanych z jego własnych środków
- zaliczki – wypłacanej na poczet planowanych wydatków.

Ostateczne rozliczenie dokonywane jest zawsze na podstawie dokumentów wskazujących na faktycznie i prawidłowo poniesione wydatki.

Co można zrealizować:

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki

- wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE);
- poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- promowanie strategii niskoemisyjnych;
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.

2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

- rozwój infrastruktury środowiskowej;
- dostosowanie do zmian klimatu;
- ochrona i zahamowanie spadku różnorodności biologicznej;
- poprawa jakości środowiska miejskiego.

3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego

- rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T;
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym;
- transport intermodalny, morski i śródlądowy.

4. Infrastruktura drogowa dla miast

- poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).

5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce

- rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.

6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach

- infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.

7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej;
- budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego;
- rozbudowa terminala LNG.

8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.

9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

- wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego;
- wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego (WRPO 2014+)

Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego (WRPO 2014+) to fundamentalny program służący do zmniejszenia różnic gospodarczych, społecznych i infrastrukturalnych pomiędzy Wielkopolską a pozostałymi regionami Unii Europejskiej. WRPO 2014+ finansowany jest z dwóch źródeł: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Dofinansowaniu ze środków unijnych towarzyszyć może dofinansowanie pochodzące z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa. W trakcie realizacji programu zaangażowane zostaną dodatkowo środki wnoszone przez podmioty realizujące projekty.

Udział poszczególnych źródeł finansowania w programie dla województwa wielkopolskiego przedstawia się następująco:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego: 61%

→ Europejski Fundusz Społeczny: 24%

→ Wkład krajowy z budżetu państwa: 15%

WRPO 2014+ realizowany będzie poprzez 9 Osi Priorytetowych (OP) z czego 8 będą to osie tematyczne i jedna oś dedykowana pomocy technicznej:

OŚ PRIORYTETOWA 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

Działanie 1.1. Wsparcie infrastruktury B+R w sektorze nauki

Działanie 1.2. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski

Działanie 1.3. Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego

Działanie 1.4. Internacjonalizacja gospodarki regionalnej

Działanie 1.5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

OŚ PRIORYTETOWA 2. Społeczeństwo informacyjne

Działanie 2.1. Rozwój elektronicznych usług publicznych

OŚ PRIORYTETOWA 3. Energia

Działanie 3.1. Wytwarzanie i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych

Działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym

Działanie 3.3. Wspieranie strategii niskoemisyjnych w tym mobilność miejska

OŚ PRIORYTETOWA 4. Środowisko

Działanie 4.1. Zapobieganie, likwidacja skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych

Działanie 4.2. Gospodarka odpadami

Działanie 4.3. Gospodarka wodno – ściekowa

Działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Działanie 4.5 Ochrona przyrody

OŚ PRIORYTETOWA 5. Transport

Działanie 5.1. Infrastruktura drogowa regionu

Działanie 5.2. Transport kolejowy

OŚ PRIORYTETOWA 6. Rynek pracy

Działanie 6.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy – projekty pozakonkursowe realizowane przez PSZ

Działanie 6.2. Aktywizacja zawodowa

Działanie 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość

Działanie 6.4. Wsparcie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi

Działanie 6.5. Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych

Działanie 6.6. Wspieranie aktywności zawodowej pracowników poprzez działania prozdrowotne

OŚ PRIORYTETOWA 7. Włączenie społeczne

Działanie 7.1. Aktywna integracja

Działanie 7.2. Usługi społeczne i zdrowotne

Działanie 7.3. Ekonomia społeczna

OŚ PRIORYTETOWA 8. Edukacja

Działanie 8.1. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz wyrównanie dostępu do edukacji przedszkolnej i szkolnej

Działanie 8.2. Uczenie się przez całe życie

Działanie 8.3. Wzmocnienie oraz dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy

OŚ PRIORYTETOWA 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego

Działanie 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną

Działanie 9.2. Rewitalizacja obszarów problemowych

Działanie 9.3. Inwestowanie w rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej
OŚ PRIORYTETOWA 10. Pomoc techniczna

Działanie 10.1. Wsparcie instytucjonalno-kadrowe procesu zarządzania i wdrażania WRPO 2014+

Działanie 10.2. Informacja i promocja WRPO 2014+ .

Okres 2014-2020 jest ostatnim, w którym Polska uzyska tak duże wsparcie finansowe z UE, czyli 120,1 mld euro, w tym 82,5 mld euro w ramach polityki spójności. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju szacuje, że około 5% środków z puli, jakie otrzymała Polska na lata 2014-2020 stanowić będą instrumenty zwrotne, czyli m.in. kredyty, poręczenia, niskooprocentowane pożyczki. Zdecydowana większość wsparcia przekazana będzie jednak w formie dotacji. Dotacje dotyczyć będą zwłaszcza projektów edukacyjnych, na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem czy zwiększenia zatrudnienia, ale również transportowych, środowiskowych czy podnoszących jakość życia.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020)

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- 1) Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- 2) Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- 3) Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- 4) Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- 5) Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- 6) Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 wyniosą 13 612 571 000 euro, w tym: 8 697 556 814 z budżetu UE (EFRROW) i 4 915 014 186 euro wkładu krajowego. W ramach PROW 2014-2020 będzie realizowanych łącznie 15 działań. Pomoc finansowa ze środków Programu będzie skierowana głównie do sektora rolnego. Sektor ten jest szczególnie istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i wymaga znacznego i odpowiednio ukierunkowanego wsparcia. Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych, Restrukturyzacja małych gospodarstw rolnych, Premie dla młodych rolników, Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne).

Do dalszego rozwoju sektora rolnego i wzrostu jego konkurencyjności przyczynią się także takie instrumenty pomocy finansowej jak: Transfer wiedzy i innowacji oraz Doradztwo rolnicze. Nowym instrumentem wspierającym wdrożenie innowacji w sektorze rolno-spożywczym będzie działanie Współpraca. W ramach poprawy organizacji łańcucha żywnościowego przewiduje się wsparcie inwestycji

związanych z przetwórstwem i marketingiem artykułów rolnych, dalszy rozwój grup i organizacji producentów oraz systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych. Ponadto, dla ułatwiania sprzedaży bezpośredniej artykułów rolnych, planuje się kontynuację wsparcia na rzecz budowy i modernizacji targowisk. Planowana jest kontynuacja wsparcia pozwalającego na odtwarzanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych, jak również wprowadzenie nowego zakresu, którego celem będzie ochrona gospodarstw rolnych przed tego typu zdarzeniami.

Nowym działaniem będzie Rolnictwo ekologiczne, którego celem jest wzrost rynkowej produkcji ekologicznej. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i zachowania bioróżnorodności będą finansowane w ramach działań rolno-środowiskowo-klimatycznych i zalesień. Kontynuowane będą płatności na rzecz obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Wsparcie inwestycyjne w związku z realizacją celów środowiskowych otrzymają gospodarstwa położone na obszarach Natura 2000 i na obszarach narażonych na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego.

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich kontynuowane będą działania przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości, odnowy i rozwoju wsi, w tym w zakresie infrastruktury technicznej, które będą realizowane zarówno w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader. Kontynuacja wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju (Leader) wzmocni realizację oddolnych inicjatyw społeczności lokalnych.

Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony i poprawy jakości środowiska oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 Program LIFE podzielono na dwa podprogramy: na rzecz środowiska oraz na rzecz klimatu. Budżet na lata 2014-2017 wynosi 1 347 mln euro na działania z zakresu środowiska oraz 449,2 mln euro na działania na rzecz klimatu. Obszarami priorytetowymi Programu LIFE są:

- 1) ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami
- 2) przyroda i różnorodność biologiczna
- 3) zarządzanie i informacja w zakresie środowiska
- 4) ograniczenie wpływu człowieka na klimat
- 5) dostosowanie się do skutków zmian klimatu
- 6) zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

W ramach obecnej perspektywy finansowej Programu LIFE 2014- 2020 możliwe jest dofinansowanie, oprócz projektów tradycyjnych- podobnych do tych w ubiegłych perspektywach Programu LIFE, również projektów zintegrowanych oraz pomocy technicznej. Projekty tradycyjne są projektami tożsamymi do projektów, które dotychczas mogły uzyskać finansowanie ze środków Komisji Europejskiej. Ich głównym celem jest rozwiązanie, bądź przyczynienie się do rozwiązania zidentyfikowanego problemu środowiskowego. Projekty muszą wpisywać się w zakres programu i jednocześnie spełniać odpowiednio warunek projektu demonstracyjnego, pilotażowego, dotyczącego najlepszych praktyk, czy informacyjnego w zależności od wybranego obszaru tematycznego.

Zgodnie z dokumentami programowymi LIFE Wnioskodawcy mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Komisji Europejskiej na realizację projektów w wysokości standardowo do 60% kosztów

kwifikowanych, a w przypadku projektów przyrodniczych słuących gatunkom i siedliskom priorytetowym do 75%.

Polscy Wnioskodawcy planujący realizację projektu LIFE na obszarze Polski mogą dodatkowo ubiegać się o współfinansowanie projektu ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dofinansowanie pozwala uzupełnić budżet projektu nawet do 95% kosztów kwalifikowanych (w przypadku państwowych jednostek budżetowych do 100%).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) będzie pełnił funkcję krajowego punktu kontaktowego dla programu LIFE. Szczegółowe informacje dotyczące zasad przygotowania wniosków publikowane będą na stronie NFOŚiGW.

10. Spis tabel

Tabela 1. Struktura użytkowania terenu gminy Kobylin.....	36
Tabela 2. Liczba ludności w gminie Kobylin w latach 2013-2016	37
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Kobylin w latach 2013-2015.....	38
Tabela 4. Rodzaje działalności gospodarczych na terenie gminy Kobylin na koniec 2016r.	38
Tabela 5. Wyniki pomiarów na stacji w Ostrowie Wielkopolskim przy ul. Wysockiej za lata 2013-2015	42
Tabela 6. Aktualny stan zanieczyszczenia powietrza na podstawie szacunku imisji na terenie gminy Kobylin	42
Tabela 7. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie wielkopolskiej za rok 2014 i 2015	43
Tabela 8. Emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu krotoszyńskiego za rok 2010, 2012 i 2014.....	46
Tabela 9. Zakłady produkcyjne na terenie gminy Kobylin posiadające pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z instalacji	46
Tabela 10. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg krajowych w obrębie punktów pomiarowych na terenie gminy Kobylin.....	47
Tabela 11. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”	49
Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [16].....	50
Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenie hałasem”	51
Tabela 14. Urządzenia radiokomunikacyjne zlokalizowane na terenie gminy Kobylin, będące źródłem promieniowania elektromagnetycznego.....	52
Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Pole elektromagnetyczne”	54
Tabela 16. Charakterystyka i ocena stanu JCWPd na obszarze Gminy Kobylin.....	56
Tabela 17. Wyniki oceny jakości wód podziemnych monitoringu diagnostycznego na terenie JCWPd 79 za rok 2016.....	57
Tabela 18. Charakterystyka i ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Kobylin – na podstawie aPGW dla dorzecza Odry.....	62
Tabela 19. Aktualna ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Kobylin - na podstawie badań monitoringowych WIOŚ Poznań.....	63
Tabela 20. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”	65
Tabela 21. Ujęcia wód na terenie gminy Kobylin	66
Tabela 22. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Kobylin w latach 2013 - 2016	66
Tabela 23. Charakterystyka odprowadzania ścieków z terenu gminy Kobylin w latach 2013 – 2016.....	67
Tabela 24. Wykonanie Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aglomeracji „Kobylin”	68
Tabela 25. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”	68
Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”	69
Tabela 27. Wybrane parametry badane w glebach ornych w m. Staniew gm. Koźmin Wielkopolski – najbliższym ppk w stosunku do obszaru gminy Kobylin w 2010r.	71
Tabela 28. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”	72
Tabela 29. Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w IX regionie	73
Tabela 30. Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechanicznego przetwarzania odpadów komunalnych w IX regionie	73

Tabela 31. <i>Istniejące regionalne i zastępcze kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w IX regionie</i>	74
Tabela 32. <i>Istniejące regionalne i zastępcze składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których składowane są odpady komunalne w IX regionie</i>	74
Tabela 33. <i>Ilość zebranych/odebranych, odzyskanych i unieszkodliwionych odpadów komunalnych na terenie gminy Kobylin w latach 2014-2016</i>	76
Tabela 34. <i>Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01) z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016</i>	76
Tabela 35. <i>Ilość zebranych odpadów ulegających biodegradacji (20 02 01) z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016</i>	76
Tabela 36. <i>Ilość zebranych odpadów opakowaniowych (15 01 02 oraz 15 01 07) z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016</i>	76
Tabela 37. <i>Ilość zebranych odpadów niebezpiecznych z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016</i>	76
Tabela 39. <i>Ilość zebranych odpadów wielkogabarytowych z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2016</i>	76
Tabela 39. <i>Stopień objęcia selektywną zbiórką odpadów komunalnych w gminie Kobylin w latach 2014-2016</i>	76
Tabela 40. <i>Ilość odpadów zebranych w punkcie selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) na terenie gminy Kobylin w 2016r.</i>	77
Tabela 41. <i>Ilość odpadów z sektora gospodarczego wytworzonych/zebranych i zagospodarowanych z terenu gminy Kobylin w latach 2014-2015</i>	78
Tabela 42. <i>Zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie) na terenie Gminy Kobylin u osób fizycznych, w podziale na miejscowości. Stan na kwiecień 2016r.</i>	81
Tabela 43. <i>Zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest (płyty azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie i rury wodociągowe azbestowo - cementowe) na terenie Gminy Kobylin u osób prawnych, w podziale na miejscowości. Stan na kwiecień 2016r.</i>	82
Tabela 44. <i>Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”</i>	83
Tabela 45. <i>Zinwentaryzowane siedliska przyrodnicze występujące na terenie gminy Kobylin</i>	85
Tabela 46. <i>Zinwentaryzowane gatunki zwierząt występujące na terenie gminy Kobylin</i>	85
Tabela 47. <i>Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”</i>	91
Tabela 49. <i>Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”</i>	93
Tabela 49. <i>Cele, kierunki interwencji, zadania własne i monitorowane</i>	97
Tabela 50. <i>Harmonogram rzeczowo - finansowy realizacji zadań w ramach Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024</i>	105
Tabela 51. <i>Wskaźniki monitorowania Programu ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024</i>	118

11. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Kobylin na tle podziału administracyjnego Polski	33
Rysunek 2. Położenie Gminy Kobylin na tle podziału administracyjnego gmin sąsiadujących i gmin powiatu krotoszyńskiego	34
Rysunek 3. Położenie Gminy Kobylin względem mezoregionów fizyczno – geograficznych	34
Rysunek 4. Mapa pokrycia terenu gminy Kobylin	37
Rysunek 5. Sieć komunikacyjna na terenie gminy Kobylin	40
Rysunek 6. Zasięg występowania JCWPd względem obszaru gminy Kobylin	56
Rysunek 7. Zasięg występowania GZWP względem obszaru gminy Kobylin	58
Rysunek 8. Sieć hydrograficzna na terenie gminy Kobylin	59
Rysunek 9. Zasięg występowania JCWPrz względem obszaru gminy Kobylin	61

12. Wykorzystane opracowania i akty prawne

Wykaz aktów prawnych

- [1] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2017r., poz. 519 – tekst jednolity ze zm.)
- [2] Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r., poz. 353 – tekst jednolity ze zm.)
- [3] Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2015r., poz. 909 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [4] Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017r., poz. 1121 – tekst jednolity);
- [5] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016r., poz. 2134 – tekst jednolity ze zm.);
- [6] Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2017r., poz. 788 – tekst jednolity)
- [7] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. nr z 2016r., poz. 1987 – tekst jednolity ze zm.)
- [8] Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015r., poz. 87)
- [9] Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2016r. poz. 250 – tekst jednolity ze zm.)
- [10] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2015r., poz. 196 – tekst jednolity ze zm.)
- [11] Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014r., poz. 1446 – tekst jednolity ze zm.)
- [12] Ustawa z dnia 11 lipca 2014r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014r., poz. 1101)
- [13] Ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2016r., poz. 383 – tekst jednolity)
- [14] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r., poz. 1031)
- [15] Ustawa z dnia 20 lipca 1991r. o inspekcji ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 686 – tekst jednolity ze zm.)
- [16] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014r., poz. 112)
- [17] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).
- [18] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2016r., poz. 85)
- [19] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. 2016r., poz. 1359)
- [20] Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. 2012, poz. 977).
- [21] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2011r., nr 258, poz. 1549).

- [22] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183)
- [23] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014r., poz. 1713)
- [24] Ustawa z dnia 20 maja 2016r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2016r., poz. 961)

Bibliografia

- 1) Długookresowa strategia rozwoju kraju „Polska 2030”. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, 2013r.
- 2) Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie krotoszyńskim w latach 2014-2016, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu
- 3) Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, Warszawa, 2015r.
- 4) Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020, Ministerstwo Środowiska, 2015r.
- 5) Mapa akustyczna dróg krajowych na terenie województwa wielkopolskiego (zadanie 2), w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz Autostrady Wielkopolskiej S.A., maj 2012r.
- 6) Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010-2012, Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, zleceniodawca Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, 2012r.
- 7) Monitoring pól elektromagnetycznych w latach 2013-2016, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2015r.
- 8) Monitoring wód podziemnych na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych w 2014 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2014r.
- 9) Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w 2015 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2015r.
- 10) Ocena stanu jednolitych części wód za rok 2014 z uwzględnieniem oceny spełnienia wymagań dla obszarów chronionych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2014r.
- 11) Opracowania analizy presji i wpływów zanieczyszczeń antropogenicznych w szczegółowym ujęciu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych dla potrzeb opracowania programów działań i planów gospodarowania wodami”
- 12) Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017
- 13) Plan gospodarowania wodami dorzecza Odry, 2016 (aktualizacja)
- 14) Plan rozwoju sieci dróg powiatowych na terenie powiatu krotoszyńskiego w latach 2014-2020, Powiatowy Zarząd Dróg, czerwiec 2014r.
- 15) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, Poznań, 2010r.
- 16) Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, Ministerstwo Gospodarki, 2009r.
- 17) Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014–2020, Ministerstwo Środowiska, 2014r.
- 18) Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, Poznań, 2013r.
- 19) Program ochrony środowiska dla Gminy Kobylin na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020, grudzień 2013r.
- 20) Program Wodno – Środowiskowy Kraju, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, 2010r.
- 21) Raport o stanie chemicznym oraz ilościowym jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach w podziale na 161 i 172 JCWPd, stan na rok 2012

- 22) Rejestr zdarzeń o znamionach poważnej awarii i zdarzeniach awarii, za lata 2010-2016 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa, 2016
- 23) Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2014 i za rok 2015, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2014r., 2015r.
- 24) Sprawozdania budżetowe za rok 2016 gminy Kobylin
- 25) Sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za 2014 rok, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, 2015r.
- 26) Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Ministerstwo Gospodarki, 2013r.
- 27) Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, 2013r.
- 28) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2012r.
- 29) Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Środowiska, 2014r.
- 30) Strategia Rozwoju Kraju 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2012r.
- 31) Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020, Krotoszyn, 2014r.
- 32) Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, 2013r.
- 33) Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014–2020, Zarząd Województwa Wielkopolskiego, 2015r.
- 34) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, 2015
- 35) Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020
- 36) Zasobność gleb w województwie wielkopolskim w latach 2007 – 2011, Zasobność gleb rolniczych w województwie wielkopolskim, Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Poznaniu, Poznań, 2013r.